

locorum eorundem vel personas offensas, in totum vel in partem, sit perventurum, dum principales condemnatos habere non poterunt, compellere eorum consanguineos et affines usque in quartum gradum, iuxta canonicas sanctiones computandum, ad emendum bona, quae confiscata fuerint et confiscata non fuerint, pro currenti valore quantitatum latorum contra illorum dominos condemnationum earundem.

§ 3. Et si consanguineos non haberent vel haberent impotentes, super quorum impotentia executorum eorundem declarationi stetur, si confiscationes et condemnationes ipsae ad Camerae praefatae commodum sint cessurae, etiam communitates, universitates locorum, in quarum territoriis bona consistunt, ad huiusmodi emptionem faciendam teneantur.

§ 4. Et parentes habentes taliter condemnatos in potestate sua, ad solvendum pro illis, quos habent in potestate, si ipsorum bona sint confiscata, integram legitimam, quam haberent de bonis eorundem parentum, si tunc decederent, cogantur; si vero in pecuniariis poenis damnati sint, ad poenas ipsas solvendum pro currenti quantitate, ad quam tunc ascendere contigerit valor legitimae memoratae, ita quod, soluta semel legitima modo praedicto, amplius de bonis huiusmodi non solvatur.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus etc. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, tertio kalend. iunii.

Dat. die 30 maii 1484, pontif. anno XIII.

INNOCENTIUS VIII

PAPA CCXV

Anno Domini MCCCCLXXXIV.

Ioannes Baptista Cybo, Genuensis, S. R. E. presbyter cardinalis tituli Sanctae Ceciliae,

Amalphitanus episcopus, electus est in Romanum Pontificem die 29 augusti 1484, et coronatus est die 12 sequentis septembris. Innocentius octavus voluit appellari. Sedit autem, temporibus Friderici III imperatoris, annos VII, menses X, dies XXVII, quo tempore nonnullos creavit cardinales (1). Obiit die 25 iulii 1492, et sepultus est in basilica Vaticana. Vacavit Sedes dies XVII.

I.

Inquisitorum haereticae pravitatis iurisdic-tio contra haeresim sive sectam maleficorum (2).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Malefici committebant mala plurima. — 2. Hic ideo Pontifex per inquisitores contra eos procedi iubet, — 3. Et verbum Dei praedicari mandat etc., — 4. Executoresque huius constit. deputat. — 5. Contrariis derogat.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Summis desiderantes affectibus, prout pastoralis sollicitudinis cura requirit, ut fides catholica nostris potissime temporibus ubique augeatur et floreat; ac omnis haeretica pravitas de finibus fidelium procul pellatur, ea libenter declaramus ac

(1) De numero cardinalium ab Innocentio factorum non constat. Ex Raynaldo et Infessura, auctore synchrono, unicam ab eo habitam fuisse cardinalium sex promotionem deducitur: apud Ciaconium octo numerantur cardinales. Oldoinus in nova Ciaconii editione alios quinque numerat, de quibus tamen non parvam inducit dubitationem. In laudato tamen Infessura legitur a cardinalibus, post Innocentii mortem, admissos in collegium et conclave fuisse filium Roberti de S. Severino, et patriarcham Venetum, quasi ab Innocentio creatos, sed cardinalitatis insignibus nondum donatis.

(2) De his maleficis et sortilegis plene habetur in cap. 26, q. 1 et seq.; et in tit. *De sortileg.*, necnon *de commercium cum daemone habentibus*; et sup. Constit. XI Ioann. XXII, tom. IV, pag. 315.

etiam de novo concedimus per quae huiusmodi pium desiderium nostrum votivum sortiatur effectum; cunctisque propterea, per nostrae operationis ministerium, quasi per providi operatoris sarculum, erroribus extirpatis, eiusdem fidei zelus et observantia in ipsorum corda fidelium fortius imprimatur.

Malefici committebant mala hic enunciata.

§ 1. Sane nuper ad nostrum, non sine ingenti molestia, pervenit auditum quod, in nonnullis partibus Alemaniae superioris, necnon in Maguntinen., Colonien., Treveren., Saltzumburgen. et Bremen. provinciis, civitatibus, terris, locis et dioecesibus, complures utriusque sexus personae, propriae salutis immemores et a fide catholica deviantes, cum daemonibus incubis et succubis abuti; ac suis incantationibus, carminibus et conurationibus aliisque nefandis superstitionis et sortilegis excessibus, criminibus et delictis, mulierum partus, animalium foetus, terrae fruges, vinearum uvas et arborum fructus; necnon homines, mulieres, pecora, pecudes et alia diversorum generum animalia; vineas quoque, pomeria, prata, pascua, blada, frumenta et alia terrae legumina perire, suffocari et extingui facere et procurare; ipsosque homines, mulieres, iumenta, pecora, pecudes et animalia diris tam intrinsecis quam extrinsecis doloribus et tormentis afficere et excruciare; ac eosdem homines ne gignere, et mulieres ne concipere, virosque ne uxoribus, et mulieres ne viris actus coniugales reddere valeant impedire; fidem praeterea ipsam, quam in sacri susceptione baptismi susceperunt, ore sacrilego abnegare; aliaque quamplurima nefanda excessus et crimina, instigante humani generis inimico, committere et perpetrare non verentur in animarum suarum periculum, divinae Maiestatis offensam, ac perniciosum exemplum ac scandalum plurimorum. Quodque, licet dilecti filii Henrici Institoris (1), in praedictis par-

(1) Ripoll in Bullar. Ord. Praed. habet *Henricus Institoris*. Vide Echard, tom. I script. Ord. Praed. ad an. mo. pag. 896 (n. r.).

Bull. Rom. Vol. V.

38

tibus Alemaniae superioris, in quibus etiam provinciae, civitates, terrae, dioeceses et alia loca huiusmodi comprehensa fore censentur; necnon Iacobus Sprenger, per certas partes lineae Rheni, Ordinis Praedicatorum et theologiae professores, haereticae pravitatis inquisitores, per literas apostolicas deputati fuerunt, prout adhuc existunt; tamen nonnulli clerici et laici illarum partium, quaerentes plura sapere quam oporteat, pro eo quod, in literis deputationis huiusmodi, provinciae, civitates, dioeceses, terrae et alia loca praedicta, illarumque personae ac excessus huiusmodi nominatim et specificè expressa non fuerunt, illa sub eisdem partibus minime contineri, et propterea praefatis inquisitoribus in provinciis, civitatibus, dioecesibus, terris et locis praedictis huiusmodi inquisitionis officium exequi non licere; et ad personarum earundem, super excessibus et criminibus antedictis, punitionem, incarcerationem et correctionem admitti non debere, pertinaciter asserere non erubescunt. Propter quod, in provinciis, civitatibus, dioecesibus, terris et locis praedictis, excessus et crimina huiusmodi, non sine animarum earundem evidenti iactura et aeternae salutis dispendio, remanent impunita.

§ 2. Nos igitur, impedimenta quaelibet, per quae ipsorum inquisitorum officii executio, quomodolibet retardari posset, de medio submovere; et ne labes haereticae pravitatis aliorumque excessuum huiusmodi in perniciem aliorum innocentium sua venena diffundat, opportunis remediis, prout nostro incumbit officio, providere volentes, fidei zelo ad hoc maxime nos impellente, ne propterea contingat provincias, civitates, dioeceses, terras et loca praedicta sub eisdem partibus Alemaniae superioris debito inquisitionis officio carere, eisdem inquisitoribus in illis officium inquisitionis huiusmodi exequi licere; et ad personarum earundem, super excessibus et criminibus praedictis, correctionem, incarcerationem et punitionem

Hic ideo Pontifex per inquisitores contra eos procedi iubet.

admitti debere perinde in omnibus et per omnia, ac si in literis praedictis provinciae, civitates, dioeceses, terrae et loca ac personae et excessus huiusmodi nominatum et specificè expressa forent, auctoritate apostolica, tenore praesentium statuimus; proque potiori cautela, literas et deputationem praedictas ad provincias, civitates, dioeceses, terras et loca, necnon personas et crimina huiusmodi extendentes, praefatis inquisitoribus, quod ipsi et alter eorum, accersito secum dilecto filio Ioanne Gremper, clerico Constant. dioecesis, magistro in artibus, eorum moderno, seu quovis alio notario publico, et per ipsos et quemlibet eorum pro tempore deputando, in provinciis, civitatibus, dioecibus, terris et locis praedictis, contra quascunque personas, cuiuscunque conditionis et praeminentiae fuerint, huiusmodi inquisitionis officium exequi; ipsasque personas, quas in praemissis culpabiles reperierint, iuxta earum demerita corrigere, incarcerare, punire et mulctare.

Et verbum Dei praedictari mandatur etc.

§ 3. Necnon in singulis provinciarum huiusmodi parochialibus Ecclesiis verbum Dei fideli populo, quoties expedierit ac eis visum fuerit, proponere et praedicare; omniaque alia et singula in praemissis et circa ea necessaria et opportuna facere et similiter exequi libere et licite valeant, plenam ac liberam, eadem auctoritate, de novo concedimus facultatem.

Executoresque huius constitutionis deputat;

§ 4. Et nihilominus venerabili fratri nostro episcopo Argentinensi, per apostolica scripta mandamus quatenus ipse, per se vel per alium seu alios, praemissa, ubi, quando et quotiens expedire cognoverit, fueritque, pro parte inquisitorum huiusmodi seu alterius eorum, legitime requisitus, solemniter publicans, non permittat eos per quoscunque super hoc contra praedictarum et praesentium literarum tenorem, quavis auctoritate molestari seu alias quomodolibet impediri: molestatores et impediētes et contradicētores quoslibet et rebelles, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, praeminentiae,

nobilitatis et excellentiae a conditionis fuerint, et quocumque exempuonis privilegio sint muniti, per excommunicationis, suspensionis et interdicti, ac alias etiam formidabiliores (de quibus sibi videbitur) sententias, censuras et poenas, omni appellatione postposita, compescendo, et etiam legitimis super his per eum servandis processibus sententias ipsas (quotiens opus fuerit) aggravare et reaggravare, auctoritate nostra procuret, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscunque etc.

Contrariis derogat.

Nulli ergo etc.

Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, nonis decembris, pontificatus nostri an. 1.

Dat. die 5 decembris 1484, pont. anno 1.

II.

S. Leopoldi, Austriae principis, canonizatio et inter sanctos confessores adscriptio, cum festivitatis institutione pro die 15 mensis novembris.

SUMMARIUM

1. Quod in psalmo XLIV inquit David de regina in vestitu deaurato, plene hic Pontif. exponit de Ecclesia militanti, — 2. Quam subdit Deum multorum agmine sanctorum roborasse; — 3. Et inter eos Leopoldum, Austriae principem, multis virtutibus ornatum, et marchionem Pium cognomento appellatum suscitasse. — 4. Is quadraginta annis principatum Austriae, turbulentissimis etiam temporibus, in pace rexit, — 5. Eiusque vitae exemplo amatorum saeculi excusationes dirupit, et illecebrarum contemptum docuit; — 6. Multis miraculis celebris fuit; — 7. Anno 1136 ad Deum migravit, et ad haec usque tempora populorum devotio precrebuit. — 8. Rodolphus ideo,

Austriae dux, pro illius canonizatione Innocentio VI supplicavit, — 9. Qui de eius vita inquisitionem fieri edixit. — 10. Eius superveniente obitu et bellorum turbibus, usque ad Pauli II tempora intermissa fuit; — 11. Qui ad imperatoris, principum et praelatorum Germaniae preces, tribus card. eam commisit. — 12. Illo defuncto, iidem apud Sixt. IV pro d. canonizatione institerunt. — 13. Is inquisitionem cardinali in Germania legato commisit, qui eam perfecit, et Papae attulit. — 14. Processibus per tres cardinales ad hoc assumptos examinatis, et primum Sixto ac deinde in consistorio relatione habita, canonizatio conclusa fuit. — 15. Sixto defuncto, hic Pontif. Leopoldum sanctum esse pronunciat, et confessorum numero adiungit; — 16. Eius festum die 15 novembris agi decernit, et sepulchrum visitantibus indulg. concedit.

Innocentius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Quod in psal. 44 inq. Dav. de regina in vestitu deaurato, plene hic Pontif. exponit de Ecclesia militanti,

§ 1. Sacrosanctam matrem Ecclesiam adstitisse a dextris Dei Reginam in vestitu deaurato, circumdatam varietate, non ab re per prophetam traditur. Regina equidem, quae illi Regi Domino, per quem reges regnant et principes iustitiam faciunt, desponsata sit. Unica eius columba; luna perfecta in aeternum; Arcturus per gyrum nocturna spacia perenni lumine illustrans; lucifer qui nescit occasum; aurora hic in crepusculo caligantis saeculi coruscans, et in diem lucidum in regno coelorum sese diffundens; Regina quae Illi serviat, cui servire regnare est; Illi fidem habeat, Illi se totam committat; Regina quae christifideles, sub umbra alarum suarum, extremo carcere ad regna coelorum perducatur, ubere de coelo pleno lactet atque inebriet; ex multis aerumnis nos eripiens, regni coelestis cum Christo Domino participes efficiat. In vestitu, inquit, deaurato: vestimentum Ecclesiae sanctam fidelium vitam esse profiteamur; nam sicut tota Ecclesia vestimentum est Christi, ita fideles quoque eiusdem Ecclesiae vestimentum esse arbitramur. Vesti-

mentum scilicet non habens maculam per peccatum, neque rugam per duplicitatem; sed per iustitiam in Deum, per simplicitatem cordis tensum; vestimentum innocentiae, quam homo a Deo plasmatus accepit, male a serpente persuasus perdidit, ad quam recuperandam poenitentia et Dei misericordia induimur. Vestimentum deauratum, splendore sapientiae aureo perlucens; clara enim est sapientia, quae nunquam marcescit; facile videtur ab his, qui eam diligunt, et invenitur ab his, qui eam quaerunt. Doctrix est disciplinae Dei, electrix operum illius, qua nihil locupletius; quae operatur omnia, artifex omnium; quae apud turbas claritatem, et honorem apud seniores praestat. Vestimentum deauratum perfectione auri, idest iustitiae, qua nihil humano generi utilius; dilectione disciplinae, ex qua custodia legum emanat; legum autem custodia, consummatio est incorruptionis. At vero incorruptio facit nos esse Deo proximos, per quam beatitudo aeternae vitae a nobis comparatur. Circumdata Ecclesia dicitur varietate gratiarum, administrationum et officiorum, iuxta verbum Apostoli: *Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus eas conferens; divisiones ministracionum sunt, idem autem Dominus; et divisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus.* Circumdata varietate potestatis, ordinis, status et variarum Ecclesiarum decore, quae, veluti adolescentulae, hanc, de qua sermo est, catholicam Ecclesiam, quasi matrem observant; non vetustae per culpam, sed novellae per gratiam; non senio steriles, sed ad spiritualem congruae fecunditatem et nova semper prole pullulantes. Nam a iusto Abel, unde Ecclesiae exordia trahimus, in hanc usque diem, quot sanctos orbis terrarum habuit, tot quasi palmites protulit, ex quibus varii in dies surgunt sarculi qui in hac vinea nostra Sabaoth, quam, licet immeriti, praestante Domino, sortiti sumus excolendam, se-

runtur. Circumdata varietate, quod alia triumphantis, alia militantis Ecclesiae species existat. De triumphanti Domini sponcione repromittitur: Ego ero eis quidquid ab hominibus iuste desiderari potest. Ero illis honor, gloria, salus et vita, virtus et copia, pax et omne bonum. Militans autem Ecclesia fundae non inepte assimilatur; nam sicut ex funda in gyrum versata lapides exeunt, quibus adversarii feriuntur et Goliath prosternitur; ita ex sancta Ecclesia, dum per varias procellas et tempestates fluctuantes huius saeculi per tribulationum circuitum rotatur, fortes viri prodeunt, quibus quasi lapidibus iniquorum corda tunduntur, et de hoste humani generis nequissimo a Christi tyrannibus triumphatur.

Quam subdit Deum multorum agmine sanctorum roborasse;

§ 2. Hanc ipsam Ecclesiam Deus omnipotens mira quadam dispositione et potestate fundavit, pretioso unigeniti Filii sui Domini nostri Iesu Christi sanguine dotatam esse voluit, multiplici Spiritus Sancti gratia ornavit, apostolorum simplicitate et fide roboravit, quos ignaros delegit, ut populos non tam sermo illorum quam causa ad credendum adduceret; martyrum tormentis, cruciatibus, constantia et trophaeis stabilivit, repressa paulisper, quinimo confusa infidelitatis saevitia; et inimico homine superseminante zizania, crescente multiplicataque haereticorum pravitate, doctorum caelesti doctrina illuminavit; et demum confessorum, virginum aliorumque sanctorum intrepida confessione, solerti cura exemplisque imitatione dignissimis, adversus Sathanae insidias circumdedit.

Et inter eos Leopoldum, Austriae principem, multis virtutibus ornatum, et marchionem. Pium cognomento appellatum suscitasse.

§ 3. Inter autem alia saluberrima sanctitatis exempla, divina misericordia sydus quoddam mundo fulgere dedit beatum Leopoldum Austriae principem, Pium marchionem cognomento appellatum; innocentiae, sapientiae et iustitiae vestimentis, quibus vestiri Ecclesiam praediximus, decorum; bonitate, mansuetudine atque clementia conspicuum; simplicitate, con-

tinencia et munificentia praeclarum; cuius integritas, vitae sanctimonia, humilitas, pietas, fides adeo apud christifideles invaluerunt, ut una omnium Germanorum voce pro sancto hactenus celebratus fuerit; cuius liberalitatem christianaque religionis cultum nonnulla monasteria, et quidem celeberrima, ab eo cum amplissimis censibus constructa, alia etiam magno sumptu illustrata abunde testantur. Hic princeps optimus sacerdotes et viros religiosos admodum coluit, Summosque Pontifices tanta veneratione prosecutus fuit, ut ab Innocentio II, Romano Pontifice praedecessore nostro, peculiaris S. Petri filius appellaretur, et apostolica commendatione, atque ea plenaria, quam vulgo dicunt, absolutione dignus ab eodem Innocentio etiam mortuus iudicatus fuerit. Hic vir Dei in summis opibus educatus, in magna peccandi licentia constitutus, coniugalibus curis implicatus, principatus regimine impeditus; sedulo tamen pietatis et misericordiae munera subibat, lassos roborans, vacillantes confirmans, oppressos sublevans, inopes fovens. Inter curas domus, inter coniugales anxietates, inter affectus pignorum, inter multiplices principatus sollicitudines, inter studia tot laborum, immaculatum sese ab hoc saeculo custodivit, et temporalia tractando aeterna disposuit.

Is quadraginta annis principatum Austriae, turbulentissimis etiam temporibus, in pace revit.

§ 4. Quadraginta annis principatum Austriae regens et, quod maius est, illis praecipue temporibus, quibus propter Henricorum patris et filii mutuas concertationes, et postea propter Henrici quarti cum Lothario acerrimas contentiones, in Germania bellis, incendiis et agrorum vastationibus tumultuatum est, summa cum iustitia, humilitate et tranquillitate cuncta administravit; et aliis caede et sanguine madentibus, creditam sibi Austriae provinciam in diuturna pace continuit; quibus ex meritis, aeternae retributionis et pacis praemia a Deo optimo maximoque, qui centuplicato foenore merita hominum pensat, est consecutus.

Eiusque vitae exemplo amatorum saeculi excusat, disrupt, et illecebrarum contemptum docuit;

§ 5. Praetendant nunc huius saeculi amatores, ad peccata excusanda, conjugales, familiares, civiles aut regales solii molestias, saeculi illecebras aut tentationes; Leopoldi exemplo divina Providentia eos circumscrisit, excusationes omnes circumvenit, aditum humanae tergiversationis conclusit, et, quasi araneorum telas, commenta humanae fragilitatis disrupt. A Deo creati et redempti, Deum debitis honoribus non colimus; et quod dolentes ex intimis referimus, illum non tantum negligimus, sed blasphemamus saepenumero. Adhibita sunt praecepta divinae et humanae legis, praeceptis obtemperare tergiversamur. Addita sunt caelestis praemia gloriae, indicta poenarum diversa genera, censura correctionis inventa, ab illis faciem quasi rebelles avertimus. Sanctorum varia exempla ante oculos nostros proposita, ipsa quoque imitari contumaciter recusamus; imbecillitatem nostram, saeculi sollicitudines, cum de salute nostra agitur, causamur. Leopoldi nobilis principis coniugati, ac multorum filiorum ac subditorum cura irretiti, clarissimo exemplo admonemur ut, omni excusatione semota, per haec temporalia ita caute ambulemus, ita sancte nos exerceamus ut aeterna non amittamus. Allecti spe momentanae huius prosperitatis, perpetuitate gloriae caelestis non fraudemur; sed mundi molestias, illecebras aut dignitates contemnendo, ad caelestem patriam totis viribus contendamus.

Multis miraculis celebris fuit.

§ 6. Huius beati Leopoldi sanctimoniae Deus omnipotens innumerabilibus miraculis ad eius invocationem editis comprobavit; miraculis profecto, quae, tum in facti substantia, tum in eo quod factum fuit, tum in modo faciendi et ordine, vim et potestatem totius naturae excesserunt. Quis enim non miretur, cum audiat per Dei aeterni misericordiam, implorato Leopoldi auxilio, paraliticos, artheticos, febri-citantem, podagra laborantem pristinae valetudini illico restitutos? Quis non ma-

gnalia Dei in hoc Sancto agnoscat, cum videat intercessionibus eius claudos recte ambulasse; apostematibus mortiferis infectos, liberatos; in carceribus constitutum, pedicis manicisque vinctum, per foramen unde hominis impossibilis exitus erat, eductum evasisse? in variis vitae periculis positos, illaesos servatos esse? Quis non tota mente obstupescat, et Deo Optimo Maximoque praeconia manifesta dicat, cum liquido deprehendat, meritis ac precibus huius sancti viri, mortuos suscitatos? mutos loquendi facultatem adeptos? caecos illuminatos? surdis auditum restitutum esse? Maxima sunt haec sanctitatis et divinae approbationis signa, humanam expectationem ac spem excedentia, et tamen clarissimis documentis comprobata sunt.

Anno 1136 ad Deum migravit et ad haec usque temp. populorum devotio percrevit.

§ 7. Quinimo, ab anno Christi millesimo centesimo trigesimo sexto, quo Leopoldus vita functus ex terris ad caelestem Hierusalem transivit, in nostra usque tempora et praesentem diem, magis atque magis manifestata mira de illo in mentibus hominum, in Austria praecipue, et per omnem Danubii ripam, devotio caelitus infunditur. Incredibile dictu quanta cum veneratione corpus eius, quod in monasterio beatae semper Virginis et Matris Dei Mariae ab eo condito, in loco, quod novum Claustroburgum appellatur, Pataviensis dioeceseos sepultum est, a christifidelibus visitetur, quibus votis celebretur pia eius memoria. Memoratu difficile esset quot et quantis tabellis et imaginibus illi dicatis exornetur, quanta luminariorum copia perlustretur: Procumbit supplex ante tumulum languentium et rogantium turba, opem Leopoldi implorans, nec expectatione irrita discedit.

Leopoldus vero, Austriae dux, pro illius canonizatione Innocentio VI supplicavit.

§ 8. Huius veneratione et permultorum populorum salute Rodolphus, Austriae dux, impulsus est ut Innocentio Sexto huic Sanctae Sedi ea tempestate praesidenti supplicaret quatenus Leopoldum sanctorum cathalogo adscribere dignaretur.

§ 9. Qui, re perspecta, quam sapientis-

Qui de eius vi-
ta inquisit. fieri
edixit.

sime de vita et miraculis ac fama eiusdem Leopoldi, ex more institutoque maiorum, cum consilio sacri senatus inquisitionem tunc archiepiscopo Pragensi et aliis collegis delegavit.

Eius superveniente obitu et bellorum turbinibus, usque ad Pauli II tempora interm. fuit.

§ 10. Verum, cum ea de re agi coeptum esset, morte Innocentii, surgentibusque bellorum inter Australes et Pannonios diversis turbinibus, immensisque procellis in Ecclesia Dei exortis, usque ad tempora Pauli secundi, praedecessoris nostri, inquisitio intermissa est.

Qui ad imperatoris, principum et praetorum Germaniae preces, tribus cardin. eam commisit.

§ 11. Carissimo autem in Christo filio Friderico Romanorum imperatori augusto, praelatis et principibus Germaniae apud eundem Paulum multis precibus, tam sancti viri canonizationem absolvi petentibus, tribus S. R. E. cardinalibus, de fratrum suorum consilio, demandatum est a Pontifice praefato, ut solemnem inquisitionem ea in re adhiberent, et processus consuetos tum per se, tum per subdelegatos facerent: quod magna ex parte confectum erat, cum, evocato ad Dominum Paulo sanctae memoriae, Sixtus IV, praedecessor noster, in hac sancta Sede divina providentia constitutus est.

Illo defuncto, eundem apud Sixtum IV pro dicta canoniz. instituerunt.

§ 12. Iterandas ergo preces et vehementius agendum apud Sixtum imperator, praelati ac principes praedicti duxerunt, ut tam sanctum opus canonizationis coepitae perficeret.

In d. inquisitionem cardinali in Germania legato commisit, quae eam perfecit et Papae attulit.

§ 13. Is, ut certiori fide, quae de miraculis et vita Leopoldi asserebantur, perciperet, venerabili fratri nostro Marco, episcopo Praenestiniensi, tunc tituli S. Marci presbytero cardinali et in Germania legato, ut praemissa percunctaretur iniunxit, qui locupletissimam de illis omnibus relationem per publica acta et legitimos processus eidem attulit.

Processibus per tres cardinales ad hoc assumptos examinatis, et primum Sixto ac deinde in consist. re-

§ 14. Dehinc processibus et actis publicis magna cum diligentia per venerabiles R., episcopum Portuensem, Marcum praedictum, Praenestinensem, illo tempore episcopum assumptum, ac F. S. Eustachii, diaconum cardinalem, commissarios, dis-

cussis; privata primo relatione eidem Sixto facta, postmodum in sacro senatu referente praedicto venerabili fratre R., episcopo Portuensi, dilucide re examinata et ex illorum sententia canonizatione conclusa, sicut Domino placuit:

§ 15. Sixto vita functo, nobis, qui eidem in onere et honore per divinam misericordiam, licet indigni, successimus, reservatum est, ut supremam manum tam sanctae approbationi apponeremus. Consilio itaque habito rursus venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium, publica concione omnia, prout ex ordine gesta erant, Leopoldiq. vitam, miracula et reliqua merita per advocatum consistorialem proponi curavimus. Demum, vocatis omnibus, qui in Romana Curia degunt, praelatis, in frequenti eorum consessu, assistentibus nobis eisdem venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, singulorum vota praelatorum scrutati sumus. Quibus, Spiritus Sancti gratia cooperante, manibus pedibusque, ut aiunt, in eam sententiam devenientibus, quod Leopoldus merito sanctus a nobis canonizandus esset, hunc in locum et publicum suggestum hac ipsa die conscendere decrevimus, ut, opitulante Domino, votis precibusque fidelium adiuvantibus, ipsum Leopoldum sanctum definiremus, et pro sancto venerari debere ab universis et singulis christianis mandaremus. Sicque hodie, sermone per nos habito, re divina peracta et reliquis solemnitatibus adhibitis, ad hanc sanctissimam canonizationem procedendum duximus. Cum autem verbo sapientiae Dominus affirmet homini, qui eum laudaverit et dilexerit Deum qui fecit illum, quod in medio populi sui exaltabitur, in plenitudine sancta admirabitur, in multitudine electorum habebit laudem, et inter benedictos benedicetur; mirumque in modum Leopoldus in medio populorum exal-

latione habita, canonizat. conclusa fuit.

Sixto defuncto, hic Pontif. Leopold. sanctum esse pronunciat et confessorum numero adiungit.

III.

Unio monasteriorum congregationis monachorum Vallis Umbrosae, sub uno abbate generali, nuncupando Vallis Umbrosae, et praefinitio nonnullarum ordinationum pro regimine monachorum dictae congregationis sub Regula Sancti Benedicti, iurisdictione eiusdem abbatis (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Monasterium S. Salvi et aliud monasterium S. Michaelis de Passignano se concordarunt ut sequitur, videlicet: — 2. Quod ipsa monasteria unirentur, sed quilibet abbas in suo iure remaneret; — 3. Regulaque S. Benedicti in eis observaretur, — 4. Et quaedam alia circa regimen dd. monasteriorum et munus utriusque abbatis. — 5. Callist. III praedictorum informationem archiepisc. Florentino commisit et etiam executionem. — 6. Pius II a praedicto archiepiscopo unionem factam fuisse accepit, sed non plenarie executam, superveniente obitu Callisti III. — 7. Ideoque abbati B. Mariae Floren. in eorundem informationem et executionem, et nonnulla etiam specificè demandavit. — 8. Paul. II praedicta omnia executam sic fuisse perceptam, — 9. Et iterato plenariam executionem commisit. — 10. Sixt. IV idem fecit. — 11. Post haec abbates generales constituerunt unam congregationem cum infra dicendis capitulis, et pro eorum confirmatione supplicarunt huic Pontifici, — 12. Hic modo Pontifex ea confirmat. — 13. Et de novo eadem statuit, — 14. Quibuscumque non obstantibus. — Tenor dd. capitulorum hic inseritur. — 15. Monasterium Vallis Umbrosae et eius abbas sit caput congreg. — 16. Congregatio Vallis Umbrosae denominetur. — 17. Abbas generalis sit perpetuus, et alii amovibiles, ut infra. — 18. Capitulum gen. singulis annis celebretur, in eoque octo eligantur defin., et abbas generalis praesideat, — 19. Qui totum representent capitulum omnimoda potestate, — 20. Quam exercent generalis cum maiori parte defnitorum. — 21. Alii abbates et priores annuatim eligantur in

(1) De horum monachorum institutione et aliis eos concernentibus, vide sup. in Constit. viii Urbani II, *Cum universis*, tom. II. pag. 133.

tatus sit, plenitudine caelestis gratiae admirabilis refulgeat, restat ut nostra approbatione inter electos et sanctos Dei laudetur, inter benedictos benedicatur; quae illi abunde impartiemur, si eum inter sanctos Ecclesiae adnumerandum, pro sancto venerandum, atque publicis et solemnibus supplicationibus votisque in missarum celebrationibus aliisque divinis officiis invocandum, apostolica auctoritate indicaverimus. Ad laudem igitur aeterni Dei, individuae Trinitatis Patris et Filii et Spiritus Sancti, ad fidei catholicae robur et ornamentum, ad religionis christianae cultum augendum, auctoritate Domini nostri Iesu Christi ac beatorum Petri et Pauli apostolorum et nostra, de venerabilium fratrum nostrorum consilio, statuimus, definimus et pronunciamus s. Leopoldum, Austriae marchionem, sanctorum cathalogo adscribendum, et publica veneratione pro sancto observandum, sicut et nos illum in praesentiarum manifesta voce sanctorum cathalogo annectimus, ac minorum confessorum numero adiungimus, publice sanctum definimus, profiteamur et veneramur.

Eius festum die 13 novemb. agi decernit, et sepulchrum visitantibus indulg. concedit.

§ 16. Statuentes festum eiusdem die 17 kalendas decembris debere celebrari, et ipso festo eius sepulchrum, quod in praedicto monasterio existit, visitantibus, et pro manutentione dicti monasterii manus porrigentibus adiutrices, septem annos et totidem quadragenas indulgentiae, in forma Ecclesiae misericorditer perpetuis temporibus concedimus.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, octavo idus ianuarii, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 6 ianuarii 1485, pont. anno I.

dicto capitulo. — 22. Visitatoresque constituentur ad executionem statutorum in capitulo etc. — 23. Generalis et visitatores de praelatis dictae congregationis disponere possunt. — 24. Capitulum non dissolvatur antequam locus pro seq. capitulo deputetur. — 25. Monachi translati ab uno ad aliud monasterium de praedictis, illius censeantur professi ad quos translati sunt. — 26. Abbates antiquis suorum monasteriorum privilegiis uti possint. — 27. Conventiones praelatorum congreg. auctoritate apost. confirmatae censeantur. — 28. Cardinales et alii commendatarii cum licentia Sedis Apostolicae ad favorem dictae congregationis cedere possint. — 29. Ita tamen per monasteria cedenda ad solutionem quinquenniorum Camerae Apost. teneantur. — 30. Regimen congreg. sit praelatorum eiusdem. — 31. Commendatio aliis praelatis denegatur, absque auctoritate Sedis Apostolicae et expressa derogatione privilegiorum congregationis. — 32. Provisio hic datur, casu quo monasterium Vallis Umbrosae commendaretur. — 33. Praelati, in ingressu capituli, ab omnibus officiis et dignitatibus absoluti censeantur. 34. De abbat. et prioratibus quoquomodo vacantibus generalis cum definitibus aut visitatoribus disponat. — 35. Praelatura vacet si quis ad capitulum non accesserit. — 36. Abbasque generalis cum visitatoribus de ea provideat; — 37. Et de abbatibus vacantibus inter unum et aliud capitulum, idem generalis cum visitatoribus provideat. — 38. Praelati perpetui cedere possint ad favorem congreg., et cessionem huiusmodi generalis cum definitibus vel visitatoribus recipiat, et cedentibus provideat, providendo de solutione annatae singulis quinquenniis Camerae Ap. de omnibus abbatibus et praelaturis etiam annalibus. — 39. Generalis abbas in omnes omnimoda sit iurisdictio. — 40. Monasteriique Vallis Umbrosae privilegia firma persistent. — 41. Generalis cum definitibus possit unum professum deputare ad scribendum acta capituli, et ei, prout publico notario, plene credatur.

Innocentius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Alto divinae providentiae consilio, summi sacerdotii vices, meritis licet inferioribus,

gerentes in terris, ad universa monasteria et pia loca, pro illorum felici statu confovendo, nostrae vigilantiae frequenter dirigimus intuitum, et his, quae pro illarum pace et unitate consideratione provida et matura deliberatione processisse comperimus, ut inconcussa soliditate roborata (1), libenter, cum a nobis petitur, apostolici muniminis adiicimus firmitatem.

§ 1. Dudum siquidem fel. rec. Callisto Papae III, praedecessori nostro, pro parte tunc abbatum et dilectorum filiorum S. Salvi prope Florentiam et S. Michaelis de Passignano, Fesulanae dioecesis, Ordinis Vallis Umbrosae monasteriorum, conventuum, exposito quod olim ipsi provide considerantes quod in dicto monasterio S. Salvi monachorum numerus adeo excrecebat, quod fructus ipsius monasterii et illius habitationes ad sustentandum et manutendum dictos monachos, praesertim certis anni temporibus, minime sufficiebant; quodque praefatum monasterium de Passignano in loco solitario positum erat, et in eo pauci monachi morabantur, quamvis illius fructus, redditus et proventus ad sustentationem plurium monachorum quam ibi essent sufficerent, inter se talem, inter cetera, inveniunt concordiam, videlicet:

§ 2. Quod ipsa monasteria invicem unirentur, ita tamen quod unum ab altero non dependeret, et quod quilibet abbas remaneret in sua dignitate et iure;

§ 3. Quodque in singulis monasteriis praedictis observaretur Regula Sancti Benedicti.

§ 4. Et quod abbas S. Salvi posset mittere et revocare ad nutum suos monachos ad monasterium de Passignano praedictum, ac monachi sic per eum missi, pro tempore quo ibi morarentur, forent veri monachi ipsius monasterii de Passignano in actibus capitularibus et in omnibus peragendis, ac si in ipso monasterio de Passignano fuerint tacite vel expresse professi. Et quod cura dicti monasterii de Passignano, in spiritualibus, foret in manibus illius de dictis

(1) Deest forte *permanent* (R. T.).

Monasterium S. Salvi et aliud monasterium S. Michaelis de Passignano se concordarunt ut sequitur, videlicet.

Quod ipsa monachos unirentur, sed quilibet abbas in suo iure remaneret;

Regula S. Benedicti in eis observaretur;

Et quaedam alia circa regimen dicti monasterii, et monachos ibi habituros.

monachis, quem elegissent dicti duo abbates; et quando casu similiter veniret quod aliquis abbas eorum monasteriorum moreretur, tunc illorum monachi, una cum abbate remanente et oeconomio monasterii vacantis huiusmodi, possent libere procedere ad electionem novi abbatis, quando tamen eis videretur et placeret; qua electione legitime celebrata, ille, qui foret electus, intelligatur et foret verus abbas, absque alia confirmatione Sedis Apostolicae vel alicuius superioris, reservata tamen taxa consueta Camerae Apostolicae persolvenda; necnon quod dicti abbates, durante eorum observantia, possent recipere omnes clericos sive laicos de saeculo ad ipsa monasteria fugientes, absque licentia ipsius generalis dicti Ordinis.

§ 5. Praefatus Callistus, praedecessor, dictorum abbatum in ea parte supplicationibus inclinatus, bon. mem. Antonio archiepiscopo Florentino suis literis dedit in mandatis ut, vocato dicto generali, in praemissis omnibus et singulis auctoritate apostolica per se ipsum provideret et exqueretur, prout conscientiae suae videretur expedire.

§ 6. Postmodum vero, pro parte dictorum abbatum et conventuum recolent. mem. Pio Papae II, etiam praedecessori nostro, exposito quod praefatus Antonius archiepiscopus, de praemissis omnibus et singulis certam notitiam habens, vocato dicto generali, monasteria praedicta insimul univerat, annexerat et incorporaverat, et alia in dictis literis contenta fecerat; quodque, antequam unio, annexio et incorporatio praedictae suum consecutae fuissent effectum, idem Callistus fuerat vita functus.

§ 7. Praefatus Pius, praedecessor, tunc dictorum abbatum et conventuum supplicationibus inclinatus, abbati monasterii B. Mariae Florentin., eius proprio nomine non expresso, suis literis dedit in mandatis ut de praemissis omnibus et singulis ac eorum circumstantiis universis se diligenter informaret, et si per informa-

tionem huiusmodi ita esse reperiret, monasteria praedicta, iuxta tenorem dictae concordiae insimul uniret, annexeretur, incorporaret, ac inter cetera statueret et ordinaret quod unum monasteriorum praedictorum ab altero non dependeret, nec alterius membrum esse censeretur, sed esset eorumdem abbatum et conventuum una congregatio, per quam dicta monasteria gubernarentur, et quilibet abbatum tunc existentium monasteriorum praedictorum remaneret perpetuo in sua dignitate et iure quamdiu viveret vel alteri cedendum duceret; et quod, quocumque aliquem abbatum monasteriorum praedictorum ab hac luce migrare contingeret, seu regimini et administrationi dicti monasterii cederet, aut monasterium suum alias quocummodo dimitteret, liceret tunc abbati superstiti ac oeconomio monasterii taliter vacantis necnon monachis praedictis ad electionem futuri inibi abbatis procedere, qua electione rite et legitime celebrata, ille, qui foret electus, intelligeretur et foret verus abbas, absque alia confirmatione Sedis Apostolicae, reservata tamen taxa praedictae Camerae, ut superius est expressum; et quod quilibet in abbatem electus, quolibet anno in capitulo per ipsam congregationem celebrando, teneretur libere renunciare in manibus ipsius congregationis vel praesidentium seu definitorum eiusdem, qui potestatem haberent huiusmodi electionem confirmandi vel infirmandi; quodque tam praedicti quam aliorum quorumcumque monasteriorum dicti Ordinis Vallis Umbrosae ubilibet constitutorum abbates conventiones praedictas, absque alicuius superioris licentia, recipere et admittere possent. Ipsique vel eorum vicarii, durante observantia huiusmodi, omnes tam clericos quam laicos de saeculo fugientes ad probationem Regulae, demum ad professionem, absque dicti generalis licentia, admittere possent, indulgeret.

§ 8. Successive vero fel. recordationis Paulo Papae II, etiam praedecessori nostro,

Callist. III praedictorum informationem archiepisc. Florentino commisit et etiam executionem.

Pius II a praedicto archiepiscopo unionem fact. fuisse accepit, sed non plenarie executam, supervenient. obitu Callisti III.

Idcirco abbati B. Mariae Florentin. in eorumdem informationem et executionem et nonnulla etiam specifice demandavit.

Paul. II praedicta omnia ex-
ecuta sic fuisse
percepit.

pro parte universorum monasteriorum dictae congregationis Sancti Salvi exposito quod tunc abbas dicti monasterii B. Mariae ad earum Pii praedecessoris literarum executionem, iuxta illarum tenorem, rite procederet, quia per diligentem examinationem, praemissa reperisset esse vera, Sancti Salvi et de Passignano monasteria praedicta insimul univerat, annexerat et incorporaverat, ac omnia alia praedicta statuerat, ordinaverat et indulserat.

Et iterato plenariam executionem commisit.

§ 9. Necnon eidem Paulo, praedecessori subiuncto quod dilecti filii abbates et conventus Sancti Michaelis de Forculis Pistoriensis et Sancti Michaelis in Podio ac Sancti Donati Senensis dicti Ordinis monasteriorum conventiones praedictas, vigore statuti et ordinationis ac literarum Pii praedecessoris huiusmodi, dicto Pio praedecessore adhuc in humanis agente, recepissent et admisissent; ac unio, annexio et incorporatio praedictae solum ad dictum monasterium Sancti Salvi effectum sortitae fuerant; et causae propter quas unio, annexio et incorporatio factae fuerant adhuc durarent et efficacissimae forent, idem Paulus praedecessor certo iudici in partibus illis dedit in mandatis ut, vocatis quorum interest, de praemissis omnibus et singulis et eorum circumstantiis universis, auctoritate sua se diligenter informaret, et si per diligentem informationem huiusmodi ita esse reperiret, praedicta omnia monasteria, iuxta concordiam praedictam, invicem necnon congregationi praedictae eadem auctoritate uniret, appropriaret, incorporaret et annexerit; necnon omnia et singula in dictis Pii praedecessoris literis commissa et mandata, de novo auctoritate praedicta faceret, statueret, ordinaret, indulgeret et exequeretur, iuxta eiusdem praedecessoris literarum continentiam et tenorem.

Sixt. IV Idem
facit.

§ 10. Et demum recol. mem. Sixto Papae quarto, similiter praedecessori nostro, pro parte abbatum et congregationis praedictorum, exposito quod pro eo quod unio,

annexio et incorporatio huiusmodi adhuc, quoad de Podio, Sancti Donati et de Passignano monasteria praedicta effectum sortita non fuerant; et pro eo quod idem Sixtus praedecessor, dicto Paulo etiam praedecessore, sicut Domino placuit, vita functo, fuerat ad apicem summi apostolatus assumptus, in primordio suae assumptionis omnes uniones, annexiones et incorporationes de quibusvis Ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, officiis et beneficiis et locis, quomodolibet apostolica vel alia quavis auctoritate factas, quae suum sortitae non fuerant effectum, revocaverat et irritaverat et cassaverat, et nullius existere firmitatis declaraverat, effectum sortiri nequiverant in futurum; et causae, propter quas unio, annexio et incorporatio praedictae factae fuerunt, adhuc durarent, idem Sixtus praedecessor, etiam certo iudici in partibus illis dedit in mandatis ut, vocatis quorum interesset, de praemissis omnibus et singulis ac circumstantiis universis, auctoritate sua se diligenter informaret, et si per informationem huiusmodi reperiret ita esse, de Passignano, de Podio et Sancti Donati monasteria praedicta invicem et congregationi praedictae, iuxta formam dictae concordiae, perpetuo uniret, adnecteret et incorporaret; necnon omnia et singula in dictis literis contenta, commissa et mandata, eadem auctoritate de novo faceret, statueret, ordinaret, indulgeret et exequeretur, etiam iuxta earumdem literarum continentiam atque formam, prout in singulis desuper confectis literis praedecessorum huiusmodi, ad quarum executionem, servatis illarum formis, respectu processum extitit, plenius contineretur.

§ 11. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte Blasii generalis dicti Ordinis Vallis Umbrosae et eiusdem B. Mariae Vallis Umbrosae, necnon Sancti Salvi prope Florentiam, ac Sancti Michaelis de Passignano, et Sancti Fidelis de Pupio Aretin., et Sancti Cassiani de monte Scha-

Post haec ab-
bates gen. con-
stituerunt unam
congregationem
cum infra di-
cendis capitulis
et pro eorum
confirm. suppli-
car. huius Pon-
tifici.

lar. Fesulan. dioec., et Sancti Pancratii Florentin., et Sancti Michaelis in Podio, Sancti Donati Senen., necnon Sancti Michaelis de Forculis Pistorien., et Sanctae Praxedis de Urbe, et Sanctae Mariae de Monte Plano Pistorien. dioec., et aliorum dicti Ordinis monasteriorum, abbatum et conventuum ac priorum dilectorum filiorum petitio continebat, licet longo tempore Sancti Salvi et de Passignano, et successive praefata alia monasteria et prioratus, ex diversis concessionibus apostolicis, a dicto monasterio Vallis Umbrosae, quod est caput totius Ordinis, sub vocabulo congregationis Sancti Salvi, aequaliter separata fuerint et de per se degerint, nuper tamen generales abbates et conventus praedicti provide considerantes quod, si Vallis Umbrosae ac Sancti Salvi ac de Passignano et alia monasteria praedicta, in quibus regularis observantia viget, earumque personae ad unum corpus mutuae caritatis redigerentur, uberiores fructus in Dei honorem exinde provenire; et Ordo ipse, coadunatis viribus, facilius ampliari et conservari posset, habito circa praemissa diligenti tractatu et matura deliberatione, salvo semper beneplacito Sedis Apostolicae, certa capitula formam et directionem praemissorum ac felicem et prosperum statum eorum concernentia fecerunt et ordinaverunt, nobisque humiliter supplicarunt ut capitulis praedictis, pro illorum substantia (1) firmiori, robur apostolicae confirmationis adiacere, ac aliis et eorum statui super his opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Hic modo Pon-
tiffex ea confir-
mat.

§ 12. Nos igitur, qui unitatem, pacem et charitatem inter quoscumque fideles, et praesertim sub suavi Religionis iugo Altissimo famulantes confovere, ex pia mentis nostrae consideratione intensis desideramus affectibus; quique singula huiusmodi per venerabilem fratrem nostrum Oliverium, episcopum Sabinensem, sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem et ipsius Ordinis protectorem, ac dilectum filium

(1) Leg. put. *subsistentia* (R. T.).

magistrum Antonium de Grassis, cappellanum et referendarium nostrum, ac causarum Palatii Apostolici auditorem, et ambos iuris utriusque doctores eximios, de quorum fide, prudentia et integritate specialem in Domino fiduciam obtinemus, diligenter examinari, limitari, corrigi et emendari et praesentibus annotari fecimus, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnia et singula capitula praedicta, cum omnibus et singulis in eis contentis partibus, tenoribus et clausulis; ac uniones, annexiones et incorporationes ipsas, quatenus opus sit, auctoritate apostolica, tenore praesentium et ex certa nostra scientia confirmamus et approbamus, ac viribus perpetuo subsistere debere decernimus et declaramus, suppletes omnes et singulos defectus tam iuris quam facti, si qui forsitan intervenerint in eisdem.

§ 13. Et nihilominus, pro potiori praemissorum observatione, omnia et singula capitula, uniones quoque, annexiones et incorporationes praedictae, auctoritate, scientia et tenore praedictis, etiam iuxta tenorem capitulorum ipsorum, de novo facimus, statuimus et ordinamus, illaque inviolabiliter observari debere similiter decernimus et declaramus.

§ 14. Non obstantibus quibuscumque revocationibus per nos et praedecessores nostros praefatos de unionibus huiusmodi, quae sortitae non fuerint effectum, factis, quas, quoad hoc, pro infectis haberi volumus; necnon una nostra, per quam volumus quod in unionibus semper commissio fieret ad partes, vocatis quorum interest, et semper in eis, tam uniendi, quam illius cui uniretur, beneficiorum veri valores secundum communem existimationem exprimerentur, alioquin unio non valeret; et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon monasteriorum et Ordinis praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus; ac Callisti et aliorum praedecessorum literis

Et de novo eadem statuit.

Quibuscumque non obstantibus.

Tenor dd. capitulorum hic inseritur.

Monast. Vallis Umbrosae et eius abbas sit caput congreg.

Congreg. Vallis Umbrosae denominetur.

Abbas generalis sit perpetuus, et alii amovibiles, ut infra.

Capitulum generale singulis annis celebretur, in eoque lecto definitores eligantur, et abbas generalis praesideat.

Quot intum representent capitulum omnimoda potestate.

ceterisque contrariis quibuscumque. Tenor autem dictorum capitulorum sequitur et est talis.

§ 15. In primis, quod dictum monasterium Vallis Umbrosae et abbas generalis illius sit caput totius Religionis praedictae. Item, quod, eo primo cedente vel decedente, alter eligatur, prout inferius adnotabitur. Item, quod omnia monasteria et monaci totius congregationis S. Salvi subiiciantur generali tamquam capiti.

§ 16. Et in futurum vocetur congregatio Vallis Umbrosae, et non Sancti Salvi; gaudeatque ipsa nova congregatio omnibus privilegiis, exemptionibus et immunitatibus, quibus ipsa congregatio Sancti Salvi gaudebat, perinde ac si eidem congregationi Vallis Umbrosae concessae fuissent.

§ 17. Item, quod abbas Vallis Umbrosae et generalis totius Ordinis pro tempore existens remaneat perpetuus. Ceteri vero abbates et praelati dictae congregationis sint amovibiles, ut inferius adnotabitur.

§ 18. Item, quod omni anno capitulum generale dictae congregationis in loco ad hoc deputando celebretur, in quo eligantur annuatim octo definitores de numero abbatum seu monachorum dictae congregationis tantum in sacerdotio constitutorum. In quo capitulo abbas generalis, ut caput, praesideat.

§ 19. Item, quod praefatus pater abbas generalis, cum dictis definitores electis, repraesentet totum capitulum praefatum, et habeat libertatem plenam et auctoritatem gubernandi et ordinandi dictam totam congregationem, tam in spiritualibus quam in temporalibus; corrigendique excessus et errores quorumcumque abbatum et monachorum et conversorum, iuxta canonicas sanctiones et instituta regularia dicti Ordinis et novae congregationis et alias, prout eorum conscientiae videbitur expedire.

§ 20. Item, quod generalis pro tempore existens, una cum maiori parte definitorum,

omnimodam utilitatem, honorem et statum prosperum dictae novae congregationis concernentia facere, statuere et ordinare possint, non obstante contradictione minoris partis.

§ 21. Item, quod generalis et definitores praedicti annuatim habeant deputare abbates et priores annuales in capitulo, prout eorum conscientiae videbitur, non obstante forma data eligendi in literis fel. rec. Pii Papae secundi, per quas statutum fuit quod electio fieri deberet in loco monasterii vacantis, et per oeconomum et monachos eiusdem.

§ 22. Item, quod pater generalis et definitores in fine capituli eligant duos visitatores dictae congregationis in sacerdotio constitutos, qui, una cum patre generali, postquam dicti definitores functi fuerint officio, eandem auctoritatem habeant omnia ordinata in capitulo praecedenti exequendi, prout pater generalis et definitores facere poterant. Quorum visitatorum officium tantum duret quousque sequens proximum capitulum congregabitur, et non ultra.

§ 23. Item, quod etiam pater generalis et dicti visitatores pro tempore existentes possint, eorum officio durante, disponere et ordinare de abbatibus et praelatis dictae congregationis annualibus tantum; illosque ex legitima causa et aliquali praecedente summaria causae cognitione amovere, et eorum loco alios deputare, prout eorum conscientiae, Religionis praefatae quieti et utilitati videbitur expedire.

§ 24. Item, quod capitulum dictae congregationis dissolvi non possit, nisi prius locus novi et sequentis capituli per patrem generalem et definitores sit ordinatus et deputatus; et quod dictus locus sic deputatus amoveri non possit, nisi expresso consilio patris generalis et visitatorum praedictorum.

§ 25. Item, quod praelati et monaci, ut supra, de uno monasterio dictae congregationis, in quo prius erant, ad aliud trans-

Quam exerceat gener. cum maiori parte defnitorum.

Alii abbates et priores annuatim eligantur in dicto capitulo.

Visitatoresque constituent. ad execution. statutorum in capitulo etc.

Gener. et visitator. de praelatis dictae congregationis disponere possunt.

Capitulum non dissolvat. antequam locus pro seq. capitul. deputetur.

Monachi translati ab uno ad aliud monast. de praedictis, li-

Ilius censeantur profes., ad quod translati sunt.

Abbates antiqui suor. monasterior. privilegii uti possint.

Conven. praelatorum congregationis auctoritate apostolica confirmatae censeantur.

Cardinales et alii commendatarii cum licentia Sedis Apostolicae ad favorem dic. congregationis cedere possint.

Ita tamen per monasteria cedenda ad solutionem quindenniorum Camerae Apostolicae teneantur.

lati ut veri professi illius monasterii ad quod transferuntur, reputentur; habeantque vocem in capitulo, et omnia alia facere et exercere possint, ac si in illo tacitam vel expressam professionem emisissent.

§ 26. Item, quod praelati dictae congregationis omnibus privilegiis, insigniis et praeminentiis, dignitatibus et iurisdictionibus suis monasteriis, in genere vel in specie, seu alias auctoritate apostolica vel quavis alia quomodocumque concessis, uti et gaudere possint, quibus antea utebantur et gaudebant, sine praeiudicio praefatae congregationis et literarum de et super praesentibus noviter expediendarum.

§ 27. Item, quod conventiones inter praelatos dictae congregationis cum praelatis qui per antea dictae congregationi aggregati sunt et adhuc adimpletae non sunt, vel conventiones quae in futurum fient cum praelatis perpetuis dicti Ordinis, qui praefatae congregationi aggregabuntur seu adhaerere voluerint, eiusdem roboris et momenti sint et esse censeantur, firmaque et illibata permanere habeant, ac si auctoritate apostolica munita forent.

§ 28. Quodque praesens capitulum intelligatur, etiam quoad commendatarios monasteriorum seu beneficiorum dicti Ordinis, cardinales, patriarchas, archiepiscopos et episcopos seu quosvis alios: ita quod ipsi tales commendatarii, non obstantibus reservationibus apostolicis specialibus vel generalibus, et aliis in corpore iuris clausulis, praesentibus et futuris, possint in favorem dictae congregationis cedere, cum auctoritate tamen Sedis Apostolicae.

§ 29. Quodque conventiones super praemissis faciendae valeant, prout superius est expressum, proviso tamen quod a die, quo huiusmodi monasteria cederentur, et ipsi congregationi aggregarentur, infra sex menses, annata; et deinde, de quindecim annis in quindecim annos, Camerae Apostolicae per dictam congregationem persolvatur.

§ 30. Item, quod monasteria dictae congregationis solum per praelatos eiusdem congregationis, ut supra electos et ordinatos, regi et gubernari debeant; qui sic electi et instituti auctoritate apostolica regant et gubernent dicta eorum monasteria in spiritualibus et temporalibus, absque alia Sedis Apostolicae provisione, servata tamen in praemissis voluntate dicti Pii praedecessoris de et super solutione annatarum, ut supra.

§ 31. Item, quod nullus, cuiuscumque status, gradus et conditionis existat, etiam si abbatiali, episcopali, archiepiscopali aut cardinalatus dignitate praefulgeat, quomodo dictae congregationis monasteria, sive eorum loca et beneficia, in commendam recipere possit seu habere, nisi auctoritate apostolica, et cum derogatione expressa privilegiorum et indulgentiarum dictae congregationis; et non solum intelligatur de monasteriis et de beneficiis quae in praesentiarum dictae congregationis sunt, sed de eis eiusdem Ordinis, quae in futurum illi aggregabuntur.

§ 32. Item, quod si aliquo casu, quod absit, contingeret dictum monasterium Vallis Umbrosae commendari, ubi numquam a memoria hominum fuit commendatum, quod tunc sit licitum definitoribus, si tunc erit capitulum; et si non, visitoribus; aut si mortui essent, capitulo generali dictae congregationis eligere unum vicarium generalem, qui in omnes abbates, priores et personas eorum et loca eorumdem habeat illam eandem facultatem, quam haberet generalis. Et quod haec facultas duret dumtaxat durante commenda. Cum clausula, quod ipsi de congregatione nihil habeant agere cum commendatario, sed cum vicario, modo praemisso per eos ordinando et deputando.

§ 33. Item, quod omnes praelati, annuales tantum, dictae congregationis, in introitu capituli, sint et esse intelligan-

Regimen congreg. aut praelator. eiusdem.

Commend. illis praelatis denegatur, absq. auctoritate Sedis Apostolicae et expressa derogatione privilegiorum congregationis.

Provisio hic datur, casu quo monaster. Vallis Umbr. commendaretur.

Praelati, in ingressu capituli, ab omnibus officiis et dignitatibus.

latibus absolutur absoluti a dignitatibus et officiis, quae tunc obtinebant.

§ 34. Et nihilominus eorum monasteria vacare non intelligantur, etiam si abbates et priores in Romana Curia, vel extra eam, aut eundo ad eam, vel redeundo decederent. Et quod solum praefatum capitulum dictae congregationis, quantumcumque duret, de eis disponere habeat, ut supra, videlicet generalis cum definitoribus sive cum visitoribus, non obstantibus quibuscumque reservationibus, nisi aliter per Sedem Apostolicam ex aliqua rationabili causa disponeretur vel provideretur.

§ 35. Item, si aliquis abbas annualis, sive praelatus praefatae congregationis, quacumque legitima causa impeditus, sive alias quovis modo in dicto capitulo interesse non poterit, sive venire neglexerit vel recusaverit, eo ipso, congregato capitulo, absolutus a dignitate vel officio sit et esse censeatur.

§ 36. Ita quod abbas generalis, una cum definitoribus, ut supra, de novo abbate et priore, loco dicti abbatis sive prioris absentis, prout eis videbitur expedire, providere possint, perinde ac si ipsi abbates et priores in dicto capitulo expresse suis monasteriis et prioribus (1) renunciassent.

§ 37. Item, si contingat aliquis abbas annualis sive perpetuus dictae congregationis, abbate generali excepto, inter capitulum et capitulum ab humanis decedere, vel alias ab administratione sui monasterii amoveri, ut supra, abbas generalis praefatus, una cum visitoribus, ut supra, de novo abbate providere habeant, possint et debeant, et talis provisio auctoritate apostolica rata sit et firma.

§ 38. Item, quod praelati perpetui dicti Ordinis, qui iam dictae congregationi aggregati sint, vel in posterum aggregari voluerint, et cedere vellent regimini et administrationi dictorum monasteriorum eorum in favorem dictae congrega-

tionis, cedere possint in manibus dicti patris generalis et definitorum, seu in manibus patris generalis et visitorum, qui potestatem habeant admittendi cessionem, et dictae congregationi praefata monasteria sic cessa aggregandi, auctoritate apostolica, iuxta privilegia praefatae congregationi S. Salvi concessa. Et nihilominus dictus pater abbas generalis, una cum definitoribus seu visitoribus pro tempore, potestatem habeat eosdem praelatos, qui sic cedent, ad vitam sive ad tempus eisdem monasteriis praeficere in abbates, prout eis videbitur, proviso quod, a die cessionis huiusmodi infra annum, Camerae Apostolicae integra annata praefati monasterii sic cessi actualiter et integre persolvatur. Et deinde, de quindecim annis in quindecim annos, perpetuo annatam solvere teneantur et se obligent, iuxta literas dicti Pii. Et hoc, quod dicitur de annata solvenda de quindecim annis in quindecim annos, intelligatur et censeatur statutum etiam in abbatibus et praelatis annualibus, qui similiter annatam simili modo de quindecim annis in quindecim annos solvere teneantur. Ita quod omnia et singula decreta et statuta, constitutiones, ordinationes, praecepta, censurarum promulgationes et earum absolutiones et quaecumque alia eorum mandata debeant ab omnibus dictae congregationis, in virtute sanctae obedientiae, observari; quodque contrafacientes et rebelles, dictisque sententiis, censuris et poenis per eos irretitos et innodatos, ad evitandum periculum evagandi, per se aut deputatos per eos, libere absolvere possint.

§ 39. Item, quod praefatus pater abbas generalis pro tempore existens, quoad illa monasteria dicti Ordinis extra dictam congregationem existentia, ac abbates, prioratus, loca et personas eorundem, in omnibus et per omnia remaneat in sua facultate ipsa gubernandi, et ipsum offi-

ciat, et cedentibus provideat, providendo de solutione annatae singul. quinquenniis Camerae Apostol. de omnib. abbatibus et prael. etiam annualibus.

Generalis abbas in omnes omnimoda sit iurisdictio.

Praelatura vacet, si quis ad capitulum non accesserit.

Abbasque generalis cum definitoribus, de ea provideat.

Et de abbatibus vacantibus inter unum et aliud capitulum, idem generalis cum visitoribus provideat.

Praelati perpetui cedere possunt ad favorem congr., et cessionem huiusmodi gen. cum definitoribus vel visitoribus re-

(1) Lege prioratibus (n. r.).

cium generalatus exercendi in omnibus et per omnia, prout Pius (1); praefatique abbates et priores extra dictam congregationem, propter praemissa nec aliquod praemissorum, censeantur esse extra obedientiam dicti generalis, sed sub obedientia ipsius generalis permaneant; et, adveniente ipsius abbatiae et generalatus vacatione, eiusdem Ordinis abbatis novi et generalis electio spectet et pertineat, iuxta antiquam et laudabilem consuetudinem, ad monachos et conversos professos conventus B. Mariae Vallis Umbrosae pro tempore existentes et ad abbates et priores eiusdem Ordinis, habentes vocem in capitulo generali, tantum.

§ 40. Quodque privilegia dicti monasterii B. Mariae Vallis Umbrosae et generalis eiusdem Ordinis firma in suo robore permaneant, ut prius.

§ 41. Item, quod pater generalis praefatus cum definitoribus praefatis singulis annis, ut supra, eligere habeant et possint unum professum idoneum dictae congregationis loco notarii publici, qui, omnia acta agenda in capitulo dictae congregationis per praefatos capitulum generale, patrem generalem, definitores et visitatores, describere et in notam redigere possit et valeat; eiusque scriptis, in iudicio et extra, inter eos dumtaxat, etiam in Romana Curia et alibi fides adhibeatur, ac si per notarium publicum et authenticum facta et acta forent.

Nulli ergo etc.
Si quis autem etc.
Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto (2), pridie kalendas februarii, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 31 ianuarii 1485, pont. anno 1.

(1) Legendum put. prius loco Pius (n. r.).
(2) Leg. profecto quinto; nondum enim renuntiatus fuerat pontifex die 31 ianuarii 1484 (n. r.).

Monasteriique Vallis Umbrosae privilegia firma persistent.

Generalis cum definitoribus possit unum professum deputare ad scribendum acta capituli, et ei, prout publico notario, plene credatur.

IV.

Contra annatas ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorum, statutis temporibus, non solventes.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Pius II imposuit poenas hic expressas non solventibus annatas, — 2. Et quia lites desuper ortae erant, — 3. Pont. iste approbat const. Pii II, — 4. Conceditq. terminum ad solvendum annatas decursas. — 5. Non solventes annatas poenas hic contentas incurrunt. — 6. Solutio ut probanda. — 7. Decretum irritans. — 8. Clausulae derogatoriae. — Publicatio.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Apostolicae Camerae, ex qua non modo S. R. E., sed etiam magnum totius christianae reipublicae subsidium provenit, iura illaesa servare, ut tenemur, modis omnibus cupientes, his, quae propterea a praedecessoribus nostris emanarunt, libenter adiciamus muniminis nostri firmitatem, ac alias desuper providemus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

§ 1. Dudum siquidem per fel. record. Pium Papam II, praedecessorem nostrum, accepto quod numerus debitorum dictae Camerae nimis auctus erat; et quod obligati pro annatis beneficiorum ecclesiasticorum, quae auctoritate apostolica assecuti fuerant, excommunicationis sententiam in eos latam (quam, non solvendo in praefixo eis termino, ipso facto incurrebant) minime curare videbantur, et per hoc animabus sic illaqueatis periculum imminere, et continua dictae Camerae damna subsequebantur; idem praedecessor, cupiens tam saluti animarum quam ipsius Camerae indemnitatibus salubriter providere, provide ordinavit quod omnes, qui de cetero pro annatis quorumcumque beneficiorum in dicta Camera se obligarent, si, intra eis praefixos terminos, dictae Camerae aut collectoribus fructuum

Exordium.

Pius II imposuit poenas hic expressas non solventibus annatas.

et proventuum eius, in partibus existentibus, satisfacere deficerent, ipso facto, lapsa termino, non solum in sententiam excommunicationis inciderent, sed etiam beneficiis suis, pro quibus se in dicta Camera obligassent, omnino privati forent; illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, ut principales, se pro annatis huiusmodi obligarent, si in terminis non satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis huiusmodi, essent ipso facto omnibus beneficiis ecclesiasticis, quae obtinerent, privati; possentque talia beneficia per quoscumque libere impetrari, prout in eiusdem praedecessoris literis desuper confectis plenius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut accepimus, ex ordinatione praedicta, ab aliquibus temporibus citra, ideo optati fructus non provenerint, quia nonnulli, qui beneficia ecclesiastica per huiusmodi privationem vacantia pro tempore postmodum impetrarunt, super illis agendo, et qui excipiendo privationem huiusmodi in iudicium duxerunt coram Palatii causarum Apostolici auditoribus et aliis iudicibus Romanae Curiae, auditi non fuerunt ab eisdem auditoribus et iudicibus, asserentibus ordinationem eandem praedecessoris praefati non fuisse receptam et moribus utentium comprobata; crevitque et crescit in dies numerus debitorum eorumdem, in animarum non solventium quae debent periculum, et praefate Camerae ac christianae reipublicae praefatae non leve praedudicium.

§ 3. Nos igitur, volentes super praemissis opportune providere, eiusdem praedecessoris ordinationem et literas praedictas, ac omnia et singula in eis contenta, auctoritate apostolica, praesentium tenore approbamus, et robur perpetuae firmitatis obtinere debere decernimus, iuxta illarum continentiam et tenorem.

§ 4. Ac volumus et eadem auctoritate statuimus quod hactenus obligati Camerae eidem ex causis praedictis, qui non sol-

verunt statutis eis terminis, ac propterea excommunicationis sententiam, et iuxta eiusdem praedecessoris literarum continentiam, privationis poenam praedictam incurrerunt, si (curiales, infra unum; citramontani, infra tres; et ultramontani, infra novem menses, a die publicationis praesentium in Cancellaria Apostolica computandos) dictae Camerae de his, quae debeant, satisfecerint, ex tunc, eo ipso, ab excommunicationis sententia absoluti et ad beneficia, quibus propterea, iuxta ordinationem praedictam, privati existunt, plenarie restituti censeantur; et si non solverint in terminis praedictis, privationis poenam praedictam de novo incurrant eo ipso.

§ 5. Quod illi, qui in posterum se obligabunt, excommunicationis et privationis poenas praedictas, iuxta eiusdem praedecessoris ordinationem, omnino incurrant; et impetrantes beneficia per huiusmodi privationem vacantia, et similiter contra illos sic privatos, de privatione huiusmodi excipientes, possint et debeant per quoscumque auditores et iudices audiri; nec eo praetextu, quod constitutio praedicta non fuerit recepta, et moribus utentium comprobata, repelli; teneanturque auditores et iudices quicumque, in causis cognoscendis in Romana Curia et extra, secundum eandem ordinationem iudicare, sublata eis et cuilibet eorum quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate.

§ 6. Nec prosint obligatis praedictis quietationes, quas a collectoribus vel subcollectoribus praedictis haberent, quae publico non probarentur instrumento.

§ 7. Decernentes praesentes literas, ex die publicationis earum in Cancellaria Apostolica, quoscumque ligare; ac irritum et inane quidquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 8. Non obstantibus etc.
Nulli ergo etc.

Non solventes annatas poenas hic conten. incurrunt.

Solutio ut probanda.

Decretum irritans.

Clausulae derogatoriae.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto (1), 13 kalendas martii, pontificatus nostri an. 1.

Lecta et publicata fuit suprascripta bulla Romae in Cancellaria Apostolica, die Iovis, xvii mensis februarii, anno Domini 1485, pontificatus praefati Innocentii Papae VIII, anno 1.

Dat. die 17 februarii 1485, pont. anno 1.

V.

Contra accipientes bonorum Ecclesiarum et monasteriorum administrationem, absque Sedis Apostolicae licentia, literisque ab ea impetrandis minime expeditis.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Bonifacius VIII statuit, ad beneficia quaecumque promoti apud Sedem Apostolicam, sine eiusdem literis, eorumdem beneficiorum possessionem non reciperent. — 2. Hoc idem firmavit Alexander V. — 3. His vero non obstantibus, nonnulli fraudulenter, adhuc provisionum literis non expeditis, beneficiorum possessionem apprehendunt. — 4. Itaque Innocentius statuit (prout in rubrica), additis poenis privationis, inhabilitationis, etc; — 5. Terminum praefigit beneficiatis, qui, ut supra, se beneficiorum regimini ingessere; — 6. Obstantibus derogat.

Innocentius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Ad reformandum ecclesiasticorum mores et actus coelitus nobis, meritis licet insufficientibus, collata potestas nos hortatur et urget, ut ea eis interdiceret solentiori diligentia curemus, in quibus frequentius eos excedere, in animarum suarum periculum et beneficiorum ecclesiasticorum praeiudicium, assidua plurimorum insinuatione sentimus.

§ 1. Dudum siquidem fel. rec. Boni-

(1) Legendum quinto, eadem, quam supra diximus, ratione (n. r.).

Bull. Rom. Vol. V.

facius Papa octavus, praedecessor noster, inter alia statuit quod episcopi et alii praelati superiores necnon abbates, priores et caeteri monasteriorum regimina exercentes, quocumque nomine censerentur, qui apud Sedem Apostolicam promoverentur, aut confirmationem, consecrationem vel benedictionis munus reciperent, ad commissas eis ecclesias et monasteria, absque dictae Sedis literis, eorum promotionem, confirmationem, consecrationem et benedictionem continentibus, accedere, vel honorum ecclesiasticorum administrationem accipere non praesumerent; nullique eos, absque dictarum literarum exhibitione et ostensione, reciperent, aut eis parerent vel intenderent; et si secus praesumptum foret, quod per episcopos, praelatos, abbates, priores et alios monast. regimina exercentes praedicto medio tempore actum foret, irritum haberetur; nec quidquam interim dicti episcopi vel praelati, abbates, priores vel regimina exercentes de ecclesiarum et monasteriorum proventibus perciperent eorumdem; capitula vero et conventus ecclesiarum et monasteriorum ipsorum et alii quicumque ipsos, absque dictae Sedis literis, recipientes vel obedientes eisdem, tamdiu forent a beneficiorum suorum fructuum perceptione suspensi, donec super hoc eiusdem Sedis gratiam mereantur obtinere.

§ 2. Et deinde recondendae memoriae Alexander Papa V, etiam praedecessor noster, de fratrum suorum S. R. E. cardinalium consilio, omnibus, de quorum personis, patriarchalibus, metropolitanis et aliis cathedralibus ecclesiis et monasteriis ac conventualibus prioratibus, in titulum, administrationem vel commendam contingeret provideri, ne, literis super huiusmodi provisionibus non expeditis, ecclesiarum et monasteriorum ac prioratum eorumdem regimini se ingerere ullatenus praesumerent, districtius praecipiendo, inhibuit, prout in eorumdem praedecesso-

Bonifacius VIII statuit, ad beneficia quaecumque promoti apud Sedem Apostolicam, sine eiusdem literis, eorumdem beneficiorum possessionem non reciperent.

Hoc idem firmavit Alexander V.

Publicatio.

Exordium.

Et quia hies demp. ordae erant.

Pont. late ap. probat. consilii. Pii II.

Conceditq. terminum ad solvendum annatas decursas.

rum literis desuper confectis plenius continetur.

§ 3. Cum autem, sicut fide digna relatione accepimus, quamplurimi, variis exquisitis fraudibus, tam regimini et administrationi ecclesiarum, monasteriorum et conventualium prioratum, quibus in prelatos, administratores seu commendatarios pro tempore per Sedem Apostolicam praeficiuntur, se ingerere, quam beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura et sine cura, saecularium et regularium, de quibus eis in titulum vel commendam sive administrationem per dictam Sedem pro tempore providetur, literis super praefectionibus, provisionibus, in administrationem concessionibus et commendis, aliisque dispositionibus, quae ad eorum commodum ab eadem Sede emanarunt, nullatenus expeditis, aut in bullario seu registro earum seu Camerae Apostolicae existentibus, seu sub sigillo dictae Camerae mercatoribus vel aliis cum facultate reportandi ad certum tempus traditis, mediantibus processibus super illis sic totaliter non expeditis fraudulenter desertis, aut literis in forma Brevis seu Monitorialibus nuncupatis, quas ab eadem Sede, ut facilius possessionem nanciscantur, tacito quod literae praefectionum, provisionum, commendarum et aliarum dispositionum huiusmodi expeditae ex toto non forent, nonnumquam extorquent; vel alias possessionem apprehendere non formidant in animarum suarum periculum, et ecclesiarum, monasteriorum, prioratum aliorumque beneficiorum huiusmodi detrimentum.

§ 4. Nos multorum querelis excitati, volentes super his opportunum adhibere remedium, eorumdem praedecessorum statutum, ordinationem et inhibitionem huiusmodi, et prout illa concernunt, omnia et singula in dictis eorum literis contenta, apostolica auctoritate, tenore praesentium approbamus, et robur perpetuae firmitatis obtinere debere decernimus; ac illa innovantes et ampliantes, eadem au-

toritate, hac in perpetuum valitura constitutione statuimus et ordinamus quod de caetero futuris temporibus, illi, qui regimini et administrationi patriarchalium, metropolitanarum et aliarum cathedralium ecclesiarum ac monasteriorum, etiam per priorem gubernari solitorum, quibus per dictam Sedem in patriarchas, archiepiscopos, episcopos, abbates, administratores, priores et commendatarios praefecti fuerint, se ingerere: aut beneficiorum ecclesiasticorum quorumlibet, cum cura et sine cura, saecularium et regularium, etiamsi saecularia dignitates, personatus, administrationes et officia, canonicatus et praebendae in cathedralibus, etiam metropolitanis vel collegiatis ecclesiis; et dignitates ipsae in eisdem cathedralibus, etiam metropolitanis, post pontificales maiores, seu collegiatis ecclesiis huiusmodi principales: regularia vero prioratus, praepositurae, praepositatus, administrationes vel officia fuerint, et ad illa consueverint qui per electionem assumi, eisque cura imminet animarum, de quibus eis in titulum, commendam seu administrationem per dictam Sedem provideri, seu alias in eorum favorem disponi contingeret, possessionem, per se vel alium seu alios, directe vel indirecte, palam vel occulte apprehendere praesumpserint, antequam literae apostolicae super praefectionibus, in administrationem concessionibus, commendis, provisionibus et aliis dispositionibus huiusmodi confectae, et totaliter etiam, quoad Cameraam praefatam, expeditae; ac eis, pro quibus emanabunt, seu alteri pro eis, ut sic expeditae pure et simpliciter, absque facultate reportandi, traditae existant, etiam si ipsi desertos in fraudem processus desuper, ac in forma Brevis necnon monitoriales nuncupatas literas huiusmodi super apprehensione possessionis et immixtione in regimine et administratione praedictis

in eorum favorem haberent, praeter poenas in eorumdem praedecessorum constitutionibus contentas, quas ad eos et recipientes eosdem extendimus, cum privatione iuris, si quod eis tunc competierit in patriarchalium, metropolitanarum et aliarum cathedralium ecclesiarum ac monasteriorum regiminibus et administrationibus, necnon beneficiis huiusmodi seu ad illa; ac inhabilitationis ad ecclesias, monasteria et beneficia ipsa, ac alia quaecumque ecclesiastica imposterum obtinenda eo ipso incurrant.

§ 5. Qui vero, apprehensis per eos aliquo ex modis praedictis regiminis ecclesiarum et monasteriorum ac aliorum beneficiorum huiusmodi possessionibus, immo vero intrusionibus, incumbant de praesenti: citramontani, infra quatuor; ultramontani vero, intra octo menses post publicationem praesentium literarum in Cancellaria Apostolica super eorum promotionibus et aliis factis desuper in eorum favorem dispositionibus apostolicis, quibus se iuvare intendunt, literas ex toto, etiam quoad dictam Cameraam Apostolicam, expedire; et super perceptis per eos hactenus, eisdem literis non expeditis, fructibus ecclesiarum, monasteriorum et beneficiorum cum generali in Romana Curia, aut aliis in partibus illis deputatis fructuum et proventuum dictae Camerae debitorum collectoribus componere procurant cum effectu, alioquin, mensibus elapsis eisdem, omnes poenas praedictas, etiam privationis, eo ipso incurrant.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, nonis augusti, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 5 augusti 1485, pontif. anno 1.

VI.

Iurisdictio clericorum Rev. Cam. Apostolicae quascumque causas interesse ipsius Camerae concernentes summarie etc. cognoscendi (1).

SUMMARIUM

Causa huius constitut. — 1. Iurisdictio clericorum rev. Camerae Apostolicae causas eius summarie etc. cognoscendi. — 2. Clausula sublata etc. — 3. Derogatio contrariorum.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Cum, sicut accepimus, nonnulli, magis rigori et apicibus iuris, quam aequitati adhaerentes, reducere (2) utantur in dubium an in causis dilectis filiis clericis et praesidentibus Camerae nostrae Apostolicae, et praesertim inter fiscum nostrum et ipsius Camerae ex una, et privatas personas parte ex altera, occasione pecuniarum, rerum et bonorum ad dictam Cameraam, quavis occasione vel causa, directe vel indirecte spectantium et pertinentium; aut in quibus dictae Camerae interesse resultare posset, solemnitates iudiciales ac iuris positivi, prout in aliis causis, coram aliis iudicibus, ordinariis vel delegatis aut quibusvis tribunalibus servari solita sint, servari debeant; ac ipsarum solemnitatum ommissio, coram dictis praesidentibus et clericis, processus et sententias habitos et latis, habendos et fendas vitare habeant.

§ 1. Nos igitur, attendentes quod clerici et praesidentes Camerae, in eadem personam nostram repraesentantes, et quae coram eis agitantur coram nobis agitari censentur, cum illi pro quibusvis dubitationibus nos consulere valeant, ac de consuetudine illius loci solemnitates et termini huiusmodi iudiciales praetermitti, et sola facti veritas attendi consueverint.

(1) Quoad hanc iurisdictionem aliaque indulgia, ac electionem et numerum eorumdem clericorum, habes sup. Constit. xvii Eugenii IV, pag. 52. (2) Leg. f. nitantur (n. t.).

Causa huius constitutionis.

Iurisd. tio clericorum rev. Camerae Apostolicae causas eius summar. etc. cognoscendi.

Terminum praefigit beneficium, qui, ut supra, se beneficiorum regimini ingressere;

Obstantibus derogat.

Hi vero non obstantibus, nonnulli fraudulenter, adhuc provisionum literis non expeditis, beneficiorum possessionem apprehendunt.

Itaque Innocentius prout in rubrica, additis poenis inhabilitationis, etc.

Igitur scrupulosam ambiguitatem huiusmodi succidere, et causas super rebus et negociis quibuscumque in dicta Camera, inter quosvis, et praesertim praefatum fiscum et alios nunc et pro tempore pendentes, celeriore finem accipere volentes, motu proprio et ex certa scientia, nostraque deliberatione et voluntate decernimus, declaramus et mandamus, in omnibus et singulis causis huiusmodi pro tempore vertentibus, summarie, sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate inspecta, omnisque iuris positivi et iudiciali solemnitate postposita, per dictos clericos et praesidentes dictae Camerae procedi, illasque terminari et decidi debere; sententiasque per eosdem latis et ferendas, occasione omissionis solemnitatis iudicialis et iuris positivi, nullatenus de nullitate impugnari posse vel debere, dummodo pro veritate latae sint.

§ 2. Sicque per quoscumque iudices, coram quibus causas ipsas forsitan quovis modo agitari postmodum contigerit, observari volumus et mandamus. Decernentes irritum et inane quicquid contra decretum istud fieri contigerit.

§ 3. Constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac legibus, stylo Palatii ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, causarum omnium pendentium statum, nomina, etc. cognomina pro sufficienter expressis habentes.

Placet, et ita motu proprio mandamus.

Datum Romae apud S. Petrum, 15 kalendas septembris, anno primo.

Dat. die 18 augusti 1485, pontif. anno 1.

VII.

Declaratio et revocatio concessionum iurispatronatus et praesentandi ad beneficia ecclesiastica, per Sedem Apostolicam eiusque officiales ab annis 25 citra factarum.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Enarratio causarum huius revocationis. — 2. Revocatio iurispatro-

natus concessionum a 25 annis citra factarum, quoad beneficia electiva. — 3. Revocatio, quoad beneficia non electiva, cum declarationibus et modificationibus nonnullis. — 4. Decretum irritans. — 5. Derogatio contrariorum. — Publicatio.

Innocentius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Cum ab Apostolica Sede, ad quam de diversis mundi partibus negotiorum multitudo confluit, curis continue plena innumeris, nonnulla interdum ex aliquibus causis, aliquando per occupationem et importunam petentium instantiam concedantur, quae in alieni iuris et praesertim auctoritatis apostolicae ac iurisdictionis episcopalis et aliorum collatorum; necnon ecclesiarum, monasteriorum et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum; hospitaliumque et piorum locorum praeiudicium tendunt et detrimentum, non debet reprehensibile videri, si Romanus Pontifex ad cuius providentiam, pro debito pastoralis officii, spectat super his debite providere, illa, ex aliis rationibus et a iure non deviantibus causis maturius et attentius deinde cognitis, quandoque revocat et annullat, ac ad statum redigit rationis, maxime cum, rerum et temporum qualitate pensatis, id in Domino conspicit salubriter expedire.

§ 1. Sane, postquam ad summi apostolatus apicem fuimus, divina favente clementia, assumpti, fide digna plurimorum relatione intelleximus quod nonnulli Romani Pontifices praedecessores nostri et dictae Sedis legati ac nuncii, etiam cum potestate legati de latere, eorum legatione vel de speciali facultatis auctoritate, retroactis temporibus et praesertim xxv annis citra, diversis regibus, reginis, ducibus et marchionibus et aliis principibus; communitatibus, civitatibus, universitatibus oppidorum, castrorum, villarum et aliorum locorum; confraternitatibus et collegiis saecularium personarum; necnon aliis tam ecclesiasticis quam saecularibus per-

sonis, diversorum status, gradus et conditionis, aliquibus eorum simpliciter et absque alia causa, et aliquibus, sub certis conditionibus tunc expressis (quas personae et alii supradicti adimplere promiserant, vel quae per eos adimpleri mandabantur), iuspatronatus et praesentandi seu nominandi personas idoneas ad diversa monasteria, prioratus, praepositorum, praepositorum ac alias dignitates conventuales, ac in cathedralibus, etiam metropolitanis, post pontificales maiores, et collegiatis ecclesiis principales personatus, administrationes, officia, canonicatus et praebendas, caeteraque beneficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, saecularia et regularia, ac hospitalia et alia pia loca, ex tunc deinceps vacatura, pro eis eorumque haeredibus et successoribus et alias seu aliis modis et formis, per diversas eorum literas, in perpetuum vel ad certum tempus reservaverunt, concesserunt et assignarunt. Quorum aliqui condiciones augendi valorem annuum fructuum, reddituum et proventuum benefic. praedictorum ad certam summam tunc expressam, seu reparandi, instaurandi et reaedificandi ecclesias, illarumque structuras et aedificia ad ruinam tendentia, vel iam funditus diruta et destructa, ad quas, ratione reservationis, concessionis et assignationis praedictarum tenebantur, nullatenus executioni debita demandarunt; et aliis condiciones huiusmodi adeo tenues impositae fuerunt, quod monasteriis, prioratibus, praepositorum, praepositorum, dignitatibus, personatibus, administrationibus et officiis, canonicatibus et praebendis, aliisque beneficiis ac hospitalibus et piis locis praedictis, parva potuit exinde utilitas provenire; quinimmo, quod deterius est, nonnulli ex personis supradictis, quibus iuspatronatus huiusmodi, ut praemittitur, concessum est, monasteriorum, prioratum, praepositorum, dignitatum, personatum, administrationum, officiorumque, canonicatum et praebendarum,

aliorumque beneficiorum ac hospitalium et piorum locorum praedictorum fructus, redditus et proventus seu eorum partem plerumque usurpant, et in suos damnabiles usus convertunt, quod ut commodius facere possint, ad monasteria, prioratus, praepositorum, praepositorum, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus et praebendas, aliaque beneficia, necnon hospitalia et pia loca huiusmodi, personas minus idoneas et de quibus, pro eorum libito voluntatis, disponere possunt, saepe numero praesentant, et in illis institui procurant, in grave monasteriorum, dignitatum aliorumque beneficiorum ac hospitalium et piorum locorum praedictorum praeiudicium et detrimentum, animarumque suarum periculum, perniciosum quoque exemplum et scandalum plurimorum.

§ 2. Nos igitur attendentes quod, iuxta canonicas sanctiones, iuspatronatus praesentandi ad regimina monasteriorum, prioratus, praepositorum et alias conventuales, necnon in cathedralibus et metropolitanis et collegiatis ecclesiis, huiusmodi dignitates (ad quas personae idoneae per conventus et capitula illarum seu illorum, dum pro tempore vacant, eligi consueverunt) in laicum nullo modo cadere potest, nisi ex speciali Sedis praedictae privilegio, quod nonnisi ex maximis et urgentibus causis alicui per Sedem eandem concedi consuevit; quodque etiam conveniens non videtur quod iuspatronatus ad beneficia ecclesiastica pro nulla seu levi et facili causa acquiratur, et praesertim cum iuris alieni praeiudicio: volentes, ne Sedis praedictae auctoritas et locorum ordinariorum aliorumque collatorum et collatricum iurisdictionis propterea in dies minuantur; ac monasteria, dignitates et alia beneficia, hospitalia et pia loca supradicta ex concessionibus et reservationibus iurispatronatus huiusmodi detrimenta (prout propterea contingit) patiantur; seu monasteria et aliae dignitates electivae, ac (in quibus-

Revocatio iurispatronatus concessionum a 25 annis citra factarum, quoad beneficia electiva.

Exordium.

Enarratio causarum huius revocationis.

Clausula sub-lata etc.

Derogatio contrariorum.

vis reservationes et concessionem huiusmodi, pro nulla seu levi causa, factae fuerunt) alia beneficia, hospitalia et pia loca praedicta seu solita gaudeant libertate, debite, prout nostro incumbit officio, providere, deliberatione super his cum fratribus nostris S. R. E. cardinalibus praehabita diligenti, etiam expressis et certis aliis nobis notis, legitimis et id suadentibus causis, omnes et singulas concessionem, reservationem et assignationem iurispatronatus, et praesentandi seu nominandi personas huiusmodi ad monasteria, prioratus, praeposituras, praepositus, dignitates, personatus, administrationem, officia, canonicatus, praebendas aliaque beneficia ac hospitalia et pia loca supradicta, per Sedem ac legatos et nuncios praedictos, a dictis xxv annis citra, regibus, reginis, ducibus, marchionibus et aliis personis supradictis; necnon civitatibus, universitatibus, confraternitatibus et collegiis huiusmodi, etiam motu proprio et ex certa scientia et ex quibuscumque causis, ac de apostol. potestate plenitudine factis, quoad monasteria, videlicet, ac prioratus, praeposituras, praepositus et alias dignitates ac beneficia electiva, etiam si quascumque conditiones propterea impositas adimplevissent.

§ 3. Quae vero ad non electiva ac hospitalia et alia pia loca huiusmodi factae fuerunt, si fructus, redditus et proventus beneficiorum non electivorum ac hospitalium et aliorum piorum locorum praedictorum, ad medietatem veri annui valoris, fructus, redditus et proventus eorumdem, secundum communem aestimationem, de propriis eorum bonis non auxerunt; vel ecclesias de novo in illis non aedificaverunt, seu omnino funditus dirutas et destructas non reaedificaverunt; aut loca seu fundos, in quibus aedificarentur, non concesserunt, etiam si conditiones, ad quas alias forsitan quam modis praemissis tenebantur executioni demandassent, de eorumdem fratrum consilio, auctoritate apo-

stolica et etiam ex certa nostra scientia, tenore praesentium revocamus, cassamus, irritamus et annihilamus; ac pro nullis, cassis, irritis et infectis omnino haberi volumus. Ordinariis et aliis collatoribus ac collatricibus quibuscumque concedentes ut, cessantibus reservationibus apostolicis, hactenus sic pro tempore factis, dignitates, personatus, administrationem, officia, canonicatus et praebendas ac alia beneficia supradicta, cum deinceps pro tempore vacaverint, nulla expectata praesentatione sive nominatione, conferre, ac hospitalia et alia pia loca committere; monasteriis vero huiusmodi de personis idoneis providere, seu alias de illis disponere; ac conventibus et capitulis monasteriorum, prioratum, praepositurarum, praepositatum ac aliarum dignitatum, praesertim conventualium, necnon ecclesiarum cathedralium etiam metropolitanarum et collegiatarum, ut in electione personarum idonearum ad illa ex beneficiis supradictis, quae electiva esse consuevisent, similibus cessantibus reservationibus procedere libere possint et debeant in omnibus et per omnia, perinde ac si concessionem, reservationem et assignationem iurispatronatus huiusmodi nullatenus emanassent; ac districtius inhibentes omnibus et singulis supradictis, quibus reservationem et assignationem iurispatronatus huiusmodi, ut praemittitur, factae fuerunt, ne de cetero, occurrentibus vacationibus monasteriorum, prioratum, praepositurarum, praepositatum, dignitatum, personatum, administrationum, ad praesentationem seu nominationem aliquam procedere; ac ordinarios aliosque collatores et collatrices praedictos, quominus illa conferant; et eos ad quos electio pertinet, ne eligant, directe vel indirecte impedire contra praesentium tenorem quoquomodo praesumant.

§ 4. Decernentes etiam ex nunc irritum et inane, si secus super his per quos-

Decretum irritans.

cumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non literis super reservationibus et concessionibus huiusmodi expeditis, etiam si in eis contineretur quod illae generalibus revocationibus, quae fierent, nullatenus includerentur, nisi de personarum, quas concernunt et quarum consideratione emanarunt, nominibus, cognominibus, dignitatibus, officiis ac causis, propter quas concessae sunt, seu quaevis alia, expressio individua fieret de eisdem; idque eis insinueretur per diversas literas sub diversis datis, et earundem personarum in huiusmodi revocatione expressus accedat assensus (quas et quascumque alias clausulas, quae ad huiusmodi effectum, quod non includerentur in huiusmodi revocatione in eis directae forent, illas praesentibus pro insertis et sufficienter expressis habentes), nemini volumus nullatenus suffragari, quo minus reservationem et concessionem iurispatronatus, ac literae desuper confectae huiusmodi, in praesentibus literis et revocatione includantur, perinde ac si omnia requisita ad eorum revocationem, iuxta earum formas et clausulas, in eisdem praesentibus literis et revocationibus specificarentur, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, decimo kalendas septembris, pontificatus nostri anno primo.

Publicatio.

Lecta in Camera Apostolica die sabati decima mensis septembris, et publicata die martis decimatertia septembris, in portis Camerae Apostolicae.

Dat. die 23 augusti 1485, pontif. anno 1.

VIII.

Auditorum Rotae Romanae officia vacant per eorum promotionem ad Ecclesias cathedrales vel metropolitanas (1).

SUMMARIUM

Causa huius constit. — 1. Auditorum officia vacant (ut in rubrica). — 2. Illis providendum. — 3. Contrariorum derogatio.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Circumspecta in omnibus actibus suis Apostolicae Sedis providentia, ad ea libenter intendit, per quae singula Romanae Curiae officia, ut praefertur, in quibus ius dicitur per personas, quae ab omni alio onere libere ad illa commode intendere possint, exercentur, et personae ipsae, dum cathedralibus vel metropolitanis Ecclesiis praeficiuntur, ab oneribus officiorum huiusmodi pro pontificalis reverentia dignitatis, uti conveniens existit, immunes regimini et gubernationi ecclesiarum ipsarum pro debito pastoralis officii liberiori vacare, et onus, ad quod assumpti fuere, melius valeant adimplere. Sane, sicut facti evidentia demonstrat, saepe numero contingit ut Romani Pontifices pro tempore existentes, considerantes merita dilectorum filiorum causarum Palatii Apostolici auditorum pro tempore existentium, postquam aliquamdiu in eorum officiis laudabiliter laborarunt, ut tandem post multos labores, condigna pro meritis praemia reportent, quo ceteri huiusmodi exemplo allecti, in dies ad studia magis incenduntur, aliquos ex eisdem auditoribus ad cathedralium sive metropolitanarum ecclesiarum pro tempore vacantium regimina promoveant, eosque illis praeficiant in pastores; quodque, post promotionem et praefectionem praedictas, auditores praefati ad regimina cathedralium sive metropolitanarum Ecclesiarum

(1) Quod haec officia ante hanc diem non vacarent, indicat mihi bulla in Sixti IV, pag. 207 huius tomi, Romani.

Causa huius constitutionis.

huiusmodi assumpti, nihilominus dicta eorum officia sub praetextu quod propterea non vacent, exercere non desinant, quo fit ut ecclesiae ipsae suis, ob illorum continuam in Romana Curia residentiam, remaneant pro maiori temporis parte quasi viduatae pastoribus, non sine magno illarum dispendio ac animarum periculo.

Auditorum officia vacent (ut in rubrica).

§ 1. Nos igitur, attendentes minus conveniens fore quod assumpti ad huiusmodi regimina debeant circa strepitus iudiciorum continue versari, ac taliter esse illis intentos ut pastorale officium eis commissum nequeant per se ipsos adimplere; et propterea, more vigilis pastoris, salubriter providere volentes, matura super hoc cum fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus deliberatione praehabita, huius perpetuae et irrefragabilis constitutionis edicto, de fratrum praedictorum consilio, auctoritate apostolica et ex certa nostra scientia, tenore praesentium statuimus, decernimus et ordinamus quod de cetero perpetuis futuris temporibus, quotiens per nos seu Sedem praedictam aliquem ex dictis auditoribus, nunc et pro tempore existentibus, ad aliquam cathedralem seu metropolitanam ecclesiam huiusmodi promoveri, seu iam promotum transferri contigerit, officium auditoratus huiusmodi, quod sic promotus vel translatus tunc obtinebit per provisionem, praefectionem seu translationem praedictas, vacet, vacasse et vacare censeatur eo ipso.

Illis providendum.

§ 2. Sicque ab omnibus iudicari et deputari debere, posseque de illo, tamquam sic vacante, per Romanum Pontificem tunc existentem statim, alias ut moris est, libere provideri.

Contrariorum derogatio.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dicti officii iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque et indulgentiis apostolicis eisdem auditoribus for-

san, etiam motu proprio et ex simili scientia, ac sub quibusvis verborum formis et clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, et talibus quod illis, non nisi sub certis inibi expressis modo et forma, nullatenus possit derogari, concessis et concedendis in posterum, quibus omnibus (illarum tenores praesentibus pro insertis habentes), quoad hoc, specialiter et expresse derogamus, ac derogatum esse, eaque pro infectis et non concessis haberi volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, decimo kalendas septembris, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 23 augusti 1485, pont. anno 1.

IX.

Iurisdictio et facultates auditoris causarum Curiae Reverendae Camerae Apostolicae (1).

SUMMARIUM

Proemium. — 1. Officium auditoratus vacavit per obitum Ioannis Prioris. — 2. Et modo hic Pont. illud confert Petro de Vicentia, cappellano, cum solitis iurisdictionibus etc. — 3. Facultasque eidem datur per locumtenentes causas criminales curialium cognoscendi, — 4. Causasque tam civiles quam criminales in Curia motas, etc. itidem cognoscendi. — 5. Ac etiam causas appellationum interpositarum a sententiis iudicum Urbis et Status ecclesiastici. — 6. Sententias et processus censurarum exequendi. — 7. Necnon causas contractuum initorum in Curia cognoscendi, — 8. Et

(1) Hoc officium ampliores in dies iurisdictiones acquisivit a Pontificibus successoribus, quorum bullae multae sunt, sed hanc et aliam Pauli V, pleniorum ponendas esse duxi, aliis tamquam non necessariis praetermissis, praeterquam altera Pii IV, quae incipit, *Ad eximiae*, ut statum huius officii etiam medii temporis cognoscere valeas.

alia quaecumque fieri solita et consueta faciendi; — 9. Plures ad istarum causarum cognitionem deputandi. — 10. Derogatio contrariorum. — 11. Auditoris iuramentum fideliter officium exercendi. — 12. Monitio ad bene illud administrandum.

Innocentius Papa VIII dilecto filio magistro Petro de Vicentia U. J. doctori, cappellano nostro, et causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori, salutem et apostolicam benedictionem.

Proemium.

Apprime ad devotionis affectum, quem, cum fidei constantia et sinceritate mentis, ad nos et Romanam Ecclesiam gerere comprobaris, necnon literarum excellentiam vitaeque decorem et morum honestatem aliaque probitatis et plurimarum virtutum tuarum merita, quibus personam tuam, ex fide dignorum testimoniis, iuvare percipimus, nostrae dirigentes considerationis intuitum, ac propterea indubiam spem gerentes quod ea, quae tibi committenda duxerimus, summa cum providentia et exacta diligentia laudabiliter exequeris, dignum, quin potius debitum arbitramur, ut eandem personam tuam condignis favoribus et gratis prosequamur.

Officium auditoratus vacavit per obitum Ioannis Prioris.

§ 1. Cum itaque officium generalis auditoratus seu audientiae causarum Curiae Camerae Apostolicae, quod quondam Ioannes Prioris, causarum dictae Curiae generalis auditor, dum viveret, exercebat, per obitum dicti Ioannis, qui apud Sedem Apostolicam diem clausit extremum, apud Sedem ipsam vacaverit et vacet ad praesens.

Et modo hic Pont. illud confert Petro de Vicentia, cappellano, cum solitis iurisdictionibus etc.

§ 2. Nos, de tui literarum scientia, probitate et singulari providentia aliisque virtutibus huiusmodi, quas in te, divina protegente clementia, sumentes in Domino fiduciam specialem; et sperantes quod tu officium audientiae causarum Curiae Camerae praedictum scies, voles et poteris probe, feliciter et laudabiliter exercere, motu proprio, non ad tuam vel alterius per te nobis super hoc oblatae pe-

tionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, et ex certa nostra scientia, officium generalis audientiae seu auditoris causarum Curiae Camerae huiusmodi sic vacans, ut praefertur, cum omnibus honoribus et oneribus, privilegiis, iuribus et emolumentis consuetis, auctoritate apostolica, tenore praesentium tibi conferimus, concedimus et etiam assignamus; ac te nostrum et dilecti filii Raphaelis Sancti Georgii ad Velum Aureum diaconi cardinalis, moderni et pro tempore praesentis camerarii nostri, ac causarum Curiae huiusmodi generalem auditorem, eadem auctoritate facimus, constituimus, creamus et deputamus.

Facultasque eidem datur per locumtenentes causas criminales curialium cognoscendi.

§ 3. Tibique, per te vel alium seu alios idoneum seu idoneos locumtenentes et vicesgerentes tuos, quos pro tempore, totiens quotiens tibi placuerit, duxeris assumendos seu deputandos, de omnibus et singulis criminibus, excessibus et delictis, in Curia Romana vel extra eam, per quoscumque, tam officiales Sedis Apostolicae, quam alios curiales Romanam Curiam sequentes, cuiuscumque dignitatis ecclesiasticae vel mundanae, status, gradus, ordinis vel conditionis, perpetratis et perpetrandis, tam per fisci nostri pro tempore praesentis procuratoris denunciationem et accusationem, quam etiam ex mero officio, inquirendi; et super illis, tam per inquisitionem huiusmodi, quam accusationem seu denunciationem, procedendi, repertos culpabiles, iuxta excessuum per eos perpetratorum exigentiam, puniendi.

Causasque tam civiles quam criminales in Curia motas, et itidem cognoscendi.

§ 4. Necnon omnes et singulas, tam civiles quam criminales et mixtas, spirituales, ecclesiasticas et prophanas et alias quascumque causas, in quibus ad membri mutilationem, aut sanguinis effusionem et condemnationem non intenditur, coniunctim vel divisim, quomodocumque et qualitercumque in eadem Curia motas et movendas; seu quomodolibet, nunc et in posterum, inter quascumque partes, etiam per viam inquisitionis ex officio, pendentes.

Ar etiam cau-
sas appellatio-
num interposi-
tarum a senten-
tiis iudicum Ur-
bis et Status ec-
clesiasticis;

§ 5. Et quae, sive per appellationem interdictam a gravaminibus illatis et inferri comminatis, ac sententiis, etiam definitivis, latis et promulgatis, etiam per dilectum filium nostrum S. R. E. marescalcum, et in sua Curia, et alios quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, seu arbitros vel arbitratores in terris Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis, etiam quibusvis in feudum vel vicariatum concessis; aut alias ad Sedem Apostolicam, etiam per viam reclamationis iudicialis vel extraiudicialis, sive alias per viam nullitatis delatae sunt, vel in posterum deferentur; eas videlicet, in quibus non ageretur de maiori summa viginti quinque ducatorum auri de Camera, aut illius summae verum valorem excedente summarie, simpliciter et de plano, et sine strepitu et figura iudicii, sola rei et facti veritate inspecta, nullisque terminis servatis, etiam qui de stylo seu ordinatione Palatii Apostolici et alias servari soliti sint, alias vero more solito audiendi, cognoscendi et decidendi, ac sine debito terminandi.

Sententiae et
processus con-
suarum exequen-
di;

§ 6. Necnon tuarum et per tuos locumtenentes et aliarum quarumcumque in eadem Curia per quoscumque iudices delegatos vel subdelegatos latarum sententiarum; et quorumcumque processuum generalium per Roman. Pontif., tam in die Coenae Domini quam alias, cum censurarum et poenarum ecclesiasticarum fulminatione fieri solitorum; ac etiam quarumcumque aliarum, tam per nos quam per Roman. Pontific. pro tempore existentes, sive in specie sive in genere et alias quomodolibet latarum et ferendarum sententiarum executionem, quam etiam si delegatis ipsis aut subdelegatis seu aliis quibuscumque specialiter forsitan per nos vel Sedem praedictam commissae forent aut committerentur pro tempore, accumulative, quoad te tuosque locumtenentes, non autem privative, commissas fore decernimus et declaramus, faciendi; illasque debitae terminationi, etiam cum invocatione

auxilii brachii secularis, si opus fuerit, de mandandi.

§ 7. Et praedictos et alios, etiam extra Romanam Curiam degentes, tuae tamen iurisdictionis, ratione salarii in Romana Curia per quoscumque debiti vel expensarum mutui vel contractus in eadem Curia initi, aut alias quovis modo sponte submissas et submitendas Universitates, collegia et personas cuiuscumque gradus, status, etiam pontificalis praeminentiae et alias in dicta Curia degentes personas, ad instantiam quorum intererit, etiam pro expensis, damnis et interesse, in causis quibuscumque contractibus, quoties expedierit, citandi, monendi, requirendi, suspendendi, ac specialiter interdicens, excommunicandi et iteratis vicibus aggravandi; illasque, prout expedierit, arrestandi, incarcerandi et detinendi; poenas et multas, pro delictorum, excessuum et criminum qualitate, eis infligendi et imponendi; ac ipsas et earum quamlibet, quas a nemine, etiam de partium consensu et ad id specialiter delegato, ad imputandas collusiones et fraudes, praeterquam a te tuoque locumtenente absolvi posse decernimus, et ab ipsis singulis poenis et mulctis spiritaliter vel temporaliter absolvendi et relaxandi.

§ 8. Et generaliter, omnia et singula gerendi, statuendi, disponendi, praecipienda, mandandi et exercenda, quae ad huiusmodi auditoratus officium de iure vel consuetudine, quam praesentibus approbamus, quomodolibet pertinuerint, et quae auditores causarum dictae Curiae, qui pro tempore fuerunt, et ex concessa eis a praedicta Sede facultate, facere et gerere, statuere et disponere, recipere, praecipere, mandare, exercere, ordinare et exequi quomodolibet potuerunt seu etiam debuerunt aut soliti sunt, faciendi, gerendi, statuendi, disponendi, recipiendi, mandandi, exercendi, ordinandi et consequendi.

Necnon causas contract. initiorum in Curia cognoscendi;

Et alia quaecumque fieri solita et consueta faciendi;

Plures ad iurum causarum cognitionem deputandi.

§ 9. Et unum vel plures ad praemissa omnia ipsumque auditoris causarum Curiae officium exercendi, quoties tibi placuerit, loco suo substituendi et substitutos revocandi, ac illos vel alios iterum substituendi et deputandi plenam et liberam, dicta auctoritate apostolica, concedimus facultatem et potestatem. Habituri processus et sententias, quos et quas feceris, statueris et tuleris in contradictores quoslibet et rebelles, ratas et gratas, illasque facturi, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Derogatio contrariorum.

§ 10. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac privilegiis, concessionibus et indultis quibusvis communitatibus et universitatibus terrarum Sedi Apostolicae mediate vel immediate subiectarum, per nos aut praedecessores nostros Rom. Pont., sub quibusvis verborum formis, etiam si de illis specialis, specifica et expressa mentio habenda foret concessis, contrariis quibuscumque.

Auditoris iuramentum fideliter officium exercendi.

§ 11. Volumus autem quod, antequam officium auditoratus causarum Curiae huiusmodi incipias exercere, de ipso fideliter exercendo, in manibus praedicti camerarii nostri seu eius locumtenentis praestes in forma solita iuramentum.

Monitio ad bene illud administr.

§ 12. Tu igitur praedictum auditoratus officium prompta devotione suscipias, et sic illud diligenti studio, cura, moderatione et integritate exequaris, ut tua opera ad Dei laudem et gloriam, ac earumdem Ecclesiae et Curiae bonum publicum atque decus, privatorumque commoditatem et exemplum laudabile cedant, teque apud nos et Sedem praefatam merito per amplius commendent, ut speramus.

Datum Romae etc., anno etc. millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, undecimo kalendas ianuarii, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 22 decembris 1485, pont. anno II.

X.

Quod conservatores et executores literarum apostolicarum ad favorem congregationis S. Iustinae de Observantia monachorum S. Benedicti, omnes ii dati censeantur, quibus Sedes Apostolica causas delegare potest.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Causa huius indulti. — 2. Supplicatio congregationis Cassinensis pro hoc indulto. — 3. Indultum quod conservatores et executores literarum apostolicarum ad favorem d. congregationis sint omnes, quibus causae per rescripta Sedis Apostol. de iure delegari possunt. — 4. Derogatio contrariorum.

Innocentius episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Congregationi monachorum S. Iustinae Paduan. salutem, etc.

Devotionis augmentum vobis, Deo propitio, provenire confidimus, si super his, quae pro vestra tranquillitate et submovendis molestiis et turbationibus opportuna videntur, ut in contemplationis suavitate quiescere valeatis, prout cupitis, nos benignos ac favorabiles habeatis.

§ 1. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat quod si vobis, in genere, ac abbatibus et prioribus, conventibus monasteriorum, et prioratuum vestrae congregationis, ubilibet per orbem consistentium, concederetur quod omnes et singuli, quibus causae per rescripta Apostolicae Sedis delegari de iure possunt, ad executionem quarumcumque literarum dictae Sedis, conservatorialium nuncupatarum, pro vobis et monasteriis, prioratibus, membris, abbatibus, prioribus et conventibus praedictis, dati et deputati sunt et pro tempore dabuntur et deputabuntur, aliqui nominatim conservatores contra inferentes vobis et illis molestias, iniurias, gravamina atque damna, et cum potestate cognoscendi de his quae iudicalem requirunt indaginem, exequi possent et deberent toties quoties contingeret eos requiri, profecto

Exordium.

Causa huius indulti.

vobis et monasteriis, prioratibus, membris, abbatibus, prioribus et conventibus vestris praedictis in praemissis longe plenius et uberius consuleretur, favorem plenorem deportaretis ex eis vos abbates, priores et conventus praedicti, fructum et utilitatem; nam, variis plerumque respectibus, deputatis conservatoribus opportuna remedia, iuxta literarum earumdem continentiam, vos et illi habere non potestis.

§ 2. Quare, pro parte vestra, nobis fuit humiliter supplicatum ut vobis, monasteriis, prioratibus, membris, abbatibus, prioribus et conventibus praedictis, quae huiusmodi literarum conservatorialium executione ab omnibus, quibus causae per rescripta apostolica delegari possunt, obtinere libere et licite valeatis, perinde ac si illae eis omnibus a principio directae fuissent concedere, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 3. Nos igitur, qui regularem vitam professis libenter omnem inquietudinis materiam subtrahimus, vestrumque statum prosperum et tranquillum paterno desideramus affectu, huiusmodi supplicationibus inclinati, universis et singulis, quibus causae auctoritate literarum apostolicarum de iure delegari possunt, mandamus ut, dum et quoties fuerint pro parte vestra, abbatum, priorum et conventuum praedictorum aut alicuius eorum legitime requisiti super talium literarum executione, ad illarum executionem perpetuis futuris temporibus procedere possint et debeant, per se vel alios, alias iuxta earum continentiam atque formam, in omnibus et per omnia, perinde ac si literae a principio eis directae fuissent et eis, ut, licet alias conservatores esse nequirent, illas exquerentur mandatum nominatim extitisset.

§ 4. Non obstantibus praemissis etc.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo qua-

dringentesimo octuagesimo sexto, idibus iunii, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 13 iunii 1486, pontif. anno II.

XI.

Exemptio monachorum Ordinis Cisterciensis a iurisdictione ordinariorum et solutione exactionum et subsidiorum quorumcumque etiam charitativorum.

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Multi Pont. huic Ordini exemptionem a iurisdictione ordinariorum et solutione impositionum concesserunt. — 2. Pro cuius exemptionis confirmatione Ordo huic Pontifici supplicavit. — 3. Qui propterea eam confirmat. — 4. Et de novo concedit. — Locorum ordinarii eos iudicare non possunt, nisi habeant super hoc speciale mandatum, prout etiam Sedis Apostolicae delegati. — Secus agi si quae contigerit, irritantur. — 5. Contrariis derogat; — 6. Transumptis credi iubet.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Ad Romani Pontificis spectat officium, suorum praedecessorum inhaerendo vestigiis, illa, quae per ipsos praedecessores laudabiliter ac provida ratione, pro statu et quiete personarum sub regulari observantia assidue studio piae vitae vacantium gesta sunt, ut maiorem obtineant roboris firmitatem, quo saepius fuerint apostolico praesidio communita, sui praesidii munimine roborare, ac illa etiam de novo concedere, prout rationabiles causae suadent, et id in Domino conspiciat salubriter expedire.

§ 1. Sane, pro parte dilectorum filiorum Ioannis Cistercii, Cabilonen. dioecesis, aliorumque Cistercien. Ordinis monasteriorum, abbatum et conventuum eorumdem nobis exhibita petitio continebat quod, licet ipsi eorumque ac dicti Ordinis monasteria, tam virorum quam mulierum, et

Prooemium

Multi Pont. huic Ord. exemptionem a iurisdictione ordinariorum et solutione impositionum concesserunt

alia religiosa loca et membra, ac monachi, moniales, vassalli, subditi et ei servientes, bonaque omnia, iamdudum per plures Romanos Pontifices, praedecessores nostros, sub ipsorum Pontificum et Apostolicae Sedis protectione recepti et recepta, ac Sedi praedictae immediate subiecti et subiecta, necnon ab omni iurisdictione ordinaria exempti et exempta fuerint; eisque concessum extiterit ut, ad praestationem aliquarum collectarum seu subsidiorum aut procurationum et aliarum exactionum per Sedem praedictam seu eius legatos, aut ipsorum auctoritate et mandato, seu per locorum ordinarios vel alios pro tempore impositorum, non tenerentur; tamen desiderant, pro maiori eorum quiete, praemissis receptioni, subiectioni et aliis praedictis, etiam nostrae approbationis robor adiacere, illaque omnia, etiam per nos eis de novo concedi.

Pro cuius exemptionis confirmatione Ordo huic Pontif. supplicavit,

§ 2. Quare, pro parte abbatum et conventuum praedictorum, nobis fuit humiliter supplicatum ut, receptioni, exemptioni et subiectioni praedictis, ac singulis desuper confectis literis, pro illorum subsistentia firmiori, robor nostrae approbationis adiacere, ac eos, necnon monasteria, loca, membra, monachos, moniales, vassallos, subditos, servientes et bona omnia huiusmodi de novo, sub nostra et Sedis praedictae protectione suscipere, ac ab huiusmodi iurisdictione perpetuo eximere et totaliter liberare, aliasque in praemissis opportune providere, de benignitate apostolica dignaremur.

Qui propterea eam confirmat,

§ 3. Nos igitur, qui in singulorum sub regulari observantia piae vitae studio vacantium quiete reficimur, cupientes ut religiosi dicti Ordinis, quos praeter ceteris, propter uberes fructus, quos in militanti Ecclesia continue bonis eorum operibus afferunt, in visceribus gerimus charitatis, eo liberius divinis beneplacitis insistere possint, quo a Sede praedicta maiori liberalitatis privilegio noverint se communitos, huiusmodi supplicationibus inclinati, re-

ceptionem, exemptionem, subiectionem, ac singulas desuper confectas literas, cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis, auctoritate apostolica et ex certa scientia, tenore praesentium approbamus, ac perpetuae et inviolabilis firmitatis robor obtinere decernimus, suppletentes omnes et singulos defectus, si qui forsitan intervenierint in eisdem.

Et de novo concedit.

§ 4. Et nihilominus pro potioris cautelae suffragio, monasteria, loca, membra, bona omnia praedicta, praesentia et futura, abbates, abbatissas, monachos, moniales, vassallos, subditos et servientes praefatos, nunc et pro tempore existentes, auctoritate et scientia praefatis, sub beati Petri et Sedis praedictae, atque nostra protectione suscipimus; ac ab omni iurisdictione, superioritate, correctione, visitatione, dominio et potestate archiepiscoporum, episcoporum et aliorum iudicum ordinariorum eorumque vicariorum et officialium quorumcumque; necnon a solutione subsidiorum, etiam charitativorum, procurationum, collectarum et aliarum exactionum huiusmodi pro tempore imponendarum, auctoritate et scientia praefatis perpetuo prorsus eximimus et totaliter liberamus, ac nobis et Sedi praedictae immediate subiicimus. Ita quod archiepiscopi, episcopi, ordinarii, vicarii, iudices et officiales praedicti, etiam ratione delicti aut contractus vel rei de qua ageretur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat, nullam in eos et eorum aliquem aut monasteria, membra et bona praedicta, tamquam prorsus exemptos et exempta, iurisdictionem, correctionem, superioritatem, dominium vel potestatem exercere; aut excommunicationis, suspensionis vel interdicti, aut quasvis alias sententias, censuras et poenas ecclesiasticas promulgare praesumant seu possint aut debeant quoquo modo. Nec ipsi sic exempti coram illis aut ipsius Sedis delegatis vel subdelegatis, nisi in literis eis pro tempore directis de prae-

Locorum ordinarii eos iudicare non possunt, nisi habeant super hoc speciale mandatum, prout etiam Sedis Apostol. delegati.

Supplic. congregationis Cassinensis pro hoc indulto.

Indultum quod concesser. et excoer. et excoer. litterarum apostolicarum ad favorem d. congreg. sint omnes, quibus causae per rescripta Sed. Ap. de iure delegari possint.

Derogatio contrariorum.

sentibus specialis, specifica et expressa ac de verbo ad verbum mentio fiat, ad iudicium evocari, aut quovis modo directe vel indirecte molestari possint. Decernentes omnes et singulos processus, sententias, censuras et poenas, quos et quas per archiepiscopos, episcopos, ordinarios, iudices, vicarios et officiales praedictos, seu eorum aliquem contra abbates et alios exemptos, necnon monasteria et loca huiusmodi, etiam exempta, ut praefertur, haberi vel promulgari; necnon quidquid secus super his, ab eis et alio quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irrita et inania, nulliusque roboris vel momenti.

Secus agi si
quae contigerit,
irritantur.

Contrariis de-
rogat;

Transump. cre-
di lubet.

§ 5. Non obstantibus fel. record. Innocentii Papae quarti, etiam praedecessoris nostri, quae incipit *Volentes*, et aliis constitutionibus etc.

§ 6. Verum, quia difficile foret praesentes literas ad singula quaeque loca etc. Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto, tertio kalendas septembris, pontificatus nostri anno III (1).

Dat. die 30 augusti 1486, pont. anno III.

XII.

Inquisitorum haereticae pravitatis sententiae, contra haereticos promulgatae, a magistratibus saecularibus executioni demandentur, absque aliqua processuum revisione.

SUMMARIUM

1. Causae huius constitut. — 2. Sententiae inquisitorum executioni dentur (ut in rubr.).
3. — Clausulae derogatoriae.

(1) A die electionis, quae fuit IV kal. septembris (R. T.).

Innocentius Papa VIII venerabili fratri nostro episcopo Brixien. et dilecto filio inquisitori in partibus Lombardiae.

§ 1. Dilectus filius frater Antonius de Brixia, Ordinis Praedicatorum, in partibus Lombardiae inquisitor haereticae pravitatis, una cum venerabili fratre episcopo Brixien. seu eius vicario generali, sicuti nobis nuper fecit exponi, contra nonnullos utriusque sexus haereticos, ut accepimus, quos culpabiles ut haereticos impenitentes repertos, poena debita iuris puniendos condemnavit; ac officiales civitatis Brixien. ut iniunctam executionem adimplerent, requisivit, qui officiales iustitiam ministrare et dictas sententias exequi (nisi prius processus per episcopum et inquisitorem agitados non viderent), in non parvum orthodoxae fidei scandalum, recusarunt.

Causae huius
constitutionis.

§ 2. At cum huiusmodi crimen haeresis sit mere ecclesiasticum et delicta nullo pacto impunita remanere debeant, tenore praesentium vobis committimus atque mandamus ut, si est ita, eisdem officialibus saecularibus civitatis Brixien. sub excommunicationis poena et aliis censuris ecclesiasticis, praecipiat atque mandetis, ut infra sex dies, postquam legitime fuerint requisiti, sine aliqua dictorum processuum per vos agitatorum visione, sententias per vos latas contra huiusmodi haereticos prompte exequantur, appellatione remota. Quam excommunicationis poenam ipso facto volumus, et tenore praesentium declaramus incurrisse, si, quod mandatum fuerit, infra dictum sex dierum spatium, cessante legitimo impedimento, cum effectu non impleverint.

Sententiae in-
quisitorum ex-
ecutioni dentur
(ut in rubrica).

§ 3. Constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutis civitatis Brixien. caeterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Clausulae de-
rogatoriae.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die trigesimo septembris, millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 30 septembris 1486, pont. anno III.

XIII.

Damnatio nonnullarum propositionum Ioannis Pici, comitis Concordiae, cum inhibitione illas imprimendi ac legendi, sub poena excommunicationis (1).

SUMMARIUM

- Exordium. — 1. Ioannes Picus noningentas propositiones male sonantes etc. substinendas proponit; — 2. Eas examini subiicit Pontifex; — 3. Ipsius Pici confessione, nonnullae erroneae, scandalosae aliquae etc. repertae sunt. — 4. Libellum itaque eas continentem damnat Innocentius; — 5. Eorumdem lectionem, impressionem etc. interdicit sub poena anathematis. — 6. Ioannem vero Picum, qui eas iudicio Sedis Apost. submitit, nullam malam notam incurrisse declarat; — Transumptis fidem vult adhiberi. — 8. Praesentesque literas publicari; — Et in contumaces animadverti.

Innocentius episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Etsi ex iniuncto nobis, licet insufficientibus meritis, desuper apostolicae servitutis officio, hominum quorumlibet animarum saluti consulere teneamur, propensiori tamen cura ad ea invigilare debemus, quae, vel divinae Maiestati aut integritati catholicae religionis et fidei, sine qua Deo placere non possumus, comperiuntur adversa.

§ 1. Nuper siquidem, cum dilectus filius nobilis vir Ioannes Picus, Concordiae comes, noningentas conclusiones variarum facultatum publice affigi, et in diversis locis publicis almae Urbis, in qua cum Romana Curia residemus et aliis mundi partibus publicari fecisset, offerens se, ut moris est, contenta in illis, in publicis desuper habendis disputationibus in eadem Curia sustentare, et a nonnullis zelum fidei habentibus assereretur nonnullas ex eisdem conclusionibus praefatae fidei contrarias, erroneas, scandalosas et malesonantes, ac de non sana doctrina

Ioannes Picus
noningen. pro-
positiones ma-
le sonantes etc.
substinendas
proponit;

suspectas esse, et exinde multorum fidelium mentes plurimum scandalizari, et divinam Maiestatem, ac religionis christianae decus, Apostolicaeque Sedis honorem non parum laedi.

§ 2. Nos tunc integritati fidei consulere, et scandalis huiusmodi obviare volentes, venerabili fratri Ioanni episc. Tornacen., domus nostrae magistro, de cuius morum integritate, literarum scientia et zelo religionis plurimum confidimus, commisimus et mandavimus ut, vocatis nonnullis tunc expressis venerabilibus fratribus nostris episcopis et aliis sacrae theologiae ac utriusque iuris professoribus, ad id a nobis specialiter nominatis, in dicta Curia degentibus, ac praefato comite, contenta in dictis conclusionibus per eos mature examinari et discuti faceret; et an aliqua ex illis, ex vi verborum, a fide catholica dissonare, aut haeresim sapere, seu dubias et ancipites esse, et ad erroneum sensum in fide trahi facile posse comperirentur; et explicato prius, quid captiosa verborum congeries protenderet, concordem episcoporum et professorum determinationem nobis referret, ut, habita huiusmodi relatione fidei, desuper opportune providere possemus, prout in quibusdam literis nostris in forma brevis plenius continetur.

§ 3. Postmodum vero tam Tornacen., quam per eum convocati de nostro mandato episcopi, theologiae professores ac utriusque iuris doctores praefati, post diutinam et diligentem discussionem, et saepius, tum praesente, tum absente dicto comite, reiteratum, nonnunquam etiam in nostra praesentia, accuratum et laudabile examen dictarum conclusionum et contentorum in eis, nobis concorditer retulerunt nonnullas ex conclusionibus praedictis, tam secundum propriam eiusdem comitis quam aliorum opinionem, haereticas aut haeresim sapientes, aliquas scandalosas piarumque aurium offensivas, plerasque etiam renovantes errores gen-

Eas examini
subiicit Ponti-
fex;

Ipsius Pici con-
fess., nonnullae
erroneae, scan-
dalosae aliquae
repertae sunt.

(1) Ex Regest. in Archiv. Vatic.

tilium philosophorum iam dudum abolitos et obsoletos, ac alias perfidiam iudeorum foventes; nec non complures, quae, sub quodam fuce philosophiae naturalis, honestare nituntur artes quasdam fidei catholicae et humano generi inimicas, a suis canonibus et doctrinis catholicorum doctorum acerrime damnatas propositiones.

Libellum itaque eas continentem damnat Innocentius;

§ 4. Nos igitur, qui Redemptoris nostri locum tenemus in terris, circa gregis sui custodiam et animarum salutem iugis cogitationis attentione intendere, submovendo noxia et profutura ministrando, debemus, ne propositiones praedictae male et contra fidem sonantes corda fidelium damnabiliter corrumpant, providere volentes, ut debemus; et quoniam prolixum et operosum esset in specie et singillatim praesentibus inserere omnes illas conclusiones et propositiones per eos magistraliter damnatas cum causis damnationis earum; idcirco, de consilio venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium, libellus noningentiarum conclusionum praedictarum, quamvis aliquas contineat catholicas et veras, propter admixtionem tamen praedictarum damnabilium assertionum, auctoritate apostolica, praesentium tenore damnamus et reprobamus.

Barandem intentionem et impressionem interdicit sub poena anathematis.

§ 5. Et insuper, ne illius lectio continuare valeat scandalum, ut praemisimus, generatum, et in futurum ad aliud forsani maius inducat, sub excommunicationis poena ipso facto incurrenda, omnibus christifidelibus, ne illum de caetero legere, scribere aut imprimere, seu legi, scribi aut imprimi facere, vel aliis legentibus audire quoquo modo praesumant, dicta auctoritate inhibemus; et illum descriptum vel impressum nunc et pro tempore habentibus, ut illum comburere, infra triduum a die habitae notitiae praesentium, sub eadem poena, dicta auctoritate mandamus.

Iohannem vero Pieum, qui eas in d. Sede Apo-

§ 6. Praefatum autem comitem, qui antedictas conclusiones gratia tantum scholasticae disceptationis et sub Apostolicae

Sedis correctione, ut asserebat, publicavit et posuit; et tandem easdem tales esse habendas professus est, quales iudicantur per nos et professores praedictos, quorum iudicium in hac parte, ut praemittitur, auctoritate apostolica approbamus; et etiam quia iureiurando promisit nullo tempore se talia defensurum, nullam ob praemissa incurrisse sinistrae aestimationis notam praefata auctoritate decernimus et declaramus.

stolicae submittit, nullam malam notam incurrisse declarat;

§ 7. Et insuper, quia difficile foret praesentes literas ad singulas civitates et dioeceses fidelium deferre, volumus et apostolica auctoritate decernimus quod eorumdem literarum transumpto, sigillo alicuius praelati ecclesiastici munito, et manu publici notarii subscripto, plena ubique fides adhibeatur, prout adhiberetur ipsis originalibus literis, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis fidem vult adhiberi,

§ 8. Mandantes locorum ordinariis, ad quorum notitiam praesentes literae seu transumpta authentica pervenerint, ut praemissa per eorum civitates et dioeceses in ecclesiis intra missarum solemnias faciant publicari, ne quispiam valeat de eis ignorantiam allegare, et tam eis quam haereticae pravitatis inquisitoribus, ut si, quod absit, contingat eundem comitem, contra eius confessionem et iuramentum, aliquid in posterum attentari, et alios quoscumque mandatis nostris huiusmodi non obtemperare, quae, iuxta canonicas sanctiones et sanctorum Patrum decreta in haereticos statuta, eorum incumbunt officio, exequi non omittant. Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus si aliquibus communiter vel divisim a Sede Apostolica indultum existat quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Praesentesque literas publicari,

Et in contumaces animadverti.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,

anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, pridie nonas augusti, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 4 augusti 1487, pontif. anno III.

XIV.

Contra asserentes, in literis apostolicis, se esse tales quales non sunt, pro earumdem literarum expeditione gratis consequenda.

SUMMARIUM

Causae huius constit. — 1. Asserentes se tales etc. excommunicantur, — 2. Literaeque pro eis expeditae, nullae sunt, — Et huiusmodi statutum in Cancellaria registrandum. — 3. Clausulae derogatoriae. — Publicatio.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Causae huius constitutionis.

Cum, sicut non sine displicentia accepimus, nonnulli conscientiae suae prodigi et avaritiae morbo laborantes, ut literas apostolicas gratis expendant, et officiales debita eorum portione defraudent, in eisdem literis se nonnumquam venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, aut dilectorum filiorum abbreviatorum de maiori praesidentia, seu literarum praedictarum scriptorum, nec non aliarum personarum quarumcumque, ex quarum qualitatibus et privilegiis, sive antiqua consuetudine, literas ipsas gratis expedire solent, nepotes et quandoque germanos, interdum vero familiares, continuos commensales fuisse et esse affirmare, et ut tales in dictis literis se inscribi facere ac fecisse non vereantur, cum revera tales non fuerint, in animarum suarum periculum ac officiorum Rom. Curiae non modicum praeiudicium et gravamen.

§ 4. Nos fraudibus et deceptionibus huiusmodi, prout nostro incumbit officio,

Bull. Rom. Vol. V.

42

de remedio opportuno providere volentes, motu proprio et ex certa scientia, omnes et singulos, cuiuscumque status, gradus et conditionis fuerint, et quocumque nomine nuncupentur, qui se cardinalium aut assistentium seu scriptorum eorumdem aut aliarum personarum quarumcumque, ex quarum qualitatibus et privilegiis, sive antiqua consuetudine, literae ipsae gratis expediri solent, nepotes seu germanos aut familiares, continuos commensales in eisdem literis nominaverint, cum revera tales non fuerint, excommunicationis sententia, a qua nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, mortis articulo excepto, ac satisfactione praevia, absolvi non possint, auctoritate apostolica per praesentes innodamus.

Asserentes se tales etc. excommunicantur,

§ 2. Et nihilominus concessionem et gratias in eisdem literis contentas quasque, ipsasque literas hactenus expeditas et expediendas viribus omnino carere; eisque et eorum singulis in aliquo suffragari non potuisse, nec in futurum posse, motu, auctoritate et scientia similibus, decernimus et declaramus. Ac volumus quod mandatum, decretum et declaratio nostra huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicetur, et in illius libro describatur, ac perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observetur.

Literaeque pro eis expeditae nullae sunt,

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis privilegiis et indultis eisdem personis concessis, quae eis aut eorum, alicui, quoad praemissa, volumus nullatenus suffragari, ceterisque contrariis quibuscumque.

Et huiusmodi statutum in Cancell. registrandum.

Clausulae derogatoriae.

Placet, publicetur et describatur O.

(Papae subscriptio).

Lectum et publicatum fuit suprascriptum mandatum Romae in Cancellaria Apostolica die sabbati decima octava mensis augusti, anno millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, pontificatus sanctissimi domini nostri domini Innocentii Papae octavi, anno eius tertio.

Publicatio.

Dat. die 18 augusti 1487, pontif. anno III.

XV.

Ampliatio collegii sex secretariorum apostolicorum ad numerum vigintiquatuor, et praefinitio officii unius secretarii domestici, cum emolumentorum tam ipsius secretarii quam totius collegii, privilegiorumque concessione.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Callist. III et Pius II secretariorum numerum ad sex reducerunt. — 2. Hic modo Pont., ex causa hic expressa, numerum auget ad xxiv. — 3. Qui constituent collegium, et omnes pariformiter eius indultis utantur. — 4. Statutaque pro collegio conficiant; — 5. Vicecancellarii officiales sint. — 6. Papaeque veri familiares; — 7. Habeant in Palatio locum, qui Secretaria vocetur. — 8. Bullas ad eos portent plumbatores, etc. — 9. Literae apostolicae gratis pro eis expendantur. — 10. Absentes pro praesentibus habeantur. — 11. De officiis libere disponant. — 12. Sedis Apost. notarii reputentur. — 13. Habitum a vicecancellario suscipiant. — 14. Unus ex d. collegio vel alius in secretarium domesticum Papae a collegio deputetur. — 15. Emolumenta eis assignantur de minutis. — 16. Et de expeditionibus literarum apostolicarum. — 17. Taxaque brevium apostolicorum. — 18. Declaratio circa solutionem dictarum taxarum. — 19. Officium revisoris arcium etc. d. collegio assignatur. — 20. Forma distributionis emolumentorum. — 21. Declaratio circa expeditiones, tam factas quam faciendas. — 22. Alia declaratio circa renovationem expeditorum. — 23. Assuratio dd. emolumentorum. — 24. Executores huius bullae deputat. — Contrariis derogat. — Subscriptio PP. — Cardinal. subscriptiones.

Innocentius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Non debet reprehensibile iudicari, si, secundum varietatem temporum, statuta quandoque varientur humana, praesertim cum urgens necessitas vel evidens utilitas et aliae rationabiles causae id exposcunt: quoniam ipse Deus ex his, quae in veteri Testamento statuerat, aliqua mutavit in novo.

§ 1. Dudum siquidem nonnulli Romani Pontifices praedecessores nostri, non minus ut viros industres sibi eligerent, quorum opera, in rebus magnis et arduis, Apostolicae Sedis honorem, statum et commodum, ac orthodoxae fidei incrementum concernentibus, uti possent, quam pro negotiorum magnitudine, et celeriori ad praefatam Sedem confluentium expeditione, quamplurimos eorum obsequiis adhibere secretarios, quos postmodum fel. record. Callistus III et Pius II, Romani Pontifices, praedecessores nostri, sive ob tenuitatem emolumentorum dictis secretariis assignatorum, sive ex aliis causis eos ad id moventibus, ad sex successive reducerunt.

§ 2. Nos autem, qui superiori anno, dum nostra Urbs, in qua cum Romana Curia etiam tunc residebamus, per nonnullas gentes armigeras hostiliter opprimeretur, pro illius ab oppressionibus huiusmodi liberatione, grandia subire compulsi fuimus onera expensarum, ad quae cum Romanae Ecclesiae facultates non sufficerent, mithram pontificalem, regnum nuncupatum, et alia quamplurima eiusdem Ecclesiae iocalia preciosa, aurea et argentea, diversis mercatoribus dictam Curiam sequentibus, pro diversis pecuniarum summis, ad quantitatem forte centum millium ducatorum auri de Camera ascendentibus, pignoravimus; quae, cum commode ex dictae Ecclesiae proventibus iam exhaustis redimi non possent, nos sperantes quod si ad officium eorumdem secretariorum, praeter et ultra dictos sex, decem et octo praelati, et in dignitate ecclesiastica constitutae personae assumerentur, et omnes simul pro redemptione mithrae et iocalium praedictorum, de eorum facultatibus, usque ad summam sexaginta duorum millium et quadringentorum florenorum auri de Camera persolverent et contribuerent, assignarenturque eis, etiam de novo convenientia emolumenta, ex quibus, iuxta dignitatis eorum exigentiam, eorum sta-

Callist. III et Pius II secretariorum numerum ad sex reducerunt.

Hic modo Pontifex, ex causa hic expr. numerum auget ad XXIV.

tum tenere possent, exinde non solum huiusmodi urgenti necessitati praefatae Ecclesiae provideretur, sed etiam decori et venustati eiusdem Sedis, Curiae et officii; ac faciliori, celeriori, diligentiori et magis accuratae expeditioni Brevium et aliarum literarum apostolicarum, quae per eosdem secretarios, tam in Cancellaria quam per Cameram secretam Pontificis pro tempore expediuntur; et non parvae commoditati confluentium eorumdem ad praefatam Curiam et prosequentium negotia in eadem, opportune consuleretur. Ac volentes, prout debemus, super praemissis opportunum adhibere remedium, habita super primum cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus deliberatione matura, et cum infrascriptis personis longo tractatu; de eorumdem fratrum unanimi consilio et assensu, motu proprio et ex certa scientia et nostrae potestatis plenitudine, auctoritate apostolica, hac in perpetuum valitura constitutione statuimus quod nostri et pro tempore existentis Romani Pontificis secretarii, de cetero perpetuis futuris temporibus debeant esse viginti quatuor dumtaxat, et in notariatus dictae Sedis officio, aut in episcopali vel maiori ecclesiastica dignitate constituti vel assumpti; habitum notariatus officii aut alterius dignitatis huiusmodi, in qua constituti fuerint vel constitui eos in posterum continget, convenientem gestent, prout nos infrascriptos omnes et eorum singulos, qui in huiusmodi praelatura aut dicto notariatus officio adhuc constituti non erunt, in eiusdem Sedis notarios assumimus: volentes ut a quocumque mauerint praelato in Romana Curia habitum et insignia eiusdem officii perpetuo gestanda recipere possint et valeant etc.

Qui constituent colleg., et omnes pariformiter eius indultis utantur.

§ 3. Constituant quoque pro tempore omnes secretarii praedicti invicem unicum collegium cum communi arca sive bursa, sigillo, cappella, cappellano et aliis collegialibus insigniis, et concessis hactenus se-

cretariis praedictis Romani Pontificis, et quibus potiri soliti sunt seu potiri debuerant, omnibus emolumentis, honoribus, privilegiis, immunitatibus, gratiis, favoribus et indultis potiantur et gaudeant, eisdem modo et forma, quibus illi gavisi et potiti sunt hactenus, seu gaudere et potiri poterant vel debuerant, sine ulla prorsus varietate.

§ 4. Praeterea, in eorum secretariatus officio (quod cum quibuscumque aliis Romanae Curiae officiis compatibile esse volumus), et ipsum quomodolibet concernentibus, statuta quaecumque, sine alia superioris confirmatione, condendi libera potestate fungantur.

§ 5. Cum secretarii ipsi semper hactenus fuerint etiam Cancellariae nostrae Apostolicae membra, volumus et ordinamus ut venerabilem fratrem nostrum Rodericum, episcopum Portuensem, sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem et vicecancellarium, in Cancellaria eadem in ipsorum caput recognoscere et reputare debeant; quos ipse e converso, ut sui corporis membra reputans, congruenti honorificentia per reliquos eiusdem Cancellariae officiales prosequi faciat et procuret, decentem ipsorum dignitati locum, pro incumbentium dicto eorum officio negotiorum expeditione, ipsis assignans in eadem Cancellaria, prout nos assignamus per praesentes.

§ 6. Sint quoque secretarii veri Palatii Apostolici praelati (sine tamen aliorum eiusdem Palatii praelatorum praeiudicio) et, quoad eorum personas dumtaxat, nostri et pro tempore existentis Romani Pontificis familiares, domestici, continui commensales, et pro talibus habeantur et reputentur; et in constitutionibus, praerogativis, exemptionibus et privilegiis ac scripturis quibuslibet de eisdem praelatis et familiaribus mentionem pro tempore facientibus, quoad eorum personas dumtaxat, includantur et inclusi esse intelligantur et sint, prout nos per praesentes

Statutaque pro collegio conficiant;

Vicecancellarii officiales sint.

Papaeque veri familiares;

includimus, et quibusvis pro tempore eisdem praelatis de Palatio et familiaribus concessis seu concedendis praerogativis, favoribus, privilegiis, exemptionibus et indultis, tamquam eorum pars, similiter quoad eorum personas, potiantur et gaudeant.

Habeant in Palatio locum, qui Secretaria vocentur.

§ 7. Habeantque in Palatio nostro Apostolico unam mansionem et locum, in quo singulis diebus convenire et morari, ac de dicto eorum officio incumbendis negotiis tractare et consultare; ac alias, iuxta antiquitus servatum per praedictos Romanorum Pontificum secretarios, qui pro tempore fuerunt, ritum, stylum et modum, disponere, ut vere et actu, nobis et Romano Pontifici pro tempore existenti, in dicto Palatio Apostolico deservientes praelati et familiares commode possint et valeant; voceturque locus huiusmodi, et sit actu Secretaria Apostolica, in qua, et nullo alio loco dicti nostri Palatii, saltem publice, exercentur vel expeditantur quaecumque ad secretariatus officium quovis modo pertinent.

Bullas ad eos portant plumbatores, etc.

§ 8. Plumbatoresque praesentes et qui pro tempore erunt, sub excommunicationis poena, teneantur omnes et singulas bullas taxatas per quemcumque ex omnibus secretariis praedictis, seu quoscumque alios per dictam Camera nostram secretam expeditas, cum primum fuerint per ipsos plumbatae, portare ad Secretariam eandem, et officiali per eosdem secretarios ad id deputato et nulli alteri praesentare, ut singulariter singulae cum ipsarum taxis et tenoribus describi, notari, subscribi et more solito expediri per aliquem ex ipsis secretariis possint et valeant.

Litterae apostolicae gratis pro eis expeditantur.

§ 9. Habeant quoque secretarii praedicti, pro personis ipsorum et cuiuslibet ipsorum, ex speciali privilegio (quod per praesentes eis in perpetuum concedimus) in expeditionibus quarumvis litterarum apostolicarum, *Gratis ubique*. Teneatur rescribendarius ad taxandum litteras apostolicas pro tempore deputatus, absque ullo

nostro seu cuiusvis alterius mandato, in quibusvis literis personas ipsorum secretariorum seu cuiusvis eorum concernentibus, apponere: *Gratis pro persona secretarii*; ac personam unius familiaris, pro quolibet ipsorum: *Gratis pro Deo*.

Absentes pro praesentibus habeantur.

§ 10. Praeterea volumus ut iidem secretarii, quotiescumque erunt a Romana Curia absentes, pro nostris aut S. R. E. negotiis quovis modo peragendis, quoad emolumentorum omnium dicti officii integram perceptionem, habeantur tamquam praesentes: si verò, privatarum rerum ipsorum causa recedentes ab eadem Curia, petierint tantum ab eorum collegio licentiam, et disposuerint quod in ordinariis oneribus officii aliquis alius de collegio serviat pro ipsis, pariter habeantur, quoad eandem perceptionem emolumentorum, pro praesentibus, ad annum integrum dumtaxat. Et si forte ultra unum annum distulerint ad eandem Curiam redire, non percipiant emolumenta praedicta, nisi dempta quinta dumtaxat eius parte, quae cedat in utilitatem reliquorum et collegio actu praesentium in dicta Curia.

De officiis libere disponant

§ 11. Pari modo volentes ut omnes triginta et quilibet ipsorum secretarii praedicti, tam praesentes in dicta Curia quam absentes, libere possint de dictis eorum officiis disponere, nec possit aut debeat eorumdem officiorum resignationis receptio, etiam si resignantes ipsi infirmi et verisimiliter infra viginti dierum spatium decessuri forent et decederent, per Romanum Pontificem quavis ratione denegari vel differri; nec, pro signatura supplicationis concessionis eiusdem per resignationem vacantis, quicquam, ultra summam centum florenorum auri de Camera, ab eo, cui de illo sic vacante providebitur, exigi.

Sedis Apostolicae notarii reputentur.

§ 12. Qui, si dictae Sedis notarius aut in episcopali vel maiori ecclesiastica dignitate constitutus non fuerit, per dicti secretariatus officii concessionem, licet solam, nihilominus in dictae Sedis nota-

rium, cum omnibus et singulis praerogativis, honoribus et oneribus consuetis eiusdem officii notariatus Apostolicae Sedis, eo ipso assumptus esse censeatur et sit, recipiaturque in secretarium.

Habitu a vicecancellariis suscipiant.

§ 13. Ac habitus et insignia dicti notariatus officii eidem (si fuerit praesens in dicta Curia) per supradictum vicecancellarium, adhibitis secum aliis secretariis praedictis, eodem contextu (prius tamen debitae fidelitatis ab ipso recepto iuramento) exhiberi debeant. Et sive praesens sive absens fuerit ab eadem Curia, litterae conficiendae super supplicatione concessionis secretariatus, etiam si in ea de officio notariatus praedicto et eius habitu ac insigniis nulla esset habitamentio, nihilominus expediantur, tam per Cancellariam Apostolicam quam per Camera secretam, cum expressione concessionis dicti notariatus officii, cum habitu, insigniis, honoribus et oneribus eius consuetis; neque possit aut debeat, per nostrum aut pro tempore existentem Romani Pontificis Datarium seu quemcumque alium, pro signatura huiusmodi supplicationis, licet vim concessionis duorum huiusmodi officiorum propter praemissa habente, aliquid, ultra id quod superius expressum est, omnino exigi; sed sicut per concessionem officii secretariatus, venit pariter concessio officii notariatus praedicti, sic per unicam solutionem signaturae suprascriptae, sit integre satisfactum, quasi de unica concessione. Si tamen secretarius sic de novo institutus erit absens, habitus et insignia praedicta, venienti postmodum ad Curiam, cum primum praesentabit se dicto collegio et recipietur in secretarium, supradicta forma servata, similiter exhibeantur.

Unus ex collegio vel alius in secretarium domesticum Papae a collegio deputetur.

§ 14. Et quia nobis et pro tempore existenti Romano Pontifici expedit habere, praeter praedictos secretarios, unum alium secretarium domesticum, in Palatio praedicto assidue residentem, cui liceat nostra et Romanae Ecclesiae nostrae secreta,

nostrum et eiusdem Ecclesiae aut orthodoxae fidei statum concernentia, quandoque fuerit a nobis iussus, legitime expedire, cuique (ne de infrascriptis aut quibusvis aliis praedicti secretariatus officii emolumentis se impedire, aut cum eisdem secretariis ullam controversiam habere possit aut debeat) conveniens est ut ex dicti officii secretariatus emolumentis, pro decenti eius status substantiatione, honesta aliqua portio assignetur, eadem auctoritate ordinamus quod, quoad titulum secretariorum eorumdem et praedictarum rerum secretarum dumtaxat legitimam expeditionem, possit per nos et pro tempore existentem Romanum Pontificem unus ex praedictis, vel alius secretarius, ultra praedictum numerum, deputari, etsi, ut praefertur, qualificatus non existeret. Qui tamen de officio et loco praedicto, ac portionibus emolumentorum extra numerum per eum percipiendis, minime disponere possit, sed ab illis, pro solo nutu nostro et pro tempore existentis Romani Pontificis, amovibilis existat; quoad reliqua vero, quamdiu officium exercuerit, pari, qua alii secretarii, favoris et honoris praerogativa potiatur.

Emolumenta eis assignantur de minutis.

§ 15. Ut autem secretarii praedicti, tam antiqui quam de novo admissi, qui pro tunc triginta numero existentes, summam sexaginta duorum millium et quadringentorum florenorum auri de Camera, pro redimendis mithra et aliis iocalibus praedictis, de eorum propriis pecuniis liberaliter, ut praefertur, exolverunt, et eorum successores secretariatus officium praedictum pro tempore obtinentes, eo diligentius, quae eorum incumbunt officio studeant exercere, quo exinde cognoverint eis convenientia emolumenta provenire; in primis et ante omnia, supradicto Roderico episcopo vicecancellario harum serie mandamus ut dudum editam per fel. record. Martinum Papam quintum, praedecessorem nostrum, et in quinterno Cancellariae registratam regulam seu decla-

rationem super emolumentis minutarum per secretarios, qui tunc erant in Cancellaria praedicta, expediendarum recipiendis, tenoris subsequenter, videlicet: « Ad tollendum disceptationes et dubia, quae ex quadam concessione per nos facta dilectis filiis secretariis nostris super certis emolumentis per eosdem de nonnullis minutis percipiendis, in quintero Cancellariae de mandato nostro descriptis, quandoque oriuntur, tenore praesentium declaramus intentionis nostrae fuisse et esse, et sic praecipimus observari, quod dicti secretarii, libere et sine aliqua contradictione, emolumenta consueta omnium minutarum, quae in dicta concessione descripta sunt, videlicet tabellionatus officii, altarium portatilium, celebrandi in locis interdictis et ante diem, confessionalis perpetui et indulgentiarum in mortis articulo et in vita, etiam si super huiusmodi gratis facultates aliae sint concessae, et gratiae ipsae formam quinterni excederent; etiam si dictarum gratiarum supplicationes registratae, ac per vicecancellarium aut eius locumtenentem pro tempore existentem aliquibus abbreviatoribus distributae, vel in rotulo aliarum supplicationum insertae essent quovis modo; praeterea, recipiendi ecclesiastica sacramenta et indulgentiarum quarumcumque, Ecclesiis, monasteriis, cappellis et aliis locis piis quomodolibet concessarum vel concedendarum, prout reliquae superius descriptae gratiae, ad dictos secretarios similiter declaramus et decernimus pertinere; illasque de cetero, per eos et non per alios, mandamus et volumus expediri. *Fiat, et ita declaramus.* O. », diligenter examinare, examinatamque per omnes et singulos, ad quos quomodolibet pertinet, in eorumdem secretariorum favorem et commodum inviolabiliter faciat observari, faciens omnes et singulas minutas praedictas tabellionatus officii, altarium portatilium, celebrandi in locis interdictis et ante diem, confessionalis perpetui, indul-

gentiarum in mortis articulo et in vita, ecclesiasticorum sacramentorum et quarumcumque indulgentiarum quibusvis Ecclesiis, monasteriis, cappellis et aliis piis locis quomodolibet concessarum et in posterum concedendarum, cum inde provenientibus taxis et emolumentis, ad praef. secretarios integre pervenire, et in eadem Cancellaria per ipsos secretarios et non per quemcumque alium, sub quovis forsitan praetextu, examinari et signari, ac praesentari ipsi et eiusdem Romanae Ecclesiae vicecancellario pro tempore, sive eius locumtenenti, ad expediendum et mittendum ad Bullarium Apostolicam, quavis forsitan consuetudine contraria (quam eisdem secretariis, quo minus totali et integro effectu ac pacifica possessione omnium contentorum in praedicta dicti nostri praedecessoris constitutione gaudere et uti possint et valeant, praeiudicium aliquod afferre posse seu debere non intendimus) nequaquam obstante.

§ 16. Necnon etiam ultra praedicta, quintam taxam pro expeditione literarum apostolicarum, quae per eandem Cameram secretam pro tempore expediuntur, retroactis temporibus per supradictos secretarios, seu ipsorum vel alicuius eorum nomine, in Bullaria earumdem literarum, sive etiam alibi exigi solitam, et quam nonnumquam praedecessores nostri et nos, in totum vel pro parte, et in eiusdem Sedis opportunitatibus convertere soliti fuerunt et fuimus, taxam secretarii nuncupatam, tam de hactenus expeditis (quae adhuc non sunt partibus restitutae) quam de in posterum expediendis, eo modo quo hactenus per quemcumque expediri et exigi consueverunt seu debuerunt, pariter per eosdem secretarios perpetuos exigendam assignamus. Volentes et auctoritate praefata statuentes nemini omnino licere, per se vel alium seu alios, procurare vel ordinare aut sollicitare quod aliquae ex huiusmodi literis taxatis et per Cameram eandem expeditis, partibus tradantur vel

Et de expeditionibus literarum apostolicarum.

restituatur aut mittantur, priusquam sit eidem collegio secretariorum de dicta quinta taxa debite satisfactum. Si quis autem aliter procurare, ordinare, sollicitare; aut ipsas literas, sub quovis praetextu, aliter actu tradere vel tradi facere seu mandare praesumpserit, excommunicationis latae sententiae (a qua, nisi prius et ante omnia satisfacto eidem collegio secretariorum, de vera et integra summa taxae bullae, si procuratae, sollicitatae vel traditae, vel de satisfaciendo efficaci ordinatione praecedente, per quemcumque confessorem, etiam sub praetextu cuiusvis indulti, a nobis vel successoribus nostris desuper emanati seu concessi, et in mortis articulo, absolvi non possit) necnon privationis omnium et singulorum officiorum, per ipsum in Curia nostra praefata obtentorum pro tempore, atque etiam emolumentorum quorumcumque ei, quovis modo, ratione vel causa, debitorum tunc et debendorum in futurum, ratione eorumdem officiorum quae oblinebit et quae quomodolibet exercebit, poenas latae sententiae respective (quas eo ipso et toties quoties contrafecerit) incurrat. Teneaturque vener. frater noster Petrus, episcopus Caesenaten., praesens, et qui pro tempore fuerit, generalis Curiae causarum Cam. Apostolicae nostrae auditor, ad earumdem poenarum declarationem et executionem, quandocumque ei de praemissis constituerit, procedere et procedi facere cum effectu.

Taxae brevium apostolicorum.

§ 17. Et praeterea, omnia et singula emolumenta literarum apostolicarum in forma brevis, tam sub cera quam sub plumbo, pro quibusvis personis expeditarum iam et pro tempore expediendarum, super quibusvis, etiam gubernationum, seu rectoriarum ac commissionum, aut postulariarum, capitaneatum, vicariatuum, thesaurariatuum, camerariatuum et cancellariorum provinciarum, civitatum, terrarum et castrorum, ac custodiae arcium quarumcumque, nobis et Romanae Eccle-

siae subditarum et subditorum; necnon quarumcumque aliarum administrationum seu commissionum, etiam gabellarum sive proventuum ad eandem Romanam Ecclesiam quomodolibet pertinentium, officiis seu concessionibus vel locationibus. Quae officia seu eorum loca et titulos, in quodam quintero plumbato et nostra manu subscripto, singulariter singula describi et, considerata quantitate emolumentorum ad illos, qui officia ipsa pro tempore exercebunt, verisimiliter proventurorum, ut illi quoque, qui gratuito a nobis commodum percipiunt, in tanta Romanae Ecclesiae necessitate, portionem aliquam contribuant, in perpetuum ad certam moderatam taxam taxari curavimus; ad quem quinternum relationem in omnibus infra dicendis haberi volumus, cuius copia in forma transumpti ad singulos legatos et gubernatores seu rectores praedictos mitti, ut per ipsos diligenter omnibus officialibus praedictis et aliis, quos taxae et alia in eodem quintero designata concernunt, intimari et publicari possint (sic, quod eorum nemo possit allegare illorum ignorantiam, et infrascriptum tempus unius mensis, sive triginta dierum, exinde legitimum initium habere mereatur, volumus atque mandamus), ad eosdem secretarios perpetuo spectare et pertinere decernimus.

§ 18. Statuentes ut tam concessionum quam reformationum gratiarum super huiusmodi omnibus et singulis officiis seu aliis commissionibus, per nos et successores nostros, qui pro tempore erunt, faciendarum, ad quantumcumque etiam longissimi temporis spacium, literae semper expediantur et expediri debeant singulis sex mensibus a primarum literarum expeditione computandis; et pro singulis literis huiusmodi, singulis vicibus solvi debeat eisdem secretariis una taxa, prout esse reperiretur in praedicto quintero notata. Similiter etiam omnia et singula emolumenta pro quarumvis aliarum similium literarum super quavis alia materia in

Declaratio circa solutionem dictarum taxarum.

forma brevis, sub cera vel plumbo expediendarum, quaecumque et quotcumque et qualiacumque sint, nullo penitus, sub quovis colore aut praetextu, excepto seu servato; sed prout per praedecessorem nostrum et nostrum ac alios secretarios praedictos, qui pro tempore fuerint, hactenus exigi et percipi consueverunt, eorundem secretariorum commodis et emolumentis in perpetuum assignamus.

Officium revisor. arcium et d. collegio assignatur.

§ 19. Et praeterea officium visitandi omnes et singulas arces sanctae Romanae Ecclesiae, et faciendi monstas sive descriptiones omnium et singularum gentium armigerarum eiusdem, tam equestrium quam pedestrium, officium revisionis gentium armigerarum et arcium nuncupatum, cum solitis auctoritate, potestate, facultate, administratione et exercitio, ac integra perceptione emolumentorum ad ipsum officium de iure vel consuetudine quovis modo debitorum et debendorum in posterum, eorundem secretariorum collegio, per unum ex ipsis secretariis, aut alium idoneum (cui nos et successores nostri pro tempore illud duxerimus committendum, et cui per eosdem secretarios conveniens salarium, summam centum ducatorum annuatim non excedens, solvi debeat) laudabiliter exercendum, similiter in perpetuum concedimus et assignamus. Decernentes ad finem, ut secretarii ipsi eius vacuum possessionem nancisci valeant, officium ipsum ex nunc vacare et ad eosdem secretarios cum plena ipsius administratione, ut praefertur, pertinere, quavis concessione de ipso per nos cuivis personae facta, etiam possessione subsecuta, non obstante.

Forma distributionis emolumentorum.

§ 20. Modum vero colligendi omnia emolumenta praedicta, eum esse permitimus, quem secretarii ipsi communi voto duxerint statuendum. Collecta autem emolumenta pro tempore inter ipsos secretarios eo quo sequitur modo dividi et sortiri perpetuo debere decernimus, videlicet: incipiendo ex nunc et donec erunt secre-

tarii praedicti numero triginta, dividantur in aequales partes triginta duas, quarum unam ipsorum singuli, duas vero reliquas secretarius domesticus Roman. Pontificis suprascriptus, ut nihil omnino ultra desuper denotatis emolumentis attingere praesumant, singulis mensibus percipiant. Ubi autem contigerit alicuius vel aliquorum ex eis decedentis vel decedentium locum seu loca extinguere, et donec totus numerus fuerit reductus ad viginti quatuor, in tot portiones quot numero in ipsorum collegio secretarii et duas plures pariformiter respective sortiendas dividantur; idemque perpetuo servetur postquam devenerit ad numerum vigintiquatuor, ut scilicet emolumentorum ipsorum in partes viginti sex aequales divisorum, cedat singulis secretariis ex collegio pars una, reliquis vero duabus supradicto domestico Rom. Pontificis secretario, ut a praedictis omnibus abstineat, assignatis.

§ 21. Et ut haec nostra ordinatio emolumentorum praefatis secretariis ex causa et titulo supra denotato assignatorum, suum debitum, et eum quem intendimus, ex nunc sortiatur effectum, harum serie prohibemus, post lapsum triginta dierum a facienda, ut praedictum est, publicatione praedicti quinterni, quempiam, etiam praetextu quarumvis aliarum nostrarum litterarum praecedentis datae, ad aliquod ex officiis superius denotatis recipi vel admitti, nisi novis post eandem publicationem per eorundem secretariorum ministerium desuper expeditis literis; excommunicationis sententiae subicientes eos omnes et singulos, qui, lapsa praedicto termino a publicatione praefata, aliquem omnino in officialem ad quaevis ut supra denotata officia exercenda admittendo seu admitti procurando vel mandando, praesumpserint literis ipsis non parere. Eos vero, qui aliquod ex officiis eisdem iam actu exercent, sive titulo primae concessionis seu reformae, si nondum exercuerunt ipsa officia totis tribus mensibus, mandamus,

Declaratio circa expeditiones tam factas quam faciendas.

infra idem tempus triginta dierum, venire vel mittere ad impetrandas novas de eisdem officiis literas, per praedictos secretarios expediendas. Et si forte ipsa officia ultra tres menses exercuerint, et habent de ipsis exercendis ultra semestre concessionis literas, decernimus nihilominus non posse huiusmodi officia, ultra finem nunc currentis et iam dimidiati semestris, nisi literis de novo impetratis, et per eosdem secretarios denuo expeditis, exercere. Et sic tam qui adhuc infra tempus trium mensium ab initio exercitii eorum officiorum sunt, infra dictos triginta dies proxime ab huiusmodi publicatione numerandos, quam qui de continuandis, post tempus tunc currentis semestris, ipsis officiis, quae iam exercuerunt ultra tres menses, habent expeditas literas, non expeditis ante finem semestris novis per eosdem secretarios literis, exercitia officiorum eorundem continuare praesumpserint, sint eo ipso ab officiis huiusmodi amoti; et quaecumque exinde, eorundem officiorum praetextu, gesserint, sint irrita et invalida ac nullius efficaciae. Et nihilominus tam ipsi, quam qui ipsos scienter tolerare, et pro officialibus habere exinde praesumpserint, eo ipso pari excommunicationis sententia innotati existant.

Alia declaratio circa renovationem expeditorum.

§ 22. Pari modo volentes ut quicumque officia, etiam per provinciarum, civitatum et terrarum earundem legatos seu gubernatores pro tempore existentes conferri et committi, tam iure ordinario, quam vigore quarumcumque facultatum solita, obtineant sive expectant, aut obtinebunt sive expectabunt in futurum, si officia sunt in praedicto quinterno descripta, teneantur et debeant sub similibus poenis, infra eorundem triginta dierum spatium, ex nunc et successive in perpetuum, priusquam officia ipsa incipiant exercere et postquam incoeperint, venire vel mittere singulis sex mensibus ad nos pro confirmatione concessionum per eosdem legatos vel gubernatores de huiusmodi officiis fa-

ctarum, taxas easdem singulis vicibus solvendi. Et nihilominus tam legati seu gubernatores et rectores praedicti, eosdem omnes et singulos taxatos officiales, ad simplicem ipsorum secretariorum seu eorum nuncii requisitionem, ad solutionem huiusmodi taxae, singulis sex mensibus praedictis faciendam, cum effectu, absque ulla tela iudiciaria, compellere; quam thesaurarii seu camerarii vel depositarii locorum (in quibus officia ipsa forsitan fuerint, aut ex quorum manibus huiusmodi officiales salaria seu stipendia recipient), etiamsi fuerint a communitatibus locorum deputati, quotiescumque fuerint pro parte eorundem secretariorum simpliciter requisiti, sub similis excommunicationis poena, teneantur retinere ex huiusmodi officialium salariis per ipsos solvendis, et secretariis eisdem seu eorum nunciis solvere tantum, quantum intelligent eisdem secretariis deberi pro taxa huiusmodi officiorum in praedicto quinterno descripta.

Assicuratio ad emolumentorum.

§ 23. Ceterum, quoniam iidem secretarii, super quantitate proventuum taxae supradictorum officiorum in praedicto quinterno descriptorum et taxatorum, et generaliter super praedictis omnibus eorum officiis per nos assignatis emolumentis, bona fide crediderunt simplici verbo nostro, et propterea dictam pecuniae summam ad relevandum supradictas necessitates nostras contribuere non recusarunt, nos dignum reputantes ut ipsorum indemnitati consulamus, de simili fratrum nostrorum consilio et assensu, ac plenitudine potestatis, earundem praesentium tenore decernimus et declaramus, in eventum quod pro aliquo ex officiis in praedicto quinterno descriptis, sive ex eo quod officia ipsa non extarent vel non satisfacerent, aut non sufficerent ad solutionem taxae in toto vel in parte; sive quia per nos vel nostros successores praefatos concederetur alicui ex venerabilibus fratribus sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus

vel etiam nostris aut eorum consanguineis, seu aliis ita caris, ut taxae praedictae ab illis commode, sine strepitu non decenti, exigi per eosdem secretarios non possent; sic quod ex praedictis officiis omnibus iam, ut praedictum est, taxatis in quinterno praefato, non exigeretur singulis annis ad minus summa octo millium ducatorum auri; aut alias ex facto nostro vel Rom. Pontificis pro tempore existentis, ex reliquis omnibus emolumentis ipsis secretariis ex praesentium literarum tenore assignatis, in toto vel in parte, aliquid dicto officio subtraheretur vel minueretur; aut officium ipsum revocaretur seu, mutato modo et ordine per nos in praesentibus literis dato et instituto, alteraretur, ita quod non haberet in perpetuum cum omnibus supradictis emolumentis in integrum, per modum et ordinem supra expressum, exerceri, regi et gubernari; nos et eundem successorem et Cameram Apostolicam bona fide teneri et obligatam esse, si erit facta simplex emolumentorum diminutio, ad solvendum et satisfaciendum ipsis de omni summa, quam propterea ipsos ex huiusmodi causis vel alias quovis modo amississe, seu in posterum amissuros esse, medio ipsorum iuramento (cui in eo casu stari et credi debeat) constabit. Si vero erit facta officii revocatio aut alteratio, ut praemittitur, ad restituendum ei supradictam integram summam sexaginta duorum millium et quadringentorum ducatorum auri de Camera, per ipsos, ut praemissum est, solutorum et numeratorum, in quibus nullo modo et nulla ratione vel causa computari possint aut debeant, in toto vel aliqua parte, emolumenta ipsius officii, quae forte interrim ipsos percepisse appareret, quem ipsos et eorum quemlibet iusto et legitimo titulo sibi interim acquirere et sua facere eadem auctoritate et potestatis plenitudine, decernimus et declaramus. Sic enim cum ipsis secretariis nos in tractatu omnium praemissorum convenisse, et sic pacto expresso eis pro se ipsis et eorum successoribus,

cum simili fratrum nostrorum consilio et assensu, fuisse solemniter pollicitos in fide Pontificis recognoscimus et attestamur.

§ 24. Volentes propterea et earumdem praesentium tenore mandantes dilecto filio nostro Raphaeli, S. Georgii ad Velum Aureum diacono cardinali, camerario nostro, et eius successori pro tempore; necnon praesidentibus et clericis dictae Camerae Apostolicae et omnibus aliis ad quos quomodolibet spectabit pro tempore, ut huiusmodi per nos factam obligationem recognoscentes et sequentes, faciant eisdem secretariis, super praemissis et eorum plena et inviolabili in perpetuum observatione, instrumentum obligationis bonorum eiusdem Romanae Ecclesiae et Camerae Apostolicae quodcumque ad omnem ipsorum requisitionem; et in eventum praedictum, absque aliqua alterius declarationis seu mandati expectatione, debitam et integram faciant satisfactionem. Decernentes ex nunc quicquid per camerarium et alios praedictos sic actum et gestum fuerit, perpetuo ratum et firmum esse debere. Praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac regulis Cancellariae Apostolicae super resignationibus officiorum infra viginti dies ante obitum factis, etiam si de eis eorumque totis tenoribus plena et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per generales aut alias eorum derogationem importantes clausulas, mentio habenda esset, ceterisque, quae praesentium tenori, in totum vel in partem, obviare, seu quo minus suum sortiri possint effectum contradicere aut morari possint, non obstantibus contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, pridie kalendas ianuarii, pontificatus nostri anno quarto.

Executores huius bullae deputat.

Contrariis derogat.

Ego Innocentius, Catholicae Ecclesiae episcopus, manu propria subscripsi.

Locus † signi.

Ego R., episcopus Portuen., S. R. E. vicecancellarius, manu propria subscripsi.

Ego Oliverius, episcopus Sabinen., S. R. E. cardinalis Neapolitan., manu propria subscripsi.

Ego Marcus, episcopus Praenestinen., cardinalis S. Marci etc., manu propria subscripsi.

Ego Ioannes, episcopus Alban., manu propria subscripsi.

Ego Io., episcopus Mediolanen., tituli Sanctae Praxedis, manu propria subscripsi.

Ego Io., cardin. S. Angeli Veronen., manu propria subscripsi.

Ego G., cardinalis Ulisbonen., tituli Sanctae Mariae in Transtiberim, manu propria subscripsi.

Ego Hier., tituli S. Chrysogoni presbyter cardinalis Recanaten., manu propria subscripsi.

Ego Do., tituli Sancti Clementis presbyter cardinalis, manu propria subscripsi.

Ego Io., tituli S. Vitalis presb. card., manu propria subscripsi.

Ego Io. Iacobus, cardinalis Parmen., tituli S. Stephani in Caelio monte, manu propria subscripsi.

Ego F., S. Eustachii, cardin. Senen., manu propria subscripsi.

Ego R., S. Georgii diaconus cardinalis D. N. Papae camerarius, manu propria subscripsi.

Ego Io. B., S. Nicolai in Carcere diaconus cardinalis de Sabellis, manu propria subscripsi.

Ego Io., S. Mariae in Aquiro diaconus cardinalis de Columna, manu propria subscripsi.

Ego B., S. Mariae in Domnica diaconus cardinalis, manu propria subscripsi.

Dat. die 31 decembris 1487, pont. anno IV.

XVI.

Iurisdictio et facultates auditorum Rotae Romanae in causis per eos cognoscendis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Declaratio circa praesentationem, — 2. Citationum validationem, — 3. Viduarum et pupillorum causas, — 4. Remissorias, — 5. Reiterationem terminorum, — 6. Registorum fidem, — 7. Gravaminis articulos, — 8. Fatalium prorogationem, — 9. Appellationum instantiam, — 10, 11. Sententiarum nullitates. — 12. Clausulae derogatoriae. — Publicatio. — 13. Describatur in lib. Rotae. — 14. Quotannis legatur. — 15. Auditori, dicenti aliquid fecisse de voto Rotae, credatur.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Finem litibus, quae in Palatio Apostolico nunc et pro tempore vertuntur, quanto celerius fieri potest, imponi, et colligantes ab intolerabilibus expensis, quas illas prosequendo perferunt, relevare, quantum nobis possibile est, cupientes, hac in perpetuum valitura constitutione statuimus et ordinamus.

§ 1. Quod si diversis causarum Palatii Apostolici auditoribus diversas commissiones praesentatas hactenus vel pro tempore reperiri contingat, in eadem causa, eiusdem tenoris vel effectus, licet ad diversarum personarum instantiam; auditor, cui prius commissio praesentata fuit, iurisdictionem in procedendo et iudicando retineat, absque alia desuper commissione, aliorum coauditum ad id accedente consensu.

§ 2. Et quod auditores causarum praedictarum, constito eis quod citatio per eos decreta in causis (minus tamen legitime executi) ad partis citatae notitiam pervenerit ante terminorum observationem, ad

(1) Ab huiusmodi auditoribus servandas leges sancivit Ioannes XXII, Constit. *Ratio*, num. XLII, tom. IV, pag. 517.

Exordium.

Declaratio circa praesentationem.

Citationum validationem.

expeditionem causarum earumdem, absque alia commissione, perinde ac si citatio legitima executioni demandata foret, procedere.

§ 3. Et in viduarum et pupillorum, necnon ubi de summa vel re valorem quingentorum florenorum auri non excedente ageretur, eo modo, quo in beneficiis causis, de coauditorum suorum consensu, etiam procedere.

§ 4. Remissorias etiam ad partes, in causis coram eis nunc et pro tempore pendentes, in quavis instantia, novamve dilationem, si petatur, de aliorum coauditorum consilio concedere.

§ 5. Ad reiterationem quoque terminorum, nulliter vel male observatorum, partes seu colligantes earumque procuratoresmittere.

§ 6. Et fidem registris, coram aliis iudicibus, etiam in partibus factis, quoad iura in eis registrata dumtaxat, de simili consilio, adhibere.

§ 7. Super articulo gravaminis ac negotio principali simul et (si petatur ac coauditoribus expedire videbitur) relictis expensis, in eodem principali negotio, omisso appellationis articulo, procedere.

§ 8. Et dum eis videbitur expedire, fatalia in causis prorogare vel de novo concedere.

§ 9. Et super appellatione interposita a sententia definitiva, decurso ultimo momento temporis ad id de iure praefixi (eadem tamen die ultimi momenti), perinde ac si debito tempore interposita foret, iustitiam ministrare.

§ 10. Et si prima vel secunda sententia reperiatur nulla ex inordinato processu, vel etiam ex omissione iuramenti super perhorrescentia, iuxta constitutionem fel. rec. Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, quae incipit *Statutum* (1), dummodo illud per partem, in quacumque parte iudicii, postea praestetur, ad confirmationem vel infirmationem, relictis expensis, procedere.

(1) Cap. *Statutum*, de *Rescriptis* in 6.

§ 11. Necnon iuxta constitutionem Viennensis concilii, quae incipit *Ad compescendas*, sequestra decernere libere et licite valeant.

§ 12. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo (1), quarto idus ianuarii, pontificatus nostri anno iv.

Placet, publicetur et describatur I. (Papae subscriptio).

Anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo octavo, indictione sexta, pontificatus domini Innocentii Papae octavi anno iv, literae suprascriptae affixae et publicatae fuerunt in valvis Audientiae et acie Campi Florae die 14 ianuarii per Fernandum del Porro, S. D. N. Papae cursorem. Lecta Romae in Cancellaria Apostolica die sabbati 19 ianuarii, anno 1488.

Sequitur declaratio circa executionem dictae bullae.

§ 13. Constitutionem nostram pro litigantium in Palatio Apostolico relevamine editam quarto idus ianuarii, pontificatus nostri anno iv, et in Cancellaria Apostolica de mandato nostro publicatam, quae incipit *Finem litibus etc.*, observari cupientes, dilectis filiis causarum dicti Palatii auditoribus mandamus ut illam inter alias eiusdem Palatii constitutiones in libro, in quo illae descriptae sunt, faciant describi.

§ 14. Et singulis annis, dum aliae constitutiones praedictae leguntur, prima die qua, decursis feriis messium et vindemiarum, ad iura reddendum sedere incipient, pari modo, sicut aliae leguntur, legi faciant et procurent.

§ 15. Volentes assertioni auditoris causarum huiusmodi, asserentis se aliquod de inibi contentis, de consilio seu consensu

(1) Legendum *octavo*, ut cum reliquis notis chronologicis congruat (R. T.).

Clausulae derogatoriae.

Publicatio.

Describitur in lib. Rotae.

Quotannis legatur.

Auditori, dicenti aliquid fuisse de voto Rotae, credatur.

coauditorum suorum facere, quoad consilium et consensum huiusmodi, stari et alterius probationis adminiculum non requiri.

Dat. die 10 ianuarii 1488, pont. anno iv.

XVII.

Contra exules et bannitos ab Urbe, minas pro habenda pace ab offensis vel eorum haeredibus inferentes, eorumque nuncium scienter desuper afferentes.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Causae huius constit. — 2. Banniti minas inferentes pro habenda pace et alii eas deferentes coercentur. — 3. Clausulae derogatoriae. — 4. Iussio publicandi hanc constit. — Sanctio poenalis.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Licet ea, quae laudabili et provida praedecessorum nostrorum ordinatione contra viros sanguineos etc. (1).

§ 1. Et insuper, quia (sicut etiam facti evidentia demonstrat) insurrexit a paucis temporibus citra, inter homines facinorosos, homicidas, bannitos seu diffidatos ab Urbe pro eorum delictis et sceleribus, quaedam prava, improba et damnata consuetudo, quod, cupientes reaffidari et ad Urbem redire (quod, nisi ab haeredibus occisi aut offensi pacem habeant, facere non possunt), per nuncios aut literas vel aliter laesis et offensam passis acriter minantur, pollicentes se peiora facturos, nisi pacem cum eis faciant; monentes etiam ipsos ne ab eorum domibus discedant, brigam eis indicentes, ex quo haeredes ipsi, aliter iniuriam passi, et interdum eorum consanguinei et affines,

(1) Leges contra homicidas a Pio II latas habes supra in eius Const. viii, *Ad retinendas etc.*, pag. 186. Reliquum vero exordii bullae huius Innocentii habes etiam sup. in Constit. iv Pauli II, quae per extensum hic non refertur, quia legitur pag. 186.

etiam hi qui in longissimo gradu sunt constituti, compelluntur aut pacem violentam inire, aut brigam sustinere, propter quae alii, ex huiusmodi impunitate, in dies ad peiora perpetrandum inducuntur.

§ 2. Huiusmodi malis, prout tenemur, occurrere volentes, statuimus, decernimus et ordinamus quod omnes et singuli qui modo praemisso minati fuerint, et ambasciatam aut literas, scienter, his, quibus minantur, afferre audebunt et praesument, crimen laesae maiestatis similiter incurrant, et laesae maiestatis ac rebellionis rei censeantur, ac veluti tales a competentibus iudicibus severissime puniantur; et tam illi quam ecclesiasticae personae talia perpetrantes, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis et excellentiae existant, omnes et singulas sententias, censuras et poenas, quas Paulus, praedecessor, contra patrem, filium, fratrem et propinquum vel domesticum offendentis, vulnerantis vel mutilantis, occidentes vel quocumque modo offendentes, promulgavit, eo ipso irremissibiliter incurrant.

§ 3. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae Urbis iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus; necnon omnibus illis, quae Pius, Paulus et Sixtus, praedecessores praefati, in suis, et nos in aliis nostris literis praedictis voluimus non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 4. Et ne quispiam de praemissis valeat ignorantiam allegare, mandamus praesentium nostrarum literarum tenorem in Curia Capitolii et aliis locis publicis dictae Urbis, sono tubae praemisso, publicari ac in volumen statutorum praedictorum de verbo ad verbum rescribi, ad certitudinem praesentium et memoriam futurorum.

Nulli ergo etc. Si quis autem etc.

Banniti minas inferentes pro habenda pace et alii eas deferentes coercentur.

Clausulae derogatoriae.

Iussio publicandi hanc constitutionem.

Sanctio poenalis.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo octuagesimo octavo, idibus septembris, pontificatus nostri anno v. Dat. die 13 septembris 1488, pont. anno v.

XVIII.

Quod debitores occasione bonorum ripalium in ripis almae Urbis venditorum ad quinquennalem dilationem vel bonorum cessionem non admittantur; quodque a iudicibus ipsarum riparum ad Cameram Apostolicam tantum appellari liceat.

SUMMARIUM

Causae huius constit. — 1. Prohibitio admittendi debitores ripales ad bonorum cessionem vel quinquennalem dilationem, — 2. Appellandique ad aliud tribunal quam R. Cam. Apost. — 3. Clausulae preservativae. — 4. Iussio publicandi.

Innocentius episcopus, motu proprio et ex nostra certa scientia, etc.

Quoniam intelleximus quod nonnulli obligati mercatoribus apud Ripam et Ripettam almae Urbis mercaturae exercitio vacantibus, praetextu et occasione moratoriarum, cessionis bonorum, petitionis dilationis quinquennalis, securitatum, salinariorum, advocacionis causarum et novarum commissionum ac appellacionum ad alios quam ad Cameram Apostolicam seu commissarium, ut moris est, interponendarum, eorum solutiones, quae dicto exercitio mercaturae huiusmodi debentur, saepius evitare seu retardare nituntur, et quodammodo immortales facere; quo fit ut mercatores ipsi, tam qui victualia et mercimonia inibi faciunt per mare aut ex Civita Vetula per terram ad Urbem, pro commoditate et utilitate curialium Romanae Curiae, quam qui in eadem Urbe resident, et magazenia (1) cum variis

(1) Deest aliquid. Leg. s. magazenia habent (n. r.).

mercantiis apud Ripam et Ripettam praedictae mercaturae, plurimum retrahantur ab exercitio praedicto, non sine incommodo et detrimento Urbis et curialium praefatae Curiae, quorum interest victualium et aliarum mercimoniarum, quae deferri solita sunt cura et diligentia mercatorum praefatorum, abundantiam habere.

§ 1. Ea propter, volentes super hoc opportune providere, Urbis dohaneriis et camerariis praefatae Ripae et Ripettae, praesentibus et futuris, auctoritate apostolica mandamus quatenus de caetero debitores ipsos, qui nunc sunt et in posterum erunt, praefatorum mercatorum tam venientium quam residentium, et tam civium Romanorum quam forensium, apud praefatam Ripam et Ripettam pro tempore, huiusmodi moratoriis, dilationibus quinquennalibus, cessionibus bonorum, advocacione causarum et appellacionibus, praeterquam ad Cameram Apostolicam, ut supra, interponendis; et novis commissionibus ac securitatibus salinariorum, exceptis illis, quibus ex privilegio competit exercitium dictae artis salinariorum dumtaxat, uti volentes, si debita ipsa contracta sint apud Ripam et Ripettam praedictas, et occasione mercimoniorum et victualium, quae per mare sive per terram a Civita Vetula ad illas pro tempore deferunt seu deferri faciunt, super hoc nullatenus audiat nec admittatis, minimeque ab alio audiri et admitti permittatis. Sed illis penitus reiectis, praefatos debitores ad integram solutionem eorum, quae ipsos debere cognoveritis, efficaciter remediis opportunis compellatis.

§ 2. Decernentes per hoc nostrum apostolicum decretum, quod in moratoriis, dilationibus quinquennalibus, cessionibus bonorum, advocacionibus causarum, appellacionibus, praeterquam ad Cameram Apostolicam seu commissarium, ut moris est, interpositis seu interponendis, et no-

Prohibitio admittendi debitores ripales ad bonorum cessionem vel quinquennalem dilationem.

Clausulae preservativae.

Iussio publicandi.

vis commissionibus et salinariis, exceptis iis qui supra, et aliis quibuscumque concessionibus per nos forsitan concessis et quas concedi contingeret, huiusmodi debita semper intelligantur excepta, etiam si in eisdem de debitis occasione mercaturae praedictae mentio fieret specifica et expressa.

§ 3. Nec umquam per easdem seu quascumque alias concessionibus seu rescripta, aut commissiones huic voluntati et decreto nostro derogatum quoquo modo intelligatur, nisi praesentis decreti tenor de verbo ad verbum, cum nominatione mercatorum, quibus obnoxii erunt et quantitibus, in moratoriis ac aliis concessionibus quibuscumque insereretur.

§ 4. Et ut praesens nostrum decretum perpetuum robur et effectum obtineat, quod, ad perpetuam rei memoriam, in volumine statutorum dictae Ripae et Ripettae describi et registrari mandamus, etc.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, idibus iulii, anno quinto.

Placet, et motu proprio mandamus.

(Papae subscriptio).

Dat. die 15 iulii 1489, pontif. anno v.

XIX.

Approbatio confraternitatis sub invocatione S. Ioannis Baptistae Decollati, Divinae Misericordiae nuncupatae, in alma Urbe nuper institutae, ad pie consolandum morti a iudicibus condemnatos, curandumque eorum animae salutem et sepeliendum corpora eorumdem.

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Quidam in Urbe residentes confraternitatem laicorum, ad pie confortandum et sepeliendum damnatos ad mortem instituerunt, et ecclesiam S. Ioannis Decollati aedificari curarunt; — 2. Eamque piorum eleemosynis perficere, cappellanumque ibi ad audiendas damnatorum confessiones, eisque sacramenta administranda habere intendentes, supplicant

huic Pontif. pro opportuna provisione et confraternitatis approbatione. — 3. Qui propterea eam approbat et sepulturam damnatorum in dicta ecclesia concedit, — 4. Cappellanoque dat facultatem damnatos consolandi, confessiones audiendi et sacramenta ministrandi. — 5. Statuta condendi sodalitati auctoritatem concedit, — 6. Confessoremque eligendi, qui confratres in casibus hic non reservatis absolvat et vota commutat. — 7. Privilegium fori Ap. C. confratribus elargitur. — 8. Haereditatesque a condemnatis habere posse indulget, sine praedicio fisci, etiam in vim dispositionis non habentis iuris solemnitates. — 9. Indulgentiam d. Ecclesiam visitantibus, et manus adiutrices porrigentibus concedit. — 10. Contrariis derogat.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Inter desiderabilia cordis nostri, illud intensius desiderari affectamus, ut singulorum christifidelium, quorum nobis ex commissi desuper pastoralis officii debito cura imminet, generalis animarum salus proveniat, unde pia et salubria fidelium vota ad hoc tendentia, et alias, ex quibus divini cultus propagatum augmentum, pii patris affectione prosequimur, ac plenius favoribus confovemus, et ut optatum sortiantur effectum, opem et operam efficaces impendimus, ac alios etiam christifideles ad impendenda propterea opportuna suffragia indulgentiis et remissionibus invitamus.

§ 1. Sane, pro parte dilectorum filiorum universorum confratrum confratriae seu societatis Sancti Ioannis Decollati de Urbe, nobis nuper exhibita petitio continebat quod, cum plurimi, qui, eorum demeritis id exigentibus, aut alias, ultimo supplicio, iustitia exigente, puniebantur, non haberent in eorum ultimo vitae statu qui ipsis ea, quae ad salutem animarum pertinent, ad memoriam reducerent, quamplures personae in eadem urbe residentes, cupientes quantum possent animarum saluti eorum, qui sic decederent, providere et consulere, quamdam societatem

Prooemium.

Quidam in Urbe resident. confraternit. laicorum, ad pie confortandum et sepeliendum damnatos ad mortem, instituerunt, et ecclesiam S. Ioannis Decollati aedificari curarunt;

seu confraternitatem eiusdem Sancti Ioannis Decollati nuncupatam fecerunt et ordinarunt. Et ut haberent ubi piis operibus circa praemissa exequendis convenire possent, quamdam domum dirutam in dicta Urbe consistentem, et eis a dilectis filiis confratribus confraternitatis seu societatis Fabrorum eiusdem urbis concessam, sub certis modis et conditionibus tunc expressis acceptarunt, et inibi unam ecclesiam sub invocatione eiusdem Sancti Ioannis, alias rite aedificari fecerunt.

§ 2. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, confratres dictae confraternitatis seu societatis Sancti Ioannis nulla bona ad ipsam confraternitatem spectantia habeant, nisi prout illius confratres de elemosynis pie erogatis acquisiverint, intendantque ecclesiam praedictam ad debitam perfectionem deducere; et illam paramentis et aliis ecclesiasticis ornamentis, pro divinis inibi celebrandis officiis, necessariis ornare et communire; ac unum cappellanum, qui inibi missas et alia divina officia celebret, et ultimo supplicio damnatis in eorum ultimo vitae statu assistat, eorumque confessiones audiat et ecclesiastica sacramenta ministret, tenere; et ad omnia praemissa peragenda ipsorum confratrum Sancti Ioannis facultates non suppetant, sed sint christifidelium suffragia plurimum opportuna; pro parte confratrum confratriae Sancti Ioannis huiusmodi nobis fuit humiliter supplicatum ut concessionem dictae domus eis, ut praemittitur, factae, et in ipsa domo ecclesiae aedificationi huiusmodi robur apostolicae confirmationis adiacere, ipsosque confratres confratriae Sancti Ioannis huiusmodi, nunc et pro tempore existentes, iurisdictioni auditoris causarum Curiae Camerae Apostolicae generalis dumtaxat, nunc et pro tempore existentis, subicere, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

§ 3. Nos igitur ipsos confratres con-

fratriae seu societatis Sancti Ioannis huiusmodi et eorum singulos a quibuscumque excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, concessionem dictae domus eisdem confratribus Sancti Ioannis, ut praefertur, factam, et in illa ecclesiae huiusmodi aedificationem, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus et confirmamus; eisdemque confratribus, quod dictam ecclesiam pro divinis officiis et missis inibi celebrari faciant, ac etiam, si hoc elegerint et sepeliri inibi voluerint, pro ultimo supplicio damnatorum praedictorum sepulturas tenere, et in ea dictos ultimo supplicio damnatos, cuiusvis licentia super hoc minime requisita, ad sepulturam admittere.

§ 4. Quodque unum presbyterum saecularem, alias idoneum, in eorundem confratrum cappellanum ad eorum nutum amovibilem, qui etiam dictorum damnatorum confessiones audiat; et si petierint, Eucharistiae et alia sacramenta eis ministret, et usque ad ultimum vitae spiritum eos consolando, et ut spem in Domino ponere habeant exhortando assistat, habere et tenere.

§ 5. Ac quod ipsi confratres, statuta et ordinationes, alias rationabilia et honesta, pro conservatione et directione ipsius confraternitatis Sancti Ioannis, quae postquam facta et ordinata, et per maiorem partem ipsorum confratrum approbata fuerint, iuxta illorum ordinationem observari debeant, facere et ordinare.

§ 6. Necnon universis et singulis utriusque sexus eiusdem confraternitatis Sancti Ioannis confratribus, praesentibus et futuris, ut aliquem idoneum presbyterum saecularem, vel cuiusvis Ordinis religio-

Qui propterea eam approbat et sepulturam in d. ecclesia conce- dit.

Cappellanoque dat facultatem damnatos consolandi, confessiones audiendi et sacr. ministrandi.

Statuta condendi sodalitati auctoritatem concedit.

Confessoremq. eligeo, qui confratres in casibus hic non reservatis absolvat et vota commutet.

sum, in suum possint eligere confessorem, qui, vita eis comite, in casibus Sedi Apostolicae reservatis (praeterquam offensae ecclesiasticae libertatis, criminum haereticis, rebellionis aut conspirationis in personam vel statum Romani Pontificis seu Sedem praefatam, falsitatis literarum apostolicarum, supplicationum et commissionum, invasionis, depraedationis vel occupationis aut devastationis terrarum et maris Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectorum, offensae personalis in episcopum vel alium praelatum, devolutionis causarum ad Romanam Curiam, delationis armorum et aliorum prohibitorum ad partes infidelium), semel dumtaxat in vita; in aliis vero, quoties opus fuerit opportunum, confessione eorum diligenter audita, pro commissis eis debitam absolutionem impendat, et iniungat poenitentiam salutarem. Necnon vota quaecumque (ultramarino liminum Apostolorum, et S. Iacobi in Compostella, necnon castitatis et Religionis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare valeat. Quodque confessor, quem duxerint eligendum, omnium peccatorum, de quibus corde contriti et ore confessi fuerint, semel in vita et in mortis articulo, plenam remissionem eis in sinceritate fidei, unitate sanctae Romanae Ecclesiae, ac obedientia et devotione nostra vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistentibus, auctoritate apostolica concedere valeat, eadem auctoritate apostolica, tenore praesentium concedimus pariter et indulgemus. Sic tamen, quod idem confessor de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, illam eisdem confratribus per se ipsos, si supervixerint, vel per alios, si forsitan tunc transierint, faciendam iniungat, quam ipsi confratres vel alii facere teneantur, ut praefertur. Et ne, quod absit, propter huiusmodi gratiam vel concessionem ipsi confratres reddantur procliviores ad illicita imposterum committenda, volumus quod,

si confratres praedicti a sinceritate fidei, unitate Romanae Ecclesiae praedictae, ac obedientia et devotione nostra vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium destiterint, aut, ex confidentia eiusdem concessionis vel remissionis, aliqua forsitan commiserint, concessio et remissio ac praesentes litterae huiusmodi, quoad facultatem eligendi confessorem huiusmodi, eis nullatenus suffragentur.

§ 7. Praeterea, ne contingat confratres praedictos coram diversis tribunalibus trahi, eos et ipsorum quemlibet, ac bona ad ipsam confraternitatem S. Ioannis nunc et pro tempore pertinentia, curae et iurisdictioni omnimodaque potestati, quoad singulas causas civiles, reales vel personales, Curiae causarum Camerae Apostolicae auditori generali nunc et pro tempore existenti, ita ut coram eo dumtaxat, et non coram alio iudice, ordinario vel delegato dictae urbis, pro quibuscumque causis ipsius confraternitatis (pognam sanguinis concernentibus dumtaxat exceptis), conveniri, trahi, evocari seu reconveniri possint et debeant, eadem auctoritate submittimus et subicimus per praesentes; necnon sententias et processus, quos et quas in contrarium haberi et promulgari contigerit, nullius roboris vel momenti existere eadem auctoritate decernimus.

§ 8. Et si forsitan contigerit aliquos sic ultimo supplicio damnatos, in eorum bonis seu aliqua parte eorum confraternitatem huiusmodi haeredes instituere, vel aliqua eis relinquere velle, quod ipsi confratres in bonis, in quibus haeredes, seu quae eis per dictos ultimo supplicio damnatos relicta fuerint pro tempore (sine praedictis) succedere, et illa in iudicio et extra ubicumque ab illa tenentibus pro eadem confraternitate petere et exigere possint, etiam si forsitan, in institutionibus seu relictis praedictis, iuris solemnitates observatae non fuerint, dummodo de voluntate dictorum sic instituentium vel disponentium, verbo vel scripto,

Privilegium fori Ap. C. confratrum elargitur.

Haereditatesque a condemnatis hab. posse indulget, sine praedictis. Haec, etiam in vim disposition. non habent iuris solemnitates.

per duos aut tres testes, aut alias legitime constiterit, eadem auctoritate statuimus et ordinamus.

Indulgentiam d. ecclesiam visitantibus, et manus adiutricibus porrigentibus concedit.

§ 9. Et insuper, cupientes ut ecclesia praedicta Sancti Ioannis ad perfectionem debitam deducatur, paramentisque et ornamentis ecclesiasticis praedictis decoretur et fulciatur, et a christifidelibus frequentetur, ipsique christifideles eo devotius ad eandem ecclesiam Sancti Ioannis confluant, quo ex hoc ibidem dono coelestis gratiae uberius conspexerint se reflectos, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis christifidelibus vere poenitentibus et confessis, qui praedictam ecclesiam a primis vesperis usque ad secundas vesperras festi Decollationis eiusdem Sancti Ioannis devote visitaverint, et inibi manus adiutricibus porrexerint, viginti quinque annos de iniunctis eis poenitentibus misericorditer in Domino relaxamus, praesentibus, etiam quoad huiusmodi indulgentiam, perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem quod si ecclesiam praedictam Sancti Ioannis visitantibus, et inibi manus adiutricibus porrigentibus, aut pias eleemosynas erogantibus, aliqua alia indulgentia, in perpetuum vel ad certum tempus nondum elapsam duratura, per nos concessa fuerit, praesentes literae, quoad indulgentiam huiusmodi viginti quinque annorum, nullius sint roboris vel momenti.

Contrariis derogat.

§ 10. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae Urbis iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus caeterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo nonagesimo, decimo kalendas septembris, pontificatus nostri au. vi.

Dat. die 23 augusti 1490, pont. anno vi.

XX.

Contra impediētes quoquo modo executionem citationum et aliorum mandatorum cuiuscumque iudicis causarum in Romana Curia pendentium, et contra eorum fautores notariosque instrumenta huiusmodi executionum dare recusantes.

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Citationes et mandata iudicum Rom. Curiae multis modis exequi impediuntur. — 2. Hic ideo Pont. infligit poenas omnibus, contra quos causae in Curia commissae sunt, impediētib; citationes et alia mandata iustitiam vel gratiam continentia. — 3. Aliis vero, quos causae non tangunt, et impediētib; ut sup., et illorum fautoribus excommunicationis poenam imponit; — 4. Notariosque instrumenta executionum dare recusantes aliis poenis innodat. — 5. Ordinariis publicationem huius bullae praecipit. — 6. Executorem deputat Aud. Cam. — 7. Iussio publicandi hanc bullam. — 8. Clausulae derogatoriae. — Publicatio in Cancellaria.

Innocentius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Officii nostri debitum, quo sumus universis nostrae curae creditis in iustitia debitores, exigit et ad hoc potissimum nos inducit, ut huius sanctae Sedis Apostolicae auctoritatem et honorem praeservemus, ac opportuna provisionis remedia etiam adhibeamus, per quae ius suum quisque consequi valeat, et iustitiam exquisitis viis et a canonibus damnatis modis conculcare satagentium maliis obvietur, transgressoresque debitis afficiantur poenis, ut a similibus abstinere discant; et alii, si non virtutis amore et iustitiae zelo inducti, saltem formidine poenae perterriti, talia committere non praesumant.

§ 1. Sane multorum clamoribus et fide dignorum relatione (non sine maxima mentis nostrae perturbatione) accepimus quod saepissime contingit, et quodam-

Citationes et mand. iudicum Rom. Curiae, multis modis exequi impediuntur.

Prooemium.

modo in quamdam consuetudinem seu potius abusum deductum est, ut cum aliqui ad Romanam Curiam (ad quam, utpote communem omnium patriam, ex omnibus mundi partibus confluere soliti sunt pro iustitiae complemento, in causis potissime ad forum ecclesiasticum pertinentibus, consequendo) accedunt, et causas in eadem Curia, Palatii Apostolici causarum auditoribus seu aliis iudicibus, contra eorum adversarios committi, et citationes ad partes, ut moris est et styli antiquitus in eadem Curia observati, decerni obtinuerunt, hi, contra quos huiusmodi citationes executioni mandari debent, ad iudicia saecularia et alias vetita, principesque et potentatus saeculares recursum habentes, tam personis sic agentibus quam notariis publicis et aliis, etiam quibuscumque cursoribus nostris, huiusmodi citationes exequi volentibus, per principales seu iudices et officiales saeculares huiusmodi, sub formidabilibus poenis inhiberi et praecipere procurant et faciunt, ne illas exequantur, et ut iam factas executiones revocent, seu saltem etiam iuramento adstringi quod de executionibus huiusmodi relationes non faciant, aliasque ne huiusmodi executiones fiant, diversimode impediunt; et quandoque clerici, quibus in beneficiis ecclesiasticis competit, beneficia ipsa ad suorum adversariorum instantiam resignare, et iura ius nullum habentibus dimittere compellantur; notarii vero seu tabelliones publici et aliae personae ecclesiasticae, plus temporalem quam aeternam poenam metuentes, de huiusmodi citationum executionibus et inhibitionibus seu impedimentis circa illas praestitis, etiam in virtute per eos in ipsorum creatione ad notariatum sive tabellionatus officium praestiti iuramenti, ab his, quorum interest, requisiti, metu poenarum temporalium huiusmodi, instrumenta publica desuper conficere et in publicam formam tradere, aut de his se rogatos facere non audent: ex quo iustitia

perit seu saltem retardatur, beneficiaque ecclesiastica multotiens absque titulo canonico detinentur occupata; mandata vero apostolica contemnuntur, et auctoritas Sedis praedictae vilesceat, libertasque ecclesiastica conculcatur.

§ 2. Nos igitur cupientes, quantum cum Deo possumus, huic morbo, ne ulterius invalescat, opportunam modellam adhibere, auctoritate apostolica, hac nostra perpetua constitutione statuimus et ordinamus quod omnes et singulae personae, tam saeculares quam regulares, cuiuscumque dignitatis, status, gradus et praeminentiae seu ordinis existant, contra quas in eadem Curia causae, quae in illa tractari consueverunt seu possunt, de iure vel consuetudine commissae sunt, vel in futurum, tam per appellationem seu devolutionem ad illam, aut alias quomodolibet committerentur; et quae citationes huiusmodi in vim commissionum apostolicarum decretas vel decernendas, aut quaevis alia mandata seu rescripta apostolica, iustitiam vel gratiam continentia, quo minus, iuxta illorum tenorem, executioni demandentur, per se vel per alium seu alios, directe vel indirecte, quovis quaesito colore, impedire aut impediri facere; seu clericis, ut beneficia ecclesiastica renunciarent, aut iuri in illis sibi competententi cedant, vel ut a prosecutione causarum et iurium huiusmodi desistant, mandari facere praesumpserint; aut, pro illis impediendis et renunciandis, ad principes seu officiales saeculares, publice vel occulte, per se vel alium, quovis quaesito colore, recursum habuerint, causam perdant, et omne ius tam in petitorio quam possessorio, in re vel ad rem, de qua agitur, eis competens, eo ipso amittant, et ad beneficia sic renunciata obtinendum inhabiles existant.

§ 3. Aliae vero personae ecclesiasticae seu etiam saeculares, quas causa huiusmodi non tangit, executionem citationum huiusmodi aut aliorum quorumcumque

Hic ideo Pont. infligit poenas omnibus, contra quos causae in Curia commissae sunt, impediētib; citationes et alia mandata iustitiam vel gratiam continentia.

Aliis vero, quos causae non tangunt, et impediētib; ut sup., et illorum fau-

toribus excom-
munication. poe-
nam imponit.

mandatorum, seu rescriptorum et provisionum apostolicarum, ut praemittitur, impediens; aut impediens huiusmodi auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte praestantes, cuiuscumque conditionis vel praeminentiae existant, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant, a qua (praeterquam in mortis articulo constituti et satisfactione praevia), ab alio quam a Romano Pontifice pro tempore existente et canonice intrante, absolutionis beneficium nequeant obtinere.

Notarioq. in-
strumenta exco-
municationum de-
recusantes aliis
poenis innodat.

§ 4. Notarii vero sive tabelliones publici praedicti, qui de executionibus citationum et mandatorum ac provisionum huiusmodi faciendis, aut quo minus fiant inhibitionibus, requisiti fuerint, instrumenta publica desuper ad instantiam interesse habentium seu interesse praetendentium (satisfacto tamen de congruo salario) conficere recusaverint, periurii reatum incurrant, ac executionem officii tabellionatus amittant, fiantque infames eo ipso, et eorum instrumentis sive scripturis publicis postmodum per eos super rogibus postea factis et conficiendis, donec ab huiusmodi reatu periurii absolutionem et infamiae abstersionem obtinuerint, nulla fides in iudicio vel extra adhibeatur.

Ordinarius pu-
blicationem hu-
ius bullae praeci-
piat.

§ 5. Et, ut huiusmodi constitutio et statutum ad singulorum notitiam deducantur, universis locorum ordinariis, in virtute sanctae obedientiae, praecipimus et mandamus quatenus statutum et constitutionem nostram huiusmodi, per se vel alium seu alios, in eorum ecclesiis vel civitatibus publicent seu publicari faciant, ac constitutionis huiusmodi copiam cathedralium ecclesiarum valvis, ita quod verisimiliter ad singulorum notitiam pervenire valeat, affigi faciant.

§ 6. Necnon, pro tempore existenti Curiae causarum Camerae Apostolicae ge-

nerali auditori, ut, instante procuratore fisci nostri et successorum nostrorum Romanorum Pontificum, contra omnes et singulos, etiam qualitercumque praerogativatos, quos praedictas sententias et poenas sibi incurrisse constiterit, eisdem sententiis et poenis illaqueatos tamdiu publice nunciet et faciat ab aliis nunciari, ac ut excommunicatos ab omnibus arctius evitari; et nihilominus, legitimis per eum desuper habendis servatis processibus, sententias et poenas praefatas iteratis vicibus aggravare, auctoritate apostolica procuret, donec ipsi sic excommunicati, absolutionis beneficium, satisfactione praevia, meruerint obtinere.

§ 7. Volumus autem constitutionem et statutum huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicari, et in quinterno Cancellariae praedictae inter alias inibi descriptas constitutiones adnotari et describi: ac post duos menses a die publicationis huiusmodi computandos, omnes absentes; praesentes vero in eadem Curia, post diem publicationis huiusmodi arctare, ac omnibus petentibus dari et concedi eo modo, quo aliae constitutiones de Curia concedi consueverunt.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis etc.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo nonagesimo primo, octavo kalendas februarii, pontificatus nostri anno VIII (1).

Placet, publicetur et describatur I.

(*Subscriptio Papae*).

Acta et publicata fuit Romae in Cancellaria Apostolica, anno millesimo quadringentesimo nonagesimo primo, die vero ultima mensis ianuarii, pontificatus Innocentii Papae VIII anno VIII.

Dat. die 25 ianuarii 1491, pont. anno VII.

(1) Legendum anno septimo (v. r.).

Executorem de-
putat Aud. Cam.

Lusio publi-
candi hanc bul-
lam.

Clausulae
derogatoriae.

Publicatio in
Cancellaria

XXI.

Contra non solventes, in festo Ss. Petri et Pauli apostolorum, census Rev. Camerae Apostolicae debitos.

SUMMARIUM

Causa huius constit. — 1. Monentur omnes ut census debitos Camerae Apostolicae in festo Ss. Petri et Pauli persolvant. — 2. Quibus autem dilatio data est, aut commissum ut alicui extra Cameraam solvant, causas afferant eadem die non solutionis. — 3. Non docentes, poenas privationis incurrant. — 4. Obstantium derogatio. — 5. Transumptis fidem vult adhiberi — Publicatio.

Innocentius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Causa huius
constitutionis

Decet Romanum Pontificem, Iesu Christi in terris vicarium, qui militanti Ecclesiae praest, illius iura tueri et conservare illaesa. Sane, sicut accepimus, nonnulli in civitatibus, terris et castellis, fortalitiis et locis aliis temporali dominio praefatae Ecclesiae subiectis, et in temporalibus vicariis, feudatariis et gubernatores seu emphyteutae perpetuo et ad tempus deputati constitutum censum in investituris et concessionibus, quas de illo habuerunt, in festo beatorum apostolorum Petri et Pauli de mense iunii solvi constitutum, praefatae Ecclesiae solvere non curant, in animarum suarum periculum et eiusdem Ecclesiae detrimentum.

Monentur om-
nes ut census
debitos Camerae
Apostolicae in
festo Ss. Petri
et Pauli persol-
vant

§ 1. Nos igitur, qui alios in sua iustitia confovemus, nolentes praefatae Ecclesiae pro posse nostro iura negligere, motu proprio non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de mera nostra deliberatione et certa scientia, apostolica auctoritate monemus et requirimus eos et quemlibet eorum, ut censum et canonem quemcumque, quem, pro factis eis seu eorum auctoritatibus concessionibus, Camerae Apostolicae solvere tenentur annuatim, in illa celeberrima die, qua huiusmodi census ipsi Camerae generaliter solvi consueverunt, videlicet in festo apostolo-

rum praefatorum, Camerae Apostolicae persolvant in loco dictae Camerae, ubicumque illa pro tempore adesse contigerit.

§ 2. Monemus insuper et requirimus illos ex eis, quibus concessum vel mandatum foret, aut pro tempore mandari contingeret, quod censum per eos debitum alicuius dictae Camerae creditoribus aut alibi quam in dicta Camera solvant, seu ad solvendum ulterior dilatio data foret, ut per suos legitimos procuratores et nuncios cum sufficienti mandato in eadem Camera in festo praedicto comparere, et se fore pro eisdem eis concessis civitatibus, terris et castris, fortalitiis et locis feudatarios, vicarios et gubernatores, sive emphyteutas pro dicta Ecclesia, et ad talis census solutionem ea die propterea dictae Camerae obligatos fateri et recognoscere; ac causas, quare in eiusdem census solutione cessant, ea die allegare et probare debeant coram praesidentibus et clericis dictae Camerae, sub poenis in concessionibus eis factis huiusmodi appositis et aliis a iure statutis.

Quibus autem
dilatio data est,
aut commissum
ut alicui extra
Camera solvant,
causas afferant
eadem die non
solutionis.

§ 3. Alioquin eos cessantes in census et canonis huiusmodi solutione, reputari et haberi debere perinde ac si super illius solutione nil innovatum extitisset, eodem motu, scientia et auctoritate decernimus; ac eisdem praelatis et clericis committimus et mandamus ut illos, qui monitioni huiusmodi paruisse coram eis non docuerint, intra unum mensem computandum post dictum festum, poenas privationis civitatum, terrarum, castrorum, fortalitorum et locorum huiusmodi, iuxta suarum investiturarum et concessionum tenorem incurrere declarent; et eos a civitatibus, terris, castris, fortalitiis et locis huiusmodi, pro quibus censum non solverunt, studeant effectualiter amoveri: contradictores per censuras ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo. Invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio braehii secularis.

Non docentes,
poen. privatio-
nis incurrant.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, etc.

Obstantium de-
rogatio.

Transumptis si-
dem vult adhi-
beri.

§ 5. Et quia difficile foret praesentes literas ad singulas provincias, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, sexto nonas maii, pontificatus nostri anno octavo.

Publicatio.

Anno a nativitate Domini nostri Iesu Christi 1492, etc.

Dat. die 2 maii 1492, pontif. anno VIII.

ALEXANDER VI

PAPA CCXVI

Anno Domini MCDXCII.

Die 11 augusti 1492 electus est in Summum Pontificem Rodericus Lenzolius Borgia Valentinus, S. R. E. vicecancellarius, cardinalis Portuensis, qui, Alexandri Sexti sumpto nomine, die 26 mensis eiusdem pontificali corona redimitus est. Vixit in B. Petri Sede, imperante Friderico III augusto, annos XI, dies VIII, et novem promotionibus XXXIV creavit cardinales. Obiit die 18 augusti 1503, et sepultus est in basilica Lateranensi, unde eius corpus ad aedem S. Mariae de Monteserrato translatum est. Vacavit Sedes mensem unum, dies IV.

I.

Confirmatio privilegiorum Bononien. civitatis circa regimen eiusdem per legatos aliosque a Sede Apostolica deputatos exercendum cum consensu magistratum (1).

SUMMARIUM

Proemium. — 1. Nicolaus V sancivit quae ad regimen huius civitatis spectant, a legato cum consensu magistratum disponi. — 2. Hoc privilegium confirmarunt et declararunt sequentes Pontifices.

(1) Ex Regest. in Archiv. Vatic.

clararunt sequentes Pont. — 3. Cives Bonon. Papae supplicavit pro confirmatione et validatione eorum, quae postmodum gesta sunt. — 4. Benigne concedit Alexander. — 5. Eorum observantiam praecipit. — 6. Irritat contrarie attentata. — 7. Obstantibus derogat.

Alexander episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Cunctorum Christi fidelium statui, ut salubribus congratulentur eventibus, ex apostolicae Sedis officio semper intenti, iis, quae pro felici gubernatione civitatum et terrarum nobis et Romanae Ecclesiae in temporalibus immediate subiectarum et in illis commorantium personarum provide processisse comperimus, ut illibata perdurent, tanto libentius nostri adiicimus muniminis firmitatem, quanto illae nobis prae ceteris specialiori sunt curae commissae, et de illarum prosperitate frequenter cogitare tenemur.

§ 1. Dudum siquidem fel. rec. Nicolaus Papa V, praedecessor noster, dilectis filiis communi et populo civitatis nostrae Bononien., pro eorum prospero, tranquillo et felici regimine, nonnulla privilegia, gratias, capitulaque concedens et quasdam eorum petitiones admittens, inter alia voluit et ordinavit quod ex tunc de caetero futuris temporibus omnia et singula regimen civitatis praedictae quomodolibet concernentia, per legatum seu gubernatorem et eorum locumtenentes pro tempore, cum consensu magistratum deputatorum ad regimen dictae civitatis deliberarentur, statuerentur et disponentur.

§ 2. Et deinde piaec me. Callixtus tertius et Pius secundus ac Paulus etiam secundus necnon Sixtus quartus ac Innocentius octavus, Romani Pontifices, praedecessores nostri, praemissa eorum munimine roborarunt, prout in quibusdam supplicationibus sub capitulorum forma eidem Nicolao praedecessori, nomine antianorum communis et populi praedictorum exhibitis, et ipsius Nicolai praedecessoris ad ca-

Proemium.

Nicol. V sancivit quae ad regimen huius civit. spectant, a legato cum consensu magistratum disponi.

Hoc privileg. confirmarunt et declararunt sequentes Pontifices.

pitula huiusmodi responsionibus factis, ac publico instrumento superinde confecto manu quondam Petri de Noxeto, eiusdem Nicolai praedecessoris secretarii; necnon Callisti, Pii ac Pauli, Sixti et Innocentii, praedecessorum praedictorum, litteris apostolicis, et ad capitula exhibita pro parte eorundem eidem Pio praedecessori factis per dictum Pium praedecessorem responsionibus manu quondam Gregorii Solii, dicti Pii praedecessoris secretarii annotatis, ac in registris Camerae Apostolicae registratis, quae diligenter inspicere fecimus.

Cives Bononien. Papae supplicavit pro confirmatione et validatione eorum quae postmodum gesta sunt.

§ 3. Cum autem, sicut dilecti filii Antonius Galeaz. Bentivolus, notarius dictae Sedis, Ludovicus de Castro S. Petri et Minus de Rubeis, cives Bononien. et oratores communis et populi praedictorum, ad nos et Sedem Apostolicam specialiter destinati, post praestitam per eos nobis debitae fidelitatis et subiectionis obedientiam, nobis nuper exposuerunt, quod antiani communis et populus praefati praemissa omnia desiderant, et quae eorum vigore postmodum gesta fuere, pro eorum subsistentia firmiori nostrae approbationis munimine solidari.

Benigne concedit Alexander.

§ 4. Nos, qui praefatam communitatem et illius cives, peculiare nostros et eiusdem Romanae Ecclesiae filios, ob sinceram devotionis affectum et fidei constantiam et integritatem, quibus nos et praefatam Ecclesiam reverentur, speciali dilectione prosequimur, et paterna caritate confovemus, eorum in hac parte supplicationibus inclinati, praefatorumque praedecessorum inhaerendo vestigiis, concessionem et moderationem eorundem praedecessorum; ac omnia, quae per bo. me. Angelum, tit. S. Crucis in Hierusalem presbyterum cardinalem, olim in civitate praefata Apostolicae Sedis legatum;

et eius legatione finita, per dilectum filium Ioannem Baptistam, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconum cardinalem, tunc dictae Sedis notarium et civitatis eiusdem gubernatorem; ac per bo. me. Franciscum, S. Mariae Novae diaconum cardinalem; ac venerabilem fratrem Iulianum, episcopum Ostien., maiorem poenitentiarum nostrum, in eadem civitate successive etiam legatum; et tandem per dilectum filium Ascanium Sfortiam Vicecomitem, S. Viti cardinalem, vicecancellarium nostrum, in eadem civitate legatum; et cuiuscumque eorum pro tempore locum tenentes, cum his, qui praefertur officio Sexdecim dictae civitatis pro bono regimine eiusdem civitatis, gesta et facta sunt usque in hodiernum diem, dummodo non tendant in praedictum Romanae Ecclesiae et ecclesiasticae libertatis ac eorum, quae eidem civitati per Sedem Apostolicam mandata fuissent; necnon omnia et singula privilegia, concessionem et indulta a praedictis et aliis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris et legatis ac nunciis Apostolicae Sedis, et a quibuscumque aliis a praefata Sede potestatem habentibus, sub quacumque verborum forma concessa et prout illa concernunt, omnia et singula in litteris et scripturis desuper confectis contenta et inde secuta, ut praefertur, bonum regimen dictae civitatis concernentia quaecumque, in simile praedictum non tendentia, auctoritate apostolica et ex nostra certa scientia approbamus et confirmamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus, ac volumus observari quamdiu antiani communis et populus praefati in nostris et Romanae Ecclesiae obedientia et devotione, nostris mandatis pro tempore parendo, permanserint.

§ 5. Supplentes omnes et singulos defectus tam iuris quam facti, si qui forsitan intervenerint in eisdem; ac mandantes praefato Ascanio, et pro tempore existenti legato et gubernatori civitatis praedictae, necnon omnibus aliis nostris et dictae Se-

Eorum observantiam praecipit.